

Nieuwjaarsreceptie met Statutaire vergadering Heemkundekring Hoembeka vzw vrijdag 31 januari om 20 uur in het dorpshuis

De bestuursploeg van Hoembeka nodigt alle leden uit voor de nieuwjaarsreceptie met aansluitend onze jaarlijkse algemene vergadering.

Programma

Ontvangst met een drankje en een hapje
Terugblik op de activiteiten van 2024
Vooruitblik op de activiteiten van 2025
Benoeming effectieve leden Hoembeka
Benoeming en/of herbenoeming bestuurders
Goedkeuring van de jaarrekeningen

Volgens de statuten kunnen Hoembeka-leden, die regelmatig aan de activiteiten deelnemen, zich kandidaat stellen als "effectieve leden" van de Heemkundekring Hoembeka vzw. Geef hiervoor uw naam op aan onze voorzitter, liefst per mail, rene.schelkens@gmail.com, en dit uiterlijk 15 januari 2025.

De nieuwe kandidaat effectieve leden kunnen dan, na goedkeuring op de Algemene vergadering, geldig stemmen, samen met de andere effectieve leden en de bestuursleden, voor alle agendapunten van deze Vergadering.

Kandidaat-bestuurders kunnen zich melden bij onze voorzitter Rene Schelkens, liefst per mail, rene.schelkens@gmail.com, en dit uiterlijk 15 januari 2025. Hun kandidatuur wordt op de Algemene vergadering ter stemming voorgelegd.

Meer info

www.hoembeka.be

hoembeka@gmail.com

SCAN ME

Jan Verbergt
uit sympathie

Bezoek Wintertuin in Onze-Lieve-Vrouw-Waver en ontdekking van de kunstenaars Breugel en Fayd'Herbe in Mechelen Vrijdag 21 maart 2025

Onze lenteuitstap brengt ons dit jaar naar De Wintertuin van het Ursulinenklooster, een topwerk in Art Nouveau stijl. Het is gelegen op een boogscheut van Mechelen, 12 km ten noordoosten in Sint-Katelijne-Waver.

Deze adembenemende plek is na een grondige restauratie terug geopend voor het publiek. Het Instituut was oorspronkelijk bedoeld om meisjes uit de omgeving een opleiding te bieden. De zusters deden echter uitstekend werk, zodat hun vooruitstrevende kostschool internationale bekendheid kreeg met leerlingen vanuit heel Europa maar ook ver daarbuiten tot Australië en Zuid-Amerika toe.

Het schoolcomplex groeide uit tot één van de grootste en beste scholen van Europa. Om de rijke families van de jonge dames te imponeren lieten de zusters Ursulinen in 1900 de Wintertuin bouwen. Die werd het visitekaartje van de school en fungeerde als ontvangstruimte waar de jonge dames hun families konden ontvangen. Alle prachtige vertrekken zoals de Sint-Ursulazaal, het Oratorium, het Schoolmuseum, de Eretrap, de Feestrefter, de Kloosterkerk, de Pianogalerij alsook het meubilair en de vele wand-schilderingen, kan je bewonderen tijdens het indrukwekkende belevings-parcours, geleid door twee ervaren en gedreven gidsen.

Na het bezoek genieten we van een heerlijke middaglunch in de brasserie Het Anker in Mechelen.

In de namiddag wandelen we door het Groot-Begijnhof met bezoek aan de Begijnhofkerk. We wandelen verder doorheen een gedeelte van de St-Katelijnestraat (bezoek aan de Sint-Katelijnekerk), langs het pand het Vliegend Peerd tot aan de St-Rombouts kathedraal.

De Begijnhofkerk, de Katelijnestaat en de Sint-Rombouts kathedraal hebben meer gemeen met 2 zeer belangrijke kunstenaars als Pieter Breugel en Lucas Fayd'Herbe (leerling van Pieter Pauwel Rubens) dan we zouden vermoeden.

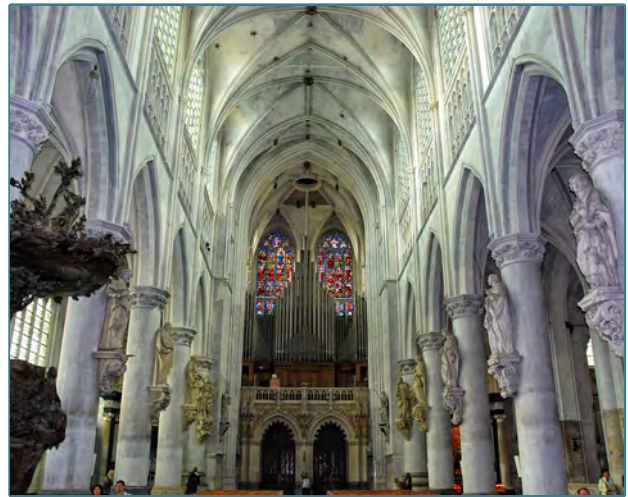
De gids zal ons uitleggen welk belang de Katelijnestraat had in de jaren 1500 - 1650 als kunstenaarsstraat. Onder andere zal het verhaal verteld worden van Mayken Verhulst, echtgenote van Pieter Coucke Van Aelst, respectievelijk schoonmoeder en schoonvader van Pieter Breugel de Oude, die Breugel de technieken van de fijne schilderkunst heeft aangeleerd.

Tot slot bezoeken wij de Sint-Rombouts kathedraal, ook hier kunnen wij kunstwerken bewonderen van Lucas Fayd'Herbe.

Het wordt een aangename tijdreis in het spoor van deze 2 belangrijke kunstenaars.

Begijnhofkerk: foto Sophie Luyten
Flemisch masters in Situ

Sint Romboutskathedraal
foto website stad Mechelen

PRAKTISCH

Vertrek: 09.00 uur op parking KWB Hombekerkouter - Hombeek

Kostprijs 98,00 € voor :

Inkom en rondleiding met gidsen in Wintertuin en Kunstkabinet

Middaglunch met hoofdschotel en dessert

Wijn/ bier of frisdrank - koffie of thee

Vervoer autocar : maximum 50 personen

Terug in Hombeek rond 18.00 uur

Inschrijven door betaling van 98,00 € op rekening van Hoembeka

BE 73 7332 1720 5460

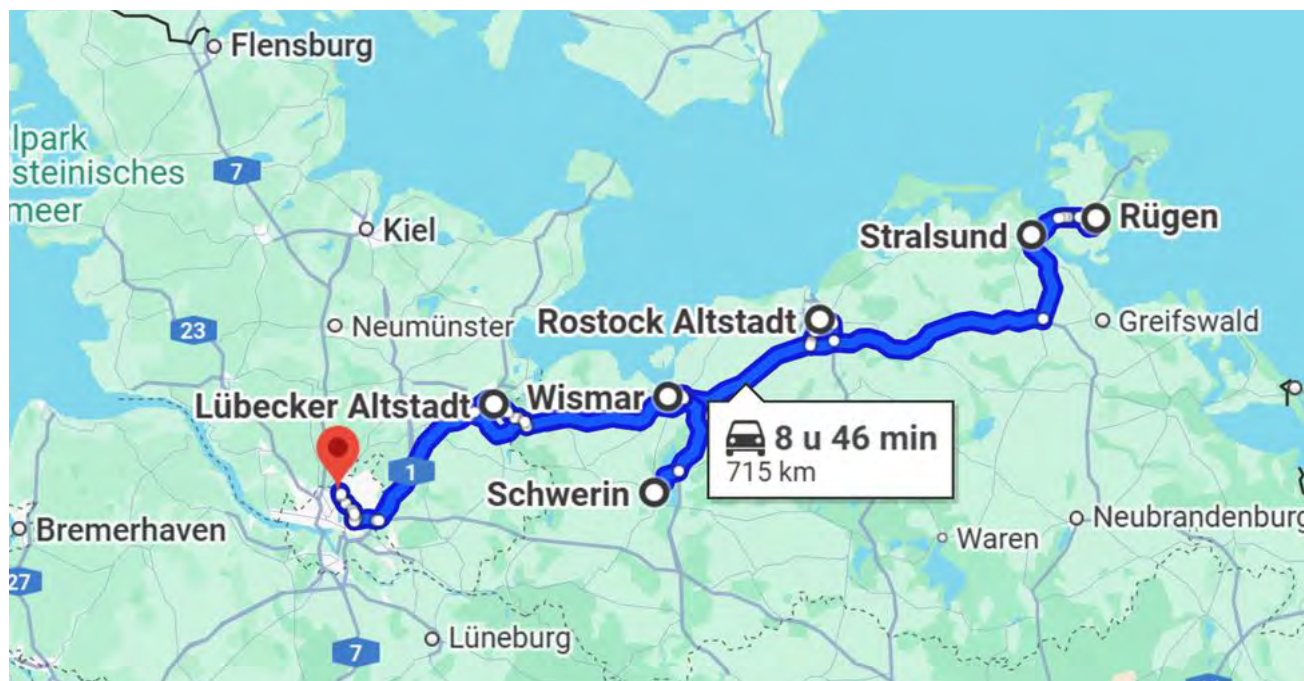
VOOR 1 maart 2025

HOEMBEKAREIS NOORD-DUITSE HANZESTEDEN 2025

Als kleinnoten hebben de hanzesteden aan de Noord- en Oostzee in Duisland hun rijkelijk cultureel erfgoed bewaard. De havens met pakhuizen, de raadhuizen, hertooglijke paleizen, monumentale kerken, koopmanshuizen met stijlvolle voorgevels en sierlijke kunstcollecties in de musea kenmerken de Hanzecultuur van baksteen en koopmanstrots van de middeleeuwse hanzekoopliden.

STREEFPROGRAMMA HOEMBEKAREIS IN EEN NOTENDOP

Datum : do 22 mei - do 29 mei 2025 (7 overnachtingen/8 dagen)

Verblijfhotels**** : LÜBECK (3n.) STRALSUND (3n.) WISMAR (1n.)

Vliegtuigreis Hamburg H/T met Brussels Airlines

Dag 1 do 22 mei VLUCHT ZAVENTEM → HAMBURG – LÜBECK: bezoek EUROPEES HANZEMUSEUM + BURGKLOOSTER

Dag 2 vr 23 mei LÜBECKER ÄLTSTADT "In de sporen van de Hanze " + bezoek raadzaal

Dag 3 za 24 mei Bezoek MARIAKIRCHE LÜBECK + Wandeltour " Zeemanswijk Lübeck"

Dag 4 zo 25 mei LÜBECK → ROSTOCK (Gegidste rondleiding ÄLTSTADT → STRALSUND

Dag 5 ma 26 mei STRALSUND Rondleiding + bezoek Nicolaïkirche + VRIJE TIJD

Dag 6 di 27 mei DAGUITSTAP met bus naar EILAND RÜGEN

Dag 7 wo 28 mei STRALSUND → SCHWERIN (Bezoek Kasteel + Kunsttentoonstelling "Glanz Stücke im Dialog") → WISMAR

Dag 8 do 29 mei WISMAR ÄLTSTADT (voormiddag) 15:00 Vertrek naar de LUCHTHAVEN HAMBURG

BELANGRIJK VOOR DE INSCHATTING VAN HET AANTAL REISDEELNEMERS !

Alle HOEMBEKA-leden kunnen aan deze reis deelnemen!

Om organisatorische redenen vragen de inrichters dat geïnteresseerde leden naam en voornaam, geboortedatum en identificatienummer van het Rijksregister zoals vermeld op hun identiteitskaart, doormailen **vóór 15 januari 2025**.

Mailadres: hermanvanlint@telenet.be

Alleen deze leden zullen later het reisprogramma en een uitnodiging tot betaling door overschrijving van een voorschot toegemaid krijgen.

Organisators: Hilde&Herman

**Onze kerk werd grondig gerenoveerd,
zowel het hele dakgebinte als de toren,
en daarbij deed men een**

MYSTERIEUZE ONTDEKKING

Een klein insect als de houtboctor bestrijden kan grote gevolgen hebben.

De houtconstructie boven ons kerkkoor was zodanig aangetast dat een grondige renovatie zich opdroeg. Dat betekende wel dat de Martinuskerk geruime tijd afgesloten zou worden.

Eerst zou het herstel van de toren worden aangepakt en daarbij deed men een mysterieuze ontdekking.

Aldus bracht die houtvreter onverwacht meer aan het licht dan wat men ooit had kunnen vermoeden.

© Jos Trogh

© Jos Trogh

Ongewenste kerkbezoekers

Het zal maar gebeuren in tijden van steeds afnemend kerkbezoek en ook tanende belangstelling voor de Kerk - als instelling - dat, hoog boven de hoofden van het biddende volk, ongewenste bezoekers permanent bezig zijn met de kerk - als gebouw - op te vreten. Dat deden ze toch die houtkevers. De toestand van het gebinte was er zeer erg aan toe. De veiligheidsdienst besloot dat de kerk onveilig was voor verder bezoek. In het voorjaar van 2023 werd overlegd hoe dit probleem moest aangepakt worden.

© Jos Trogh

© Jos Trogh

Erger dan gedacht

In het voorjaar van 2022 werd het onderhoudscontract met Renotec opgestart.

De toestand van het dak was zeer ernstig. De stabiliteitsingenieur stelde vast dat het gewelf en de dakstructuur van de viering dermate aangetast waren dat de stabiliteit ervan niet langer kon gegarandeerd worden. Daarom moest de toegang tot deze zone per direct verboden worden. De westelijke balkkop van het balkenkruis onder de torenspits was ook ernstig aangetast waardoor het westelijke spantbeen van de torenspits niet langer gesteund was. Daarom werd hier een opvang van het dakspant gerealiseerd.

De houtbehandeling en het herstel van de daktimmer was wel de grootste prioriteit. Vele kepers en spanten, zelfs de hele viering moest vernieuwd worden. Daarbij kwam nog de gewelfribben behandelen en versterken maar eveneens de looppaden herstellen waar nodig.

Het asbest diende verwijderd en ook de elektriciteit op de zolder vervangen te worden.

Een onmiddellijke en complete kerksluiting hing boven het hoofd.

Gelukkig was de dakstructuur boven het schip en zijbeuken nog in voldoende goede staat en werd het gebruik ervan nog langer toegestaan mits een adequate afsluiting te plaatsen vóór de vieringkolommen.

Eerst de toren

De Romaanse toren zou bij deze gelegenheid eerst worden aangepakt. Dat moest grondig gebeuren. Vele natuurstenen dienden hersteld te worden en het hele torenoppervlak opnieuw gevoegd en met kalk nageborsteld. De torenspanten dienden hersteld te worden en de torenspits herbelegd met natuurleien. Het kruis, de windhaan en het torenuurwerk zouden gerestaureerd worden en alle vergulde delen opnieuw behandeld.

Bij de volledige herbelegging van het dak hoorde ook een herstel van de luchtbogen. Deze aan de zuidkant moesten afgebroken worden en vernieuwd.

Werk van lange duur

Nog in de lente van 2023 voerde de firma Van Loy het nodige stellingmateriaal aan. Onze toren werd tot in de spits omklemd door een ijzeren harnas met meerdere looppniveaus van waarop veilig gewerkt kon worden.

Vanaf juni was een permanent geklop en gehamer tot ver in de omgeving te horen. Er werd naarstig gewerkt op de tonen van vreemde wat oosterse muziek die manifest op het gemoed werkte van de even vreemde werklieden.

Men schatte toen in dat het hele werk 1,5 jaar zou duren, tot einde 2024 dus.

OPEN MONUMENTENDAG

Op 10 september 2023 werd een unieke rondleiding gegeven op de stellingen rond de toren. Dit gebeurde ter gelegenheid van Open Monumentendag.

DE KOP VAN SINT-MARTINUS

Het intens gedoe rond onze kerk met buizen en planken was zo erg dat Martinus er zijn kop bij verloor. Dat gaf enige opspraak en al vlug kopletterde de kranten dat er vandalisme in het spel was. Het zou ook kunnen dat Martinus dit incident had kunnen voorkomen moest hij minder nieuwsgierig geweest zijn en wat vlugger zijn drukke en gevaarlijke plaats verlaten had.

Ingeperkte ruimte

De veiligheidscoördinator had het hoogkoor en de kruisbeuken als gevarenzone bestempeld. Deze ruimte werd buiten gebruik gesteld en moest worden afgesloten. Er werd een houten tussenwand geplaatst.

Op die manier was onze kerk nog geruime tijd toegankelijk. Zowel de maandelijkse eucharistieviering op zaterdag als de gebedsdiensten op zondag konden door de trouwe kerkgangers nog bijgewoond worden. Ook uitvaarten waren nog mogelijk.

De bidruimte was vanaf nu echter wel beperkt tot drie traveeën. Meer dan groot genoeg voor de steeds minderende trouwe praktiserende zielen. Met die inperking van ons bidhuis moeten we zowat terug gegaan zijn tot ca 1630. In die jaren werd immers ons eerste kerkje uitgebreid met een verlengd hoogkoor.

Gesloten kerk

Bij de viering op zondag 3 december waren de hoogte-werkers onze kerk al binnengerold. De afbraak van het hoogkoor kon beginnen. Nog voor het kerkelijk jaar 2023 ten einde liep ging de kerkdeur volledig dicht. De kerststal met de vertrouwde beelden die pastoor De Ridder in 1934 had geïntroduceerd waren er niet meer bij. De kerstliederen weerklonken in het dorps huis.

Mislezingen, elke tweede zaterdag van de maand, gingen van dan af door in de grote zaal van het dorps huis. Voor de andere gebedsvieringen op zondag kon gebruik gemaakt worden van de vergaderzaal van de heemkundekring Hoembeka op de eerste verdieping.

Maar ook de hoop dat kerstmis 2024 in de Martinuskerk zou gevierd worden, bleek ijdel te zijn. De planning om na anderhalf jaar de kerk weer te gebruiken werd niet gehaald. Het zal Pasen 2025 worden, de symbolische tijd van verrijzenis en van nieuw leven.

© Jos Trogh

Waarom tot Pasen uitgesteld?

Het kerkdak werd geruime tijd met zeilen afgedekt. Door veelvuldige regen en storm heeft het pleisterwerk van het plafond en de muren waterschade geleden. De door de verzekering gedekte gevolgschade herstellen zou een kakafonie van kleurschakeringen teweeg brengen. Er werd dan ook beslist om de volledige kerk te herschilderen.

De bestaande verlichting zal vervangen worden door ledverlichting met verlaagde pendels in midden- en zijbeuken en spots op de altaren en muurschilderingen. Dit zal bijdragen tot een lichtere en sfeervollere kerk.

© Lena Selleslagh

© Lena Selleslagh

Toevlucht tot het dorpshuis

De parochieploeg wist van de nood een deugd te maken en zoals gezegd ging Jan Arnalsteen, parochiepriester, iedere maand de misvieringen voor in de grote zaal. De gebedsdiensten anderzijds vonden plaats in het bovenlokaal van de heemkundekring. Voor de uitvaarten waren de kerken uit de omgeving aangewezen.

De feestzaal van het dorpshuis als noodkerk voor de missen.

Voor gebedsvieringen op zondag, werd nuttig gebruik gemaakt van het lokaal van Hoembeka.

© Lena Selleslagh

De dierenzegening op Sinte-Mettensdag op het dorpsplein.

Ook alle speciale parochiale activiteiten zoals de dierenzegening met de Sinte-Metteviering weken naar het dorpshuis uit.

Een lugubere ontdekking

steigergat

Kortelinggat of steekhout

Bij veel gevels van middeleeuwse gebouwen vindt men rijen vierkante gaten. Bij gebouwen in natuursteen zijn deze plusminus 10 bij 10 cm. De afstand tussen twee rijen gaten schommelt rond de meter: het is de reikwijdte van de metselaar.

De gaten zijn namelijk afkomstig van balken, de zogeheten "kortelingen" die door de bouwlieden in de muur gestoken werden.

Op de kortelingen werden planken, gelegd en aldus werd de steiger opgericht van waaraf gemetseld kon worden. De gaten gaan zeer diep in de muur om de steiger te kunnen dragen.

De middeleeuwse mortel had vele jaren nodig om volledig uit te harden. Vooral bij dikke muren bleef het metselwerk al die tijd flexibel. Dat was nodig om bij het 'zich zetten' van de muur aan de kleine verzakkingen weerstand te bieden. De steigergaten gaven de muur daarbij de kans om 'te luchten'. Na die periode moesten ze eigenlijk met een blokje dichtgezet worden, maar dat werd nogal eens vergeten.

Steigergaten werden nadien nuttig gebruikt bij herstellingen van het bouwwerk.

Bij het loskappen van de verweerde voegen kwamen ook de stenen vrij van de oorspronkelijke muurgaten voor steigerbalken. De verbazing moet groot geweest zijn toen de werklieden in de diepe schacht van twee steigergaten links en rechts van de inkomdeur menselijk gebeente vonden.

De werfleider bracht de verantwoordelijken van de kerkfabriek op de hoogte en ook de projectcoördinator van de stad Mechelen. Meteen zat men met een open vraag. Wat was de betekenis van deze ontdekking?

Laura Peeters, projectcoördinator, richtte zich tot onze kring. Ze vroeg aan Ward De Kempeneer of ergens in de annalen van onze kerkgeschiedenis ooit enige vermelding was over een ritueel of een religieus gebruik dat op een bijzetting van menselijke resten op die plaats zou kunnen duiden. Dat gebeurde midden september.

De eerste foto's werden vrijgegeven maar toch werd er op gedrukt dat tot nader bericht geen ruchtbaarheid aan dit voorval gegeven zou worden. In feite ging het om menselijke resten die gevonden werden. Daarbij is de procedure dat in eerste instantie de politie op de hoogte wordt gebracht. We kunnen wel aannemen dat het hier vlug duidelijk werd dat het niet ging over een verdacht overlijden maar om een archeologische vondst.

Het duurde nog wel even voordat meer publieke aandacht aan deze relictten kon besteed worden. Intussen werd duidelijk gesteld dat de restanten eigendom bleven van de kerkfabriek. Ze werden in bewaring gegeven aan Jos Trogh en Maryse De Smet.

De kat uit de boom gekeken

Met gemengde gevoelens werd gereageerd op deze ontdekking. De enkelingen van de kerkfabriek en de heemkundekring die op de hoogte waren van deze vondst, opteelden voor een grondig onderzoek. Skeletresten die geborgen waren in de oude toren moesten zeker van bijzondere betekenis geweest zijn. Een datering van het gebeente zou een tip van de sluier oplichten. Dat zou een eerste stap zijn naar de opheldering van het mysterie. In deze richting verliepen ook de gesprekken met de coördinatoren.

Het ging erop lijken dat ze eerder verveeld dan gelukkig waren met dit voorval en het was koffiedik kijken wat ermee zou gebeuren. Het was wel duidelijk een archeologische vondst maar het stadsbestuur had in 2019 echter besloten om de dienst Archeologie op te heffen. De belangrijkheid van de vondst werd in vraag gesteld. Er werd vermoed dat het hier over vrij recent gebeente zou kunnen gaan omdat de schedel en het dijbeen in een bestaand steigergat ingemetseld waren. Anderzijds was de vraag wie verantwoordelijk zou moeten opnemen voor verder onderzoek en dus ook de kosten betalen. Een koolstofdatering zou al direct 1000 euro kosten. Men was het er wel over eens dat de kerkfabriek eigendomsrecht had op de relictten. Alles werd in vraag gesteld en er werd voorgesteld dat in tussentijd het gebeente bewaard zou worden in een of ander vreemd depot tot een mogelijk verder onderzoek. Zo niet dan kon het wellicht beter onverrichter zake terug ingemetseld worden in de toren.

Eenstemmige repliek

Op initiatief van Jos Trogh werd overlegd tussen de kerkfabriek en de heemkundekring. Op de bestuursvergadering van dinsdag 16 april 2024 werden de relictten getoond en besproken. Daarop hebben zowel Hoembeka als de kerkfabriek besloten alle middelen in te zetten om zonder uitstel meer duidelijkheid te krijgen over de oorsprong, de tijd als de eigenheid van het gebeente.

De foto's van het hoofd en het dijbeen genomen kort na de vondst.

De twee gaten in de muur van de kerktoeren waarin de relikwies werden gevonden.

De doorbraak

Op een bestuursvergadering van Hoembeka van midden april 2024 werd duidelijk gesteld dat het een gemiste kans zou zijn de relikwies niet te laten onderzoeken. En zo kwam er schot in de zaak. Er werd ook gepolst naar het oordeel van Paul Behets, een verdienstelijk onderzoeker en kenner van onze oudere geschiedenis. Voor iedereen stond het nu vast dat van deze unieke gelegenheid gebruik gemaakt moest worden. Als deze zeer merkwaardige vondst onverrichtzake terug in de vergeethoek gedeponeerd zou worden zouden we met een massa onopgehelderde vragen blijven zitten. Dat mocht niet. Iedereen was tot medewerking bereid en, zo nodig, middelen ter beschikking te stellen.

Van dan af kwam een intense uitwisseling van ideeën en aftoetsen van denkpluimen. Ten minste een absolute datering van het gebeente zien te verkrijgen was prioritair. Dat was nu de werkwijze en liefst zo snel mogelijk. Er werd enerzijds aangifte gedaan bij het team archeologie van de Erfgoedcel. Anderzijds kwam een zeer verdienstelijke hulp van Tabitha von Krüger, coördinator bouw- en restauratieprojecten van Mechelen, afdeling Projecten & Monumenten. De stad leidde vanaf dan dit archeologisch ensemble en deed op 22 april de melding van deze "bovengrondse archeologische vondst" aan het KIK (Koninklijk instituut voor het kunstpatrimonium). Erwin Meylemans, archeoloog, Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaanderen, engageerde zich om de radio-koolstofdatering op te volgen bij dit instituut.

De wildste veronderstellingen

We wisten wel dat vroeger de meest welstellenden en bedienaars van de parochie hun laatste rustplaats in onze kerk hadden gekregen. De middenbeuk was een bevoorrechte plaats en de edellieden Locquet mochten het dicht bij het altaar rusten. Ook in het portaal van de kerk werd begraven. Daar maakte het decreet van keizer Jozef II een einde aan in 1784. Nadien werd voor de meest prominente overledenen die Hombeek als laatste rustplaats uitkozen een betere plaats voorzien kort tegen de kerkmuur.

Dat de toren als begraafplaats of bergplaats van lichaamsresten werd gebruikt was op zijn minst gezegd zeer ongewoon en riep de wildste veronderstellingen op. Het was duidelijk niet de oorspronkelijke rustplaats. De restanten werden in een bestaande schacht in de toren geplaatst. Was het geen relikwie dan mocht het op zijn minst gelden als een ode aan een bijzondere dode. De cruciale vraag was wel hoe oud was het gebeente en wanneer werd het op die plaats gedeponeerd.

De datering van het gebeente zou veel aan het licht brengen. Het zou best kunnen dat het vrij recente restanten zouden zijn die bij de opgraving van het kerkhof in 1949 bovengehaald waren en door grappenmakers in de toren geplaatst. Een plaisanterie dus. Het zou eveneens kunnen dat het middeleeuwse restanten zouden zijn, misschien heel vroeg, en dat zou ons meer kunnen leren over de tijd van de torenbouw. Hoe dan ook, bij elke oudere vondst zouden tal van vragen opgeroepen worden. Was het een bijzonder persoon voor Hombeek? Een oudste "heer"? Had de eer die men hem wilde betuigen met het posteren van restanten in de muur iets te maken met zijn status, bijzondere verdienste of met zijn dood? Hombeek had in de loop der tijden vele onlusten gekend al daar waren de strijd tussen Franken en Vikings (900), de schermutselingen met Brabant (1300), de godsdienstoorlogen (1570) of de Franse invallen (1790).

Buiten de mystieke Martinus, onze patroon, was nu ook een bijzondere mysterieuze figuur in Hombeek opgedoken, onze "mystery man".

Verrassend resultaat

Er waren aanwijzingen dat de botten hoogstwaarschijnlijk veel ouder waren dan aanvankelijk vermoed werd. Dat was doorslaggevend om bij het KIK de radio-koolstofdatering (C-14 datering) te laten uitvoeren. Ze werden in Hombeek opgehaald en het onderzoek was voorzien voor september. Zo gebeurde het ook en nog voor het einde van die maand waren de resultaten bekend.

Meerdere metingen werden in het KIK uitgevoerd waaruit een datering van ergens in de 16de of 17de eeuw kon bepaald worden. Zowel voor het hoofd als voor het dijbeen waren de dateringsresultaten vrij gelijklopend hoewel dit laatste mogelijk al van 1440 zou kunnen zijn.

Waarschijnlijk zou de schedel van kort na 1520 en het dijbeen van kort ervoor kunnen zijn. Met een zekerheid van bijna 100 % zou aangenomen mogen worden dat de schedel dateert tussen 1490 en 1660 en het dijbeen tussen 1440 en 1620.

Het onderzoek heeft ook uitgewezen dat de twee restanten van twee verschillende personen zouden zijn.

Eerste bedenkingen

Deze datering zegt heel veel. De relictten zijn van personen die leefden en stierven in een zeer woelige tijden. Hombeek leed onder een burgeroorlog: de “godsdienstoorlog”. De kerk en het klooster Leliëndaal werden vernield. De beeldenstorm van 1566 leidde een lange periode in van moord en terreur. Er vielen vele doden en de meeste inwoners, de pastoor inbegrepen, zochten hun heil in de vlucht naar Mechelen. Begin 1600 kwam er enig herstel en wederopbouw. Het heroprichten van de heerlijkheid van Smal Brabant gaf een nieuwe impuls. Robert de la Tour, echtgenoot van Anna Kerremans, werd in die jaren heer van Hombeek-Brabant en resideerde op Carmosteyn.

Onze toren was destijds nog een omsloten structuur. Een zijportaal onder een afdak gaf rechtstreeks toegang tot de kerk. Pas rond 1660 werd het voorportaal uitgekapt voor een dubbele toegangsdeur en werd ook het orgel in de toren gehesen. Ook aan de binnenzijde werd de toren open gemaakt en verbonden met het schip van de kerk. Daar werd dan het doksaal ingericht. Julius de Boccabella, schoonzoon van Robert de la Tour, heer van Hombeek-Brabant, beschouwde de kerk een beetje als zijn hofkerk en had er alle belang bij dat er meer luister kon worden bijgezet aan plechtige ceremonies met gezang en orgelklanken.

Is de deponering in de steigergaten uit de beroerde periode 1550-1600? Allicht niet.

Toevalsvondst kerk Hombeek 2024

HET HOOFD

RICH-35647 (TH-HO-2024_1) : 294±28BP

periode	kans	Totale kans
tussen 1520 - 1580	48,1 %	68,2 %
tussen 1620 – 1650	20,1 %	
tussen 1490 - 1660		95,4 %

Toevalsvondst kerk Hombeek 2024

HET DIJBEEN

RICH-35648 (TH-HO-2024_2) : 395±23BP

periode	kans	Totale kans
tussen 1440 - 1500	63,0 %	68,2 %
tussen 1600 – 1610	5,2 %	
tussen 1440 - 1520	78,0 %	95,4 %
tussen 1590 - 1620	17,4	

Het Radio Carbon Dating Report van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium van 30.09.2024.

Dat er slechts twee delen van skeletten, schedel en dijbeen, werden bijgezet wijst op een opgraving van restanten. Het gebeente mag dan al wel afkomstig zijn van personen die kort voor 1600 hebben geleefd maar het is quasi zeker dat de plaatsing in onze toren van veel latere datum is. De vraag is wanneer.

De oudste grafsteen in de kerk dateert uit deze tijd. Relicten van honorabele personen zouden destijds in de kerk een rustplaats gekregen hebben maar vanaf 1780 was dat verboden. Daarom is de stelling plausibel dat ze pas na 1800 in de toren gedeponeerd zijn.

In 1803 werden de steigergaten waarschijnlijk wel open gemaakt toen drie nieuwe klokken moesten opgehesen worden. Het was Jan Jozef Ghisleen Vander Linden D'Hoogvorst die peter was van de grootste klok. Hij noemde zich nog “graaf van Hombeek”, titel die hij van de LOCQUET had geërfd. Zijn kasteel Carmosteyn was toen erg vervallen en het nabijgelegen Leliëndaal was een ruïne. De Fransen hadden veel vernietigd en ook graven geschonden. Misschien is het in die tijd van puin ruimen geweest dat het gebeente werd opgegraven en in de kerkmuur gedeponeerd als een zeker gedenkwaaardige hommage?

Het echte momentum van de plaatsing was een hommage aan een bijzonder iemand. Wanneer en door wie deze eer betoond werd zal ongetwijfeld een gissen blijven.

RAPPORT

De menselijke resten zijn goed bewaard met weinig fragmentatie. Lokale beschadiging kon toegeschreven worden aan verschillende tafonomische processen, verschijnselen die het bot ondergaat na de dood.

Wel is duidelijk dat beide beenderen een tijdlang aan het daglicht zijn blootgesteld, gezien de witgrijze kleur door het bleken in de zon. Het is dus heel goed mogelijk dat beide beenderen in de nissen of ergens anders werden tentoongesteld.

De schedel is afkomstig van een midden volwassen individu, potentieel van een vrouw ouder dan 22 jaar en ruwweg tussen 31-51 jaar met een gemiddelde grootte (*mesocraniaal*). Er zijn geen ziekteverschijnselen of sporen van trauma waargenomen. Wel konden enkele anatomische variaties worden vastgesteld, zoals *bathrocephaly*¹ en *supraorbital notches*².

Tekenen van wortelgroei en een laag grond aan de binnenkant van de schedel tonen aan dat deze ooit in de grond begraven lag. Op de schedel is een spoor van koperverkleuring aanwezig, vermoedelijk van een klein object, zoals een siernagel of kopspeel.

Het dijbeen is duidelijk afkomstig van een volwassen individu, ouder dan 17 jaar. Het vertoont eveneens geen verschijnselen van ziekte of trauma maar een geslachtsbepaling is onbetrouwbaar. Er konden wel enkele enthesale³ veranderingen vastgesteld worden, waaronder een zeer sterk geprononceerde hechting voor de *vastus medialis*⁴ met een opvallende achterwaartse kromming van de bovenste helft van het been. Het is niet uitgesloten dat deze kromming tafonomisch van aard is, mogelijk door het langdurig verduren van veel gewicht, zoals een dik grondpakket. Het was vermoedelijk dus ooit begraven maar wortelgroei op het dijbeen werd niet waargenomen.

Opvallend zijn enkele knaagsporen in de vorm van tandperforaties op het dijbeen. Dit been moet dus op een bepaald moment toegankelijk zijn geweest voor een bepaald type (knaag)dier. Mogelijk was dit ten tijde van de opengestelde nis of is het been bijvoorbeeld afkomstig uit een knekelput waar kleine dieren gemakkelijker toegang toe hadden.

1. *bathrocephaly* : een uitstulping op achterhoofd.

2. *supraorbital notches* ; verwijdering van de oogkassen.

3. *enthesale veranderingen* ; veranderingen in de normale oppervlaktestructuur van spieren, pezen en ligamenten die aan het bot vastzitten

4. *vastus medialis* ; spier die het strekken van de knie als functie heeft.

Een tipje van de sluier opgelicht

Door het onderzoek bij het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium zijn we heel wat te weten gekomen. Er is onthuld dat de resten van twee differente personen zijn. Dat de schedel van een vrouw is mag ons enkel maar tot blijdschap stemmen. Hiermee hebben we naast Sinte-Mette , onze patroon, nu ook een patrones. Van wie de schedel van deze oudste teruggevonden vrouw in ons heem ook moge zijn, vanaf nu is ze tastbaar aanwezig: onze “domina loci” of “matrona hoembekiana”. Ze blijkt bovendien een flinke dame geweest te zijn, gezond en wel, en in de fleur van haar leven.

Het dijbeen is wellicht van een iets jongere persoon. De skeletdelen zijn begraven geweest. Na de opdelving zijn ze gaan verbleken door een blootstelling aan het licht voor een langere tijd. Heeft dit iets te maken gehad met een bijzondere verering? We weten het niet.

To be, or not to be, that is the question

Ongeveer 500 jaar geleden hebben zowel deze dame als de jonge man deel uitgemaakt van onze vrij besloten plattelandsgemeenschap. Zoveel jaren later werden hun overblijfsels teruggevonden.

In het Shakespeare drama vroeg Hamlet, prins van Denemarken, het zich af: “To be, or not to be”. Zo ook hebben onze delvers, met de schedel in de handen, zich wellicht dezelfde vraag gesteld. Wat is nu het belangrijkste: voorspoedig geleefd te hebben of in de blijvende herinnering van de goede en mooie dingen van het bestaan een welbehagen te vinden.

Toen ze met zoveel eerbied de restanten deponeerden in twee torengaten hebben ze met deze geste meer dan de gedachtenis aan twee doden willen gedenken. Eerbied voor hen maar eveneens voor een verleden van de hele gemeenschap. Een warme verbondenheid.

Is het een toeval of niet dat deze dingen aan het licht gekomen zijn juist nu, in een zo veranderde tijd? We herstellen wel toren en kerk en vrijwaren ze van verdere aftakeling. Zo is tenminste het gebouw gered waar in voormalige tijden ons onfeilbaar geachte geloof beleiden werd. Christelijke leer: wellicht wat cultureel monochroom maar is multicultureel dan zoveel beter? Onderlinge samenhang en volksverbondenheid gaf vroeger een weldadige warmte af, het hele jaar door en niet geforceerd tot de warmste week.

En de relikten, wat moest daarmee gebeuren? Ze hadden hun werk gedaan en mochten terug naar hun vroegere bergplaats in de opgeknapt toren.

Met Pasen in 2025 zal onze kerk verrijzen met klokkengelui. Met een zekere integriteit hebben we ons verzet tegen indringers. We zullen dankbaar zijn omdat het ons gelukt is de integratie van vreemde kevers te weren. Zo hebben we de totale instorting van onze kerk en toren kunnen voorkomen. Of we ook de weg zullen terugvinden naar wat ons zo eigen was is een andere vraag.

Ward DE KEMPENEER

Met dank voor de medewerking

- aan Jos Trogh en Maryse De Smet voor de informatie over het verloop der werken, de correctie en de foto's
- aan Lena Selleslagh voor de foto's
- aan René Schelkens, Hilde Nuytkens voor de correctie

RENOVATIE VAN DE KERK VAN HOMBEEK

Eigenaar : Kerkfabriek Emmaüs

Opdrachtgever : de Stad Mechelen

Architect

Beeck & Hermans bv - Mechelen

Aannemer en veiligheidscoördinator

VEKMO - Tessenderlo

Van Loy - Herselt

Stabiliteit : Triconsult - Lummen

Bemiddelende personen:

Maryse DE SMET, Jos TROGH

de Kerkfabriek, Hombeek

Laura PEETERS

Projectcoördinator Stad Mechelen
Afdeling Projecten en Monumenten

Tabitha VON KRÜGER

Coördinator bouw- en restauratieprojecten
Stad Mechelen
Afdeling Projecten & Monumenten,

Elfi HERMANS en Lize LEYS

Architecten Beeck & Hermans bv, Mechelen

Erwin MEYLEMANS

Archeoloog,
Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaanderen

Mathieu BOUDIN

Verantwoordelijke Koolstofdatering
Kon. Instituut Kunsthistorie (KIK)

Beste kerkbezoeker,

Gij die straks onder het gelui der paas-klokken, onze kerk weer zult bezoeken, buig diep het hoofd voordat ge binnentreedt.

Wees er vanaf nu van bewust dat in de torenmuur de oudste vrouwe rust, onze "donna loci" met haar dienaar. Betuig haar alle eer die haar toekomst al weze uw verstand te klein om te achterhalen of ze al dan niet in Leliëndaal, in Carmosteyn of in een wat ootmoediger kreubbe eertijds residentie heeft gehad.

Besef dat geluk voor 't grijpen is, ook nu al, en niet pas na de requiemmis.

RIP

(Vergeten) gereedschap

Vanaf nu in elke Ridderke nieuwsflash een aflevering van het (vergeten) gereedschap

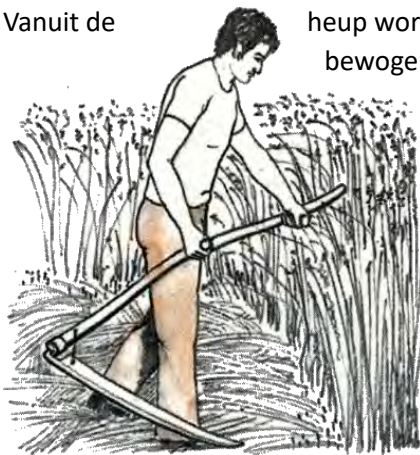
(Vergeten) Gereedschap - 1

De 'zeis'

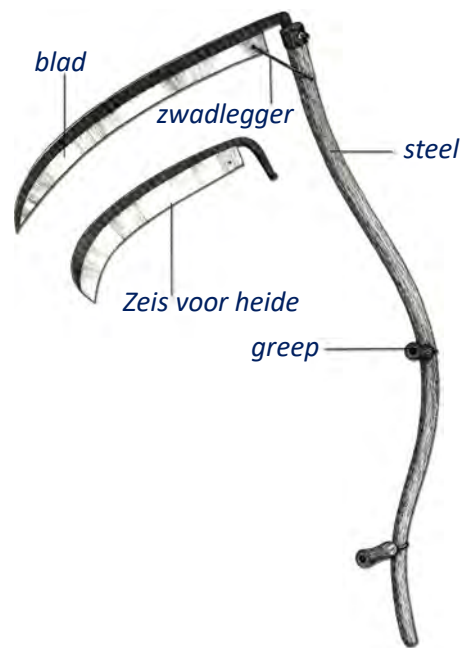
In het Hombeeks dialect klinkt het als 'zaasse'.

Een zeis is een traditioneel gereedschap dat we nog zelden zien. Grassen worden momenteel machinaal gemaaid. Op kleine perkjes of slootkanten kan ze nochtans bijzonder nuttig en handig zijn.

Het juiste gebruik van de zeis vraagt wel enige oefening. Vanuit de heup wordt de zeis zwaaiend bewogen, waarbij de snede van

het blad een snijdende werking krijgt. De snede mag absoluut niet tegen het gras slaan. Een staaf (geplooid ijzeren boogvorm of zwadlegger) tussen blad en steel zorgt ervoor dat het gras mooi op een rijtje (zwad) komt te liggen.

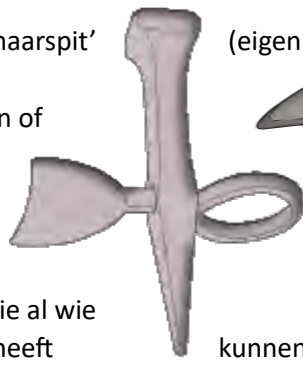

Het scherp houden tijdens het maaien gebeurt door periodiek met een 'strekel' (in Hombeek spreken we van een 'wetsteen') langs de snede van het blad te strijken. De snede wordt als het ware geslepen door het op een houten lat gelijkde mengsel van siliciumoxide en aluminiumoxide.

Na een maaiseizoen dient de zeis een extra behandeling te ondergaan betreffende het scherp zetten van de snede van het blad, het zogenaamde 'haren'.

Met behulp van een 'haarpin/haarspit' (eigenlijk een mini-aambeeld dat met zijn pin in de grond wordt geklopt) en een bladsnede zeer dun uitgeslagen of al snel meer dan een uur tijd scherp zetten was een blad zonder hapering of snijden.

Een ambachtelijke handeling die al wie heeft wellicht nooit meer live heeft

kunnen

(eigenlijk een mini-aambeeld dat met zijn pin in de 'haarhamer' wordt de koud gesmeed. Een werkje waar in kroop. De ultieme test na het uit een krant met één beweging, rafelvorming, middendoor te

nu de leeftijd van 50 (of jonger) aanschouwen.

Toponymie / Etymologie

Vanaf nu in elk Ridderke nieuwsflash een aflevering van de reeks Toponymie / Etymologie
Wij beginnen bij ons dorp Hombeek

Toponymie / Etymologie – 1

Onze woorden hebben een lange geschiedenis achter zich. Voortdurende aanpassingen en veranderende omstandigheden hebben voor velen onder ons ervoor gezorgd dat we helemaal niet meer weten waar ze vandaan komen.

Hombeek

De naam Hombeek maakt zijn intrede pas in 1129 in een oorkonde over de altaarrechten (*altare van Hombeek*) van bisschop Burchard van Kamerrijk.

De oudste schrijfwijzen verschillen echter sterk van elkaar.

Rond 1230 schreef men: *'Humbeke'* of *'Humbeka'*.

Na 1269 werd het *'Humbecka'*, *'Hombeke'* en *'Hombeka'*.

In 1523 en later verschijnt dan de versies *'Hoembeek'* en *'Hombeek'*.

Er is een maar ... de hele 13^e eeuw wordt in handvesten de dorpsnaam neerschreven als *'Honebeke'* en de variant *'Honnebeke'*.

In 1220 werd, in een omschrijving betreffende goederen, de naam *'Hoenechbeke'* opgetekend.

In 1314 werd ons dorp dan *'Honbeke'*.

'Hombeek' als schrijfwijze kreeg vanaf de 14^e eeuw wel de bovenhand.

In Franse documenten komen in de 17^e en 18^e eeuw een paar aangepaste versies voor, zijnde *'Hombecke'*, *'Hombege'* en *'Hombecque'*.

De klerken uit die perioden hebben bewust/onbewust een voorkeur laten blijken en is *'Hoembeke'* de spellingsvoorkeur in documenten geworden.

Wat zeker als houvast meegenomen dient te worden in de plaatselijke uitspraak van de dorpsnaam en dan komen we uit bij *'Oembeek'* of in iets kortere vorm *'Oemek'*.

Een kleine verwijzing naar wat een dialectklank kan opleveren is het amper 8 kilometer verder gelegen *'Humbeek'*. Waar in Hombeek de 'OE'-klank overheerst is dat te Humbeek de 'U'-klank en daar hadden ze het dan over *'Umek'*.

Iets wat een zekerheid is ... de beide gemeenten ontleenden hun naam aan een beek.

Kanttkening ... welke beek?

Voor Hombeek kan je eenvoudig de link leggen naar de *'Zennebeek'* die door de dorpskom vloeit en uitmondt in de Zenne.

Wat Humbeek dan betreft kom je dan bij de daar aanwezige *'Maskensbeek'* die daar in de dorpskom ontspringt en verloren loopt in het kanaal naar Willebroek.

Ondanks hun sterk overeenkomende naam en de geringe afstand van elkaar hebben beide gemeenten niet dezelfde beek als oorsprong in hun naam.

Nu nog het eerste deel in de gemeentenaam.

Het woord *'hôn'* dat klonk als *'hoen'* is een startgegeven. De link met de vogel is weinig waarschijnlijk. Dan kom je ook al snel bij *'hûn'* wat donkerkleurig betekent. Ook hier loopt het etymologisch spoor zo goed als dood omdat de beken niet bruin- of donkerkleurig waren, hoogstens troebel ... naargelang de seizoensgebonden omstandigheden.

De omschrijving *'hun'* kan wel slaan op moeras. Hier kan men zodoende een meer logische verklaring duiden om het eerste naamdeel te staven.

Bij de Hunnen en het enigszins hypothetisch etymologische pad zou daar een oorsprong qua link gelegd (kunnen) worden naar de persoonsnaam *'Huno'*.

Bij de woordsamenstelling *'hon-bak'* is het eerste lid wel degelijk een adjectief of anders gezegd de woordsoort die wordt gebruikt is om een eigenschap of hoedanigheid van een zelfstandig naamwoord te benoemen.

Via *'hôn'* en als verbogen vorm van *'hō'* kom je dan bij de betekenis 'hoog'. Nu is de beek niet echt hoog gelegen maar bepaalde stukken land nabij de beek wel.

Wel mogelijk is de overstap naar *'hone'* dat een omschrijving was voor gevaarlijk, verraderlijk, verachtelijk ... en we mogelijk als meer plausibele verklaring mogen stellen dat alles terug te leiden is naar de beek die tijdens de middeleeuwen op een groot deel van haar loop door een bosrijke en moerasachtige streek liep.

Ook nog vermeldenswaardig is het volgende ...

Heel wat plaatsnamen in het landelijke Hombeek eindigen op *'-em'*, wat wil zeggen dat er ook hier duidelijk een Frankische vestiging geweest is. Mensen gingen zich vestigen daar waar de omstandigheden gunstig waren, aan het water. Ze profiteerden van de aanwezigheid van de rivier, de Zenne, als aanvoerweg. Ze woonden op de Honebeek, een verheven stuk landschap (geeft wederom aan dat het eerste deel van de gemeentenaam naar *'hoog'* verwijst) nabij de waterloop waar ze veiliggesteld waren van overstromingen. Enkele historische vondsten aan de Zennebedding wijzen erop dat sedert de prehistorie mensen hier geleefd hebben.

1789 ONTSTAAN VAN DE GEMEENTE HOMBEEK

De Franse Revolutie schafte alle lokale collectiviteiten af en verving ze op 12 november 1789 door uniforme gemeenten (*municipalités*). Hun instellingen, verkozen door actieve burgers, kregen eind december wettelijk gestalte. Zo werden Ophombeek en Neerhombeek samengevoegd tot de zelfstandige gemeente HOMBEEK. Deze naam zou blijven tot de fusie met Mechelen die inging op 1 januari 1977. De eerste burgemeester van de gemeente Hombeek werd Jacobus Horckmans (senior). Hij was burgemeester van 1795 tot 1800

1825 HET OUDSTE GEMEENTEHUIS VAN HOMBEEK

Het gebouw in de Diepestraat werd gebouwd in 1825. Het deed dienst als school voor jongens en meisjes tot in 1878. De meesters van dienst in die jaren waren Willem Vekemans en zijn zoon Jan. Het schooltje telde tijdens de wintermaanden soms meer dan 100 leerlingen. Toenmalig burgemeester Vincent Ceulemans was een felle voorstander van de bouw van een ruimere gemeenteschool voor meisjes en

jongens in de Bankstraat. Om zijn herhaaldelijke bouwaanvragen bij de arrondissementscommissaris kracht bij te zetten, stelde de burgemeester voor om het te kleine schoolgebouw te gebruiken als gemeentehuis dat reeds vele jaren op het verlanglijstje van de gemeenteraad stond. Vele Hombeekse koppeltjes zijn daar getrouwd voor de wet. Het oude *gemeentehuis* werd afgebroken op 14 september 1976

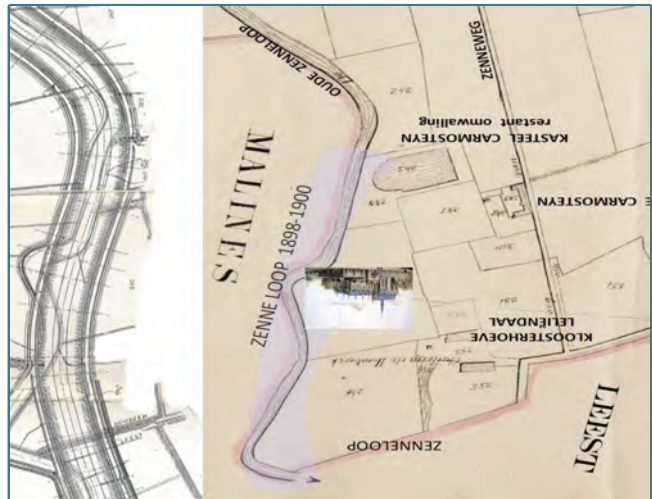
1865 ER KOMT EEN TREINSTATION IN HOMBEEK

In 1865 werd in Hombeek een station gebouwd langs spoorlijn 53 die van Schellebelle over Mechelen naar Leuven leidde. De oudere Hombekenaren herinneren zich nog "Het Terneuzeke", de trein die hen in vervlogen tijden via Sint-Niklaas naar Terneuzen bracht. Tijdens vrije weekenden stapten ze hier in groep het Terneuzeke op, geladen met manden, touwen en koorden om krabben gaan te vangen in de Noordzee. Bij hun terugkomst 's avonds werden de verse krabben naar goede gewoonte in de dorpscafés voor hen gekookt. Met een goeie pint bier erbij zaten de mensen daar lekker te smullen van hun krabbenfestijn. Het station ging in oktober 1960 dicht voor het publiek en werd uiteindelijk afgebroken in 1974.

1898-1900 RECHTTREKKING ZENNELOOP

De bochten werden uit de Zenneloop gehaald in het kader van het saneringsplan van de Senne tussen Zemst en het Zennegat, waardoor de zenneloop aan de dorpsplaats verdween. Ze werd meer dan 200 m verlegd richting Mechelen. De saneringswerken waren noodzakelijk wegens de vele overstromingen die de landbouwgronden onder water zetten en de oogsten deden rotten. Voor de kinderen vormden de bevroren overstroomde beemden tijdens de wintermaanden een waar schaatsparadijs.

1944 STICHTING CHIRO HOMBEEK

Op de Chiro leiderskring van 13 augustus 1944 werd de aansluiting bij de Chiro-Landsbond door het voltallig leiderskorps goedgekeurd. Het was tot de leiding doorgedrongen dat dit de vereniging alleen maar steun en veiligheid kon bieden. In feite kwam deze aansluiting slechts neer op een aanpassing van uniformen en vaandel. Officieel wordt 1944 beschouwd als stichtingsjaar van de jongens-Chiro. Een jaar later in 1945, werd onder impuls van pastoor Frans Nijs, ook met de meisjes-Chiro gestart. Vanaf september 1949 kregen beide afdelingen volwaardige lokalen in het patronaat in de Bankstraat: de jongens beneden en meisjes boven.

1982 STICHTING HEEMKUNDEKRING HOEMBEKA

De heemkundekring werd gesticht in Herberg Den Engel bij Albert Slachmuylders (De Kees) op 12 november 1982.

De aanleiding was de tentoonstelling "Hombeek herinneringen" tijdens de dagen rond 1 november ingericht door het oudercomité van de toenmalige Stedelijke Basisschool Hombeek. Schoolhoofd Filemon Lauwers werd eerste voorzitter van Heemkundekring Hoembeka

De 19 stichters waren:

Constant Behets, Paul Behets, Lieven Cumps, Patricia Boon, Edward De Kempeneer, Jaak De Maeyer, Wilfried Hellemans, Agnes Lambrechts, Louis Fl. Lauwers, Libert Loosen, Willem Meuldermans, Theo Slachmuylders, Gerard Van den Eede, Hilda Van der Elst, Walter Van der Elst, Herman Van Lint, Raymond Verbist, Firmain Verlinden, Roger Vertenten

Retouradres:

R. Schelkens
Bankstraat 158
2811 Hombeek

Driemaandelijks tijdschrift P209706

Afgiftekantoor 1980 ZEMST

Lidgeld 2025

Om ons toe te laten onze werking in 2025 te kunnen verderzetten met de organisatie van lezingen, uitstappen, wandeling, fietstocht, dierenzegening..., de uitgave van ons driemaandelijks Ridderke flash en de instandhouding van onze archieven, hebben we ook uw financiële bijdrage nodig.

Voor 2025 blijft het lidgeld van Hoembeka vastgesteld op volgende bedragen:

Lidgeld gezin	€ 20
Lidgeld alleenstaande	€ 15
Lidgeld erelid	€ 30
Lidgeld sponsor	€ 40

We rekenen dan ook op uw betaling op de bankrekening van de Heemkundekring Hoembeka BE73 7332 1720 5460 met vermelding lidgeld 2025.

Onze activiteiten voor 2025:

- Dinsdag 14 januari: Bezoek tentoonstelling James Ensor in Antwerpen
- Vrijdag 31 januari: Algemene Vergadering
- Vrijdag 21 maart: Bezoek Wintertuin Ursulinen O.L.V. Waver
- Donderdag 1 mei: Dauwtrappen
- 22 tot 29 mei: Hoembekareis Duitse Hanzesteden
- Eind Augustus: Fietstocht
- Zondag 9 november: Dierenzegening en paardenommegang

Andere activiteiten volgen.

**Wil je extra informatie,
kijk op
www.hoembeka.be of**

SCAN ME

Dauwtrappen op 1 mei

Om de traditie in ere te houden organiseren we ook dit jaar op 1 mei een ochtendwandeling, gevolgd door 'spek met eieren'.

We vertrekken om 7 uur aan de nieuwe B&B van Linda en Erik in de Houtestraat nr. 5.

In de Willibrordusweg nemen we de Marktweg, vroeger 'Mètweg' genoemd omdat velen die weg gebruikten om hun groenten op de markt te verkopen.

Van hieruit hebben we een mooi zicht op het Middenveld waar enkele weken voor het einde van de Eerste Wereldoorlog een militair vliegveld werd aangelegd op bevel van de Duitse overheid. Het was de basis van de Junkers D1, het nieuwe Duitse wapen uit staal. Na het vertrek van de Duitsers viel het vliegveld al vlug ten prooi aan plunderingen. Daarna werd het door het Belgisch leger opgedoekt. Enkele Hombekenaars hebben nog steeds souvenirs ervan in hun bezit.

De Kattestraat, in 2013 nog uitgeroepen tot de mooiste straat van Mechelen, dankt haar naam niet aan het huisdier. De straat zou aangelegd zijn op 'katten', waarmee bussels hout worden bedoeld. Anderen beweren dan weer dat 'katte', opgeworpen aarde zou betekenen.

Via de Groenweg bereiken we de Zemstseweg waar ooit de Willibrorduskapel stond die door de Fransen in 1798 werd afgebrand. Parallel met de Zemstseweg komen we via de Bakenblokweg opnieuw in de Houtestraat. Buurtweg 46, ook 'Merktweg' in de Atlas der Buurtwegen, recent omgedoopt tot Tiendenweg die we volgen tot over de nieuwe Kesterbeekbrug, richting Hombeeksedriesvoetweg, op Zemst gelegen, voert ons naar de Beekveldstraat.

Aan de Tilburghoeve houden we halt voor de jeneverstop. Van deze leenheerlijkheid Muyselwijck waren in 1550 Willem de Clerck de Bovenkerke en Jonkheer Jan De Merode eigenaar. In 1660 kocht François van Tilborch het naar wie het cijnshof genoemd werd. Op het einde van de 18 de eeuw kwam het goed in handen van Eduard De Meester, in 1908 Mouriau de Meulenacker, in 1935 Buelens-Baetens, in 1956 Achiel Robberechts-Slachmuylders. Piessens en Ver Elst renoveerden het grondig en legden de Frans-Engelse tuin aan. Momenteel is Haesaert de bezitter van het domein.

Meer info
www.hoembeka.be
hoembeka@gmail.com

SCAN ME

Lucky Looks & co

Hombeeksesteenweg 125
2800 Mechelen

☎ 0486/95.01.95

🌐 www.luckylooks-co.be

📱 @luckylooksenco

www.grenshoeve.be

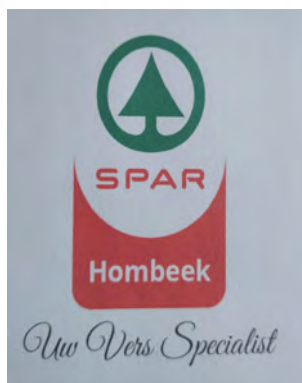
Den Boskant

denboskanthombeek@gmail.com
Bosstraat 18a
2811 Hombeek
0469/64.89.91

**Open van april tot september
van woensdag tot zondag
13.00 tot 20.00 uur**

VISHANDEL TRAITEUR LUC
LEOPOLDSTRAAT 6
1980 ZEMST
TEL. & FAX 015 614 144

V.A.C. & Partners Real Estate Advisors

Nadia Jelassi

Erkend vastgoedmakelaar Biv 503329
Zaakvoerder

Houtestraat 62 B-2811 Mechelen
+32 (0)475 478 477 info@vac-online.be
www.vac-online.be

bereikbaar van maandag t.e.m. zaterdag van 8u tot 22u

**Waar u ook voor gaat,
wij gaan met u mee.**

KBC Bank & Verzekering
Grote Markt 27
2800 Mechelen
015/298200
mechelen.centrum@kbc.be

Bank &
Verzekering

Wij gaan met u mee

Jan Verbergt
uit sympathie

ARGENTA
Hombeek / Leest / Kapelle-op-den-Bos
De Jongh - Gits BV

Hombeek@argenta.be • 015/41.09.90

COIFFURE NICOLE

**Gemeentestraat 29
Hombeek**

Apotheek Asselman

**Hombekerkouter 39
2811 Hombeek
Ma-Vr 8.45-19u
Za 8.45-13u**

Proxy Leest

**Ook open op
zondagvoormiddag**

KANTOOR WILLIAM CORNETTE BVBA
VERZEKERINGEN - BANKZAKEN
BANKSTRAAT 7
2811 MECHELEN-HOMBEEK
TEL: 015/414819 - FAX: 015/424092
william.cornette@porfma.be

Mark Deckers
pâtisserie

**Fr. Reynierstraat 44
2811 Hombeek
tel.: 015/41.25.76**

De grote blok land ertegenover was een bos van de abdij van Grimbergen, dat in 1780 werd gerooid. Wat verder bezat Rembert Dodoens een zeer oud eikenbos. Rembert, buitengewoon begaafd, trok reeds op 13-jarige leeftijd naar de Leuvense universiteit om er geneeskunde, maar ook wiskunde, klassieke talen en plantkunde te studeren. Zijn eerste herbarium werd gedrukt toen hij 16 jaar was. In 1535 was hij licentiaat in de geneeskunde en begon te reizen. In Parijs ontmoette hij o.m. Andreas Vesalius. Toen hij in 1556 naar Mechelen terugkeerde, vestigde hij zich in de Augustijnenstraat en werd stadsdokter. In 1554 verscheen zijn fameuze 'Cruydenboeck' dat na de bijbel het meest vertaalde boek was. De Mechelse kunstenaar Pieter Van der Borch maakte er 715 tekeningen van planten voor.

Dodoens was ook jaren kerkmeester in de oude Sint-Pieter- en Pauluskerk ten tijde van Alva. Kort na de dood van zijn echtgenote werd zijn huis geplunderd door de Spaanse soldaten. In 1574 begon hij aan het Oostenrijks hof waar hij lijfarts werd van Maximiliaan II. Dan vertrok hij naar Leiden waar hij hoogleraar werd en stierf in 1585.

De Heiweg vormt een mooie verbinding tussen Zemst-Laar en het gehucht Hultendries op het oude tracé van Asse naar Mechelen. Voorbij het volkstuintje en de vroegere herberg 'den Achtergael' bereiken we de Hultendries, oorspronkelijk een pre-Frankisch driehoekig plein, wellicht het oudste wegenknooppunt van Hombeek.

Zo belanden we weer in de Houtestraat waar ons een heerlijk ontbijt wacht.

Afspraak om 7 uur aan de Houtestraat 5 inschrijven door overschrijving van 20 euro uiterlijk 20 april op rekeningnummer BE73 7332 1720 5460 van Hoembeka met vermelding dauwtrappen

Onze volgende activiteiten:

- Donderdag 1 mei: dauwtrappen
- Vrijdag 9 mei: lezing door Brigitte Balfourt over het Belgisch vorstenhuis
- 22 tot 29 mei: Hoembekareis Duitse Hanzesteden
- Zondag 22 juni: tentoonstelling Hoembeka "Mechelen gezien door de ogen van kunstenaars" ter gelegenheid van Hombeek kermis
- Zondag 29 juni: extra openingsdag van de Hoembeka tentoonstelling
- Donderdag 28 augustus: fietstocht
- Donderdag 11 september: daguitstap naar Maastricht
- Zaterdag 25 oktober: jaarfeest in Hof te Rhode in Diest

Mechelen gezien door de ogen van kunstenaars....

De Stad Mechelen is in voorbije jaren een bron van inspiratie geweest bij vele kunstenaars. Velen van hen hebben de stad en haar gebouwen bewonderd – zij hebben de meest artistieke taferelen op papier gezet. Iedereen met zijn eigen interpretatie en beleving – soms heel getrouw, sommigen met meer artistieke vrijheid. Meer telkens weer met hun eigen gevoel en overtuiging. Sommigen waren hier als “passanten”, anderen waren effectief inwoners van de stad en hebben deze stad ook “beleefd”. Hoe hebben zij Mechelen ervaren als inwoner en hoe hebben zij naar Mechelen gekeken? Wij volgen voor een stukje een paar Mechelse kunstenaars en ook anderen, op zoek naar de schoonheid van de Oude Stad Mechelen.

Aan de hand van een kleine tentoonstelling in de lokalen van Hoembeka ter gelegenheid van Hombeek kermis op zondag 22 juni willen wij U even meenemen in het Oude Mechelen. Soms een geschiedkundige weergave, soms een weergave van het dagelijkse leven van toen. Vele gebouwen en omgevingen zijn verdwenen, maar aan de hand van beelden opgetekend door deze kunstenaars maken wij een kleine historische wandeling in het verleden. Een kunstenaar als A. Ost heeft ook een strijd geleverd tegen de Stad. Mensen, gebouwen en gebeurtenissen vormen een rode draad in dit verhaal. Hoe zagen deze kunstenaars naar de Stad Mechelen? Geen oude foto's, maar prenten, schetsen, tekeningen en etsen zoals de kunstenaars naar de gebouwen, mensen en gebeurtenissen keken in de “Stad Mechelen” van weleer.

Een unieke wandeling door het verleden... .

Patrick

Op deze prent zijn verschillende markante gebouwen van Mechelen op een artistieke manier samengebracht. Het is een vrije interpretatie van de kunstenaar, die de mooiste gebouwen van de stad in één afbeelding wilde weergeven.

In het centrum van de afbeelding staat de Erker van het huis waar Karel Roelants, lijfarts van Keizer Karel V, woonde. Dit gebouw bevindt zich op het Sint-Romboutskerkhof en huisvest tegenwoordig de kantoren van de Kamer van Bouwnijverheid.

Aan de rechterkant zijn de huizen Sint-Jozef, De Duiveltjes en Het Paradijs afgebeeld. Deze panden staan op de Haverwerf.

Op de achtergrond is de toren van de Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijlekerk te zien.

De compositie van deze gebouwen is een creatieve en artistieke interpretatie van de kunstenaar.

De prent is waarschijnlijk gemaakt door Bossuet (Madou) en dateert uit de periode rond 1850.

Ets: St-Romboutskerk
 - Kunstenaar: R. Malfait (1910-2006)
 - Exemplaar: 21/50 – getekend

Het werk toont een zicht op de St-Romboutskerk en zijn toren. Op de voorgrond staat links het Postgebouw, dat vroeger het Oude Stadhuis "Den Beyaert" was. Rechts van de rij huizen is het pand "In de Boer à la Mode" te zien, gelegen op de hoek van de Scheerstraat en de Merodestraat. Dit huis stond oorspronkelijk in de Befferstraat (het Oude Paleis van de Grote Raad) en werd steen voor steen afgebroken en op deze locatie heropgebouwd. Op het dak is ook de "Schellekenstoren" te zien.

De Schellekenstoren:

De "Schellekenstoren" is een slank, spits torentje dat boven de viering van de kerk uitsteekt. In dit torentje hing oorspronkelijk een kleine "luidklok" (een schelleke) die werd gebruikt om de dagelijkse diensten van het kapittel aan te kondigen. In december 1805 was het torentje echter zo vervallen dat het moest worden afgebroken.

Pas in 1825 werd een inspectie uitgevoerd door twee ingenieurs om de heropbouw te plannen. De daadwerkelijke werkzaamheden begonnen echter pas in 1873. Op 3 januari 1874 had het torentje een hoogte van 32 meter boven het dak bereikt, maar een hevige storm blies het tijdens de bouw omver. Het viel neer op het dak van de kooromgang en de kapittelkamer. In 1875 werd opnieuw begonnen met de wederopbouw, en dit keer bleef het torentje staan tot de grote kerkbrand van 29 augustus 1972.

Voor de derde keer werd het torentje herbouwd tussen 1973 en 1974, tijdens de dakherstelling na de brand.

De aan- of afwezigheid van het torentje op het dak is te zien op verschillende historische prenten en etsen. Sommige prenten tonen het torentje, terwijl het op andere ontbreekt. Hierdoor kunnen deze prenten nauwkeurig worden gedateerd. Zo zijn er bijvoorbeeld geen torentjes te zien op prenten uit de periode tussen 1805 en 1873.

Ets: St- Romboutskerk – Ch. Foriget? Épreuve d'artiste.

Zicht op St-Romboutskerk. Op de voorste huizenrij staat uiterst rechts het huis "In de den Boer à la Mode". Deze woning werd gesloopt tijdens de afbraakwerken van het Oude Paleis van de Grote Raad en opnieuw opgericht op de hoek van de Scheerstraat en de Merodesstaat

Prent: Mechelen Grote Markt en St-Romboutskerk

Getekend Samuel Prout (1783-1852)

De Sint-Romboutstoren: een onvoltooide toren

In 1449 begon de bouw van de Sint-Romboutstoren met een ambitieus plan: een toren van 600 Mechelse voet hoog (hoger dan de toren van Ulm, die 161 meter meet). Mechelen, als een van de Zeventien Provinciën en een belangrijk stadsstaat, wilde zichzelf op de kaart zetten. Karel de Stoute had het Parlement, het hoogste gerechtshof van de Nederlanden, in Mechelen gevestigd, wat de stad een aantrekkingspool maakte voor de intellectuele, juridische en politieke elite. Tegen 1520 was de toren al 300 Mechelse voet (97,28 meter) hoog, met 513 traptreden, maar toen kwam de bouw tot stilstand.

Mechelen had namelijk nog andere grote projecten lopen, zoals het Paleis van de Grote Raad (naast de Lakenhal) en het Paleis van Margareta van Oostenrijk (Hof van Savoye). Mogelijk werd er gewoon te veel tegelijk ondernomen.

Na 1530, na de dood van Margareta van Oostenrijk, verhuisde Maria van Hongarije, de zus van Keizer Karel, de hofhouding naar Brussel. Een grote tegenslag volgde op 6 augustus 1546, toen de Zandpoort ontplofte door een blikseminslag. Veertigduizend kilogram buskruit vloog de lucht in, waardoor ongeveer 800 huizen werden verwoest en 200 mensen omkwamen.

De problemen stapelden zich op: in 1566 kwam de Beeldenstorm, in 1572 volgde de Spaanse Furie met vernielingen en terreur, en in 1580 de Engelse Furie. Tijdens deze oorlogsjaren werden alle bouwmaterialen van de toren naar Willemstad in de Noordelijke Nederlanden gebracht om daar vestingmuren te bouwen. Bovendien rees er twijfel over de stabiliteit van de toren, zeker omdat in die periode al enkele andere torens waren ingestort door constructiefouten.

Met al deze tegenslagen en onzekerheden bleef de Sint-Romboutstoren uiteindelijk onvoltooid.

Ingekleurde prent:
Cathedral Mechlin –
Vue de Malines (tekenaar
John Coney) – graveur:
Drawn & Engraved – Moon
Boys & Graves – uitgegeven
in Londen 02/08/1830.
Printsellers tp King 6 Pall
Mall.

Zicht (Schoenmarkt) voor het oude stadhuis “Den Beyaert” en St-Rombouts-kerk (optisch open getrokken aan de voorzijde). Links zien wij ter hoogte van de Steenweg nog een paar houten gevels.

St-Romboutskerk,
zicht van op de Wollemarkt

St-Romboutstoren –
Beiaardconcert in Straatje zonder
einde

Beiaard in de toren – Kanunnik G.
Van Caster

Postkaart: St-Romboutstoren en Beiaard van Mechelen – getekend door A. Ost – periode augustus 1910.
Drukkerij. Van den Bossche Mechelen

Vaak begint men met de constructie van gebouwen, maar om verschillende redenen kan het voorkomen dat deze bouwprojecten niet worden voltooid. Op de Grote Markt zijn we getuige van verschillende projecten die ooit zijn gestart, maar nooit zijn afgerond.

****St-Romboutstoren****: Het plan was om een toren te bouwen van 600 Mechelse voet hoog. De werken werden echter stopgezet op een hoogte van 300 Mechelse voet. De redenen hiervoor waren geldgebrek en vermoedelijk ook zorgen over de stabiliteit van de constructie.

****Lakenhalle****: In 1300 was Mechelen een welvarende stad, druk bezig met de lakennijverheid. Er was een plan om een grotere Lakenhalle te bouwen, geïnspireerd op het Brugse Belfort. De werken werden echter stopgezet vanwege de neergang van de lakennijverheid, mede veroorzaakt door de Honderdjarige Oorlog tussen Frankrijk en Engeland. Hierdoor werd de bouw van een Belforttoren op de Lakenhalle nooit gerealiseerd.

****Oud Paleis van de Grote Raad****: Toen de Grote Raad werd geïnstalleerd, moest Mechelen een groter gebouw neerzetten dan het bestaande Schepenhuis. Links naast de Lakenhalle werd een deel van de hal gesloopt en begon men in 1526 met de bouw van een nieuw paleis. De werken werden halverwege stopgezet in 1547. Het onvoltooide gebouw werd door de stad verhuurd aan particulieren en ambachtslieden. De reden voor de stopzetting was de verhuizing van het Hof van Mechelen naar Brussel.

Postkaart: zicht op de Halle en het nieuwe
posthotel .
Prent getekend door A. Ost – periode +/-
1910 (zicht op nieuwe Keldermansvleugel
- eerst Postgebouw, nadien Nieuwe
Stadhuis (= derde stadhuis) , Lakenhalle
en Museum. Rechts achteraan zijn de
contouren van de Bauwenstoren zichtbaar.

Drukkerij: Van den Bossche - Mechelen

Postkaart: De Vleeschhallekens – getekend door A. Ost (reeks Malines Typhique – periode 1910)

Op de voorzijde de Vleeshalle, op de achtergrond de torentjes van het Schepenhuis. De vleeshalle was gelegen tussen het Schepenhuis en de achterzijde van huis St-Rumoldus. Er liepen 2 straatjes: Vleeshouwerstraat en de Steenweg. Nu nog is ter hoogte van het Schepenhuis de Ijzerenleen opgedeeld in 2 straten: Steenweg en Vleeshouwerstraat.

Drukkerij: Van den Bossche – Mechelen

Rechts: postkaart: zicht op Archievenhuis (oude Schepenhuis = eerste stadhuis).

Prent getekend door A. Ost – periode +/- 1910 (zicht op Schepenhuis zijde Steenweg – rechts nog gedeelte van de achtergevel van het Vleeshuis en van het Huis St-Rumoldus. Op de voorgrond: Liedjes zangers.

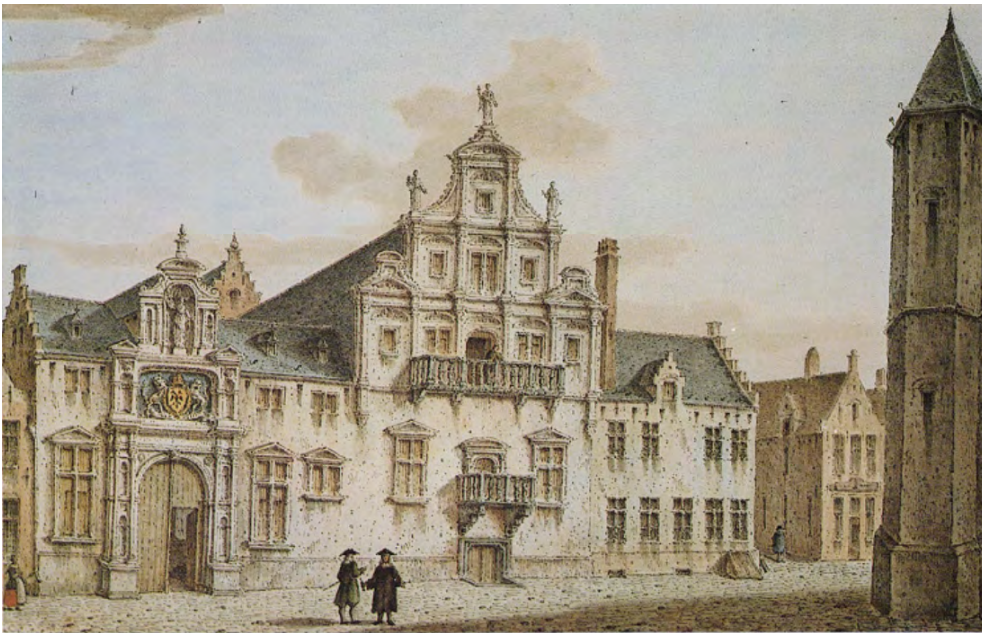
Drukkerij: Van den Bossche – Mechelen

Hieronder tekening: “De Groote Merkt 1580” (Huizen aan de zuidelijke zijde van de Grote Markt in de periode 1580) – Arnold Van den Eynde

Links is de gevel van de Lakenhalle nog zichtbaar en uiterst rechts het gebouw: Het Schepenhuis (Stadsarchief). Sommige gevels zijn nog duidelijk herkenbaar... Van op de hoek Korte Bruul (links) zijn volgende huizen te herkennen: Café Pavillon Belge, Hotel “De Kraan” (bankfiliaal), “De Schaal”, “Den Beer”, “Het Varken” en op de hoek rechts: Huis “In het Suykerhuys”.

Kopie prent
Gevel Den Tribunael,
eertijds Den Grooten
Raedt ,getekend door
J. B. de Noter (1786-
1855)

Er zijn ondertussen
een aantal bouw-
elementen toegevoegd,
de verbouwing van de
naast gelegen woning,
de inkompoort en het
grote balkon in de
hoofdgevel.

Rechts: Ingekleurde ets:
artist Albert Geudens
(1869-1949)
Vismarkt met over-
kapping en visbanken.
De vrachtboten liggen
aangemeerd aan de
kade van de Haverwerf,
aan de overzijde van de
Dijle.

Links: Ingekleurde ets:
Grootbrug Malines –
Charles Bastogy (rond
1900?)
Zicht op de Grootbrug
met Tolhuisje – zicht
van op de Vismarkt
richting Grootbrug)

Kopie prent: Maison
sur la Dyle (periode
1830 – 1860) tekening
van J. B. de Noter
(1786-1855)

Er is een sterke
gelijkenis met de prent
van David de Noter (bij
zoon David is de lijn-
tekening scherper en
er zijn meer details in
de tekening).

Zoutwerf, Haverwerf, Vismarkt en Tichelrij:

Buiten de stapelrechten van de wol, bezat Mechelen ook nog “de stapel” van zout, van haver en van vis. Deze economische welvaart leidde tot jaloersheid van de omliggende burens, met twisten en oorlogen tot gevolg. Antwerpenaars, Brusselaars en Leuvenaars werden in middeleeuwen net zo goed aanzien als vreemdelingen.

In 1301 verkreeg Mechelen de stapelrechten voor vis, zout en graan. Alle handelaars moesten hun koopwaar 3 dagen te koop aanbieden – pas daarna mocht men verder varen. Mechelen verwierf het monopolie op de meeste basisgoederen. Niet alleen op de Dijle, maar ook op de Zenne te Heffen hing er een ketting en was het stapelrecht van kracht. Het ongenoegen was groot bij de Brusselaars – dit alles geeft op latere datum ook aanleiding tot het graven van een rechtstreekse verbinding tussen Brussel (Zenne) en de Schelde: namelijk de Vaart van Willebroek (16de eeuw). De eerste spadesteek was in 1550 en manuele graafwerken duurden tot 1561. Aldus konden de handelaars de Mechelse belasting ontduiken.

De Dijle was voor Mechelen van levensbelang: Via Schelde, Rupel en Dijle konden schepen tot 600 ton tot in Mechelen varen. Vergelijken wij dit met de schepen van Columbus – zijn schepen hadden maar een tonnenmaat van slechts 100 ton! Vanuit Engeland en Schotland werd wol, leder en lood aangevoerd, uit Scandinavië kwam jout, uit Frankrijk wijn en uit verre landen de nodige specerijen. Uit de Rupelstreek werden bakstenen en tichels (tegels) aangevoerd. Er was zelfs een scheepswerf voor herstelling en onderhoud van de boten ter hoogte van de Waterpoort (Winketkaai). De vertrekkende schepen werden geladen met afgewerkte wollen weefsels, houtsnijwerk, bronzen en koperen voorwerpen (vooral kanonnen), stoelen en bier.

Ter hoogte van de Vismarkt en zoutwerf meerden de mosselboten aan. De mosselen werden in jutte zakken geschept en nadien met de hondenkar aan de man gebracht tot ver buiten de stad.

Haverwerf
Tekening van Samuel Prout

Vismarkt
Mosselkaai
zijde
Haverwerf

Tekening
Alfred Ost

Postkaarten "Hanswijkprocessie" door Alfred Ost (april 1912).
Drukkerij Van Den Bossche Mechelen

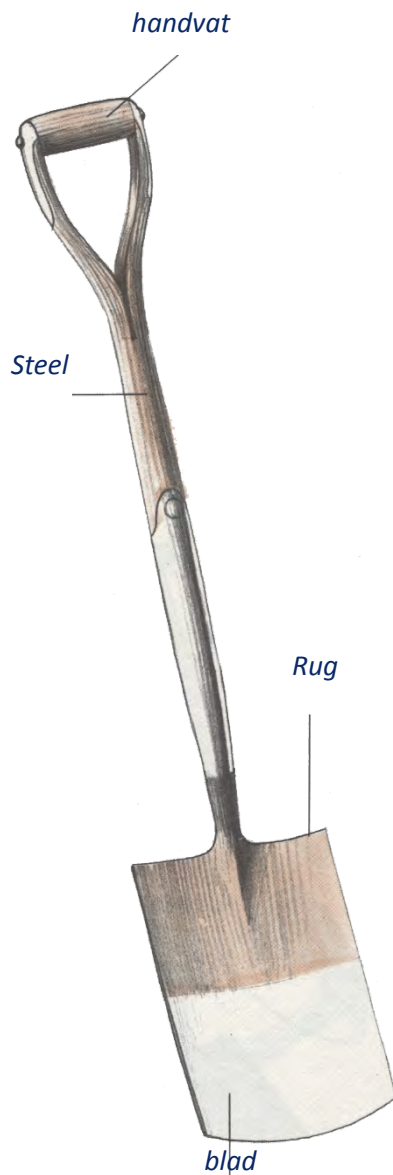
Tentoonstelling
Mechelen gezien door de ogen van kunstenaars

Lokaal Hoembeka
ter gelegenheid van Hombeek kermis
Zondag 22 juni
van 14 tot 18 uur

Extra opening op zondag 29 juni van 14 tot 18 uur

(Vergeten) Gereedschap - 2 De 'spade' en 'schop'

In het Hombeeks dialect hebben we het dan over een '*schup*'.

Het blad van de spade is rechthoekig, aan de onderkant enigszins afgerond en iets bol. Soms is de rug voorzien van een iets dikkere opgelaste rug om met de voet meer kracht te kunnen zetten en ook om de werkschoen in de zool niet te beschadigen op de dunne bladrand.

In vele gebruiksvormen is een T-vormig handvat voorzien omdat de gewone ronde steel niet de extra kracht van de handen + armen naar het blad efficiënt weet over te brengen.

Deze spade is vooral bedoeld om behoorlijk zwaar werk in zware grond (klei/leem) te verrichten. Je grotere tuin ompspitten bijvoorbeeld.

Bij slijtage kan de bladrand met een vijl weer wat aangescherpt worden. Zij die beschikken over een machinale slijpsteen kunnen hiermee extra scherpte aan de bladrand bekomen en die zo zorgvuldig en optimaal herstellen. De bladrand kan bij het graven behoorlijk wat schade oplopen als steenresten, porselein of metalen (die door vorige generaties in de grond begraven werden als onzichtbare obstakels) geraakt worden.

Na gebruik wordt een spade ALTIJD gereinigd en voorzien van een lichte olielaag.

TIP

Bewaar oude, afgewerkte olie (van je grasmaaier bijvoorbeeld) en met een oude verfborstel kan je het blad perfect van een oliefilm voorzien en zo je spade (zeg maar 'SCHUP') met zeker 10 jaar verlengen qua levensduur.

Trouwens een verroeste spade heeft geen vlotte glijvering wanneer je ze in de grond duwt en vraagt extra lichamelijke inspanning.

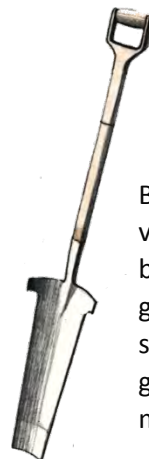
Spades/Schoppen heb je in diverse soorten, modellen en afmetingen.

1 Tuinspade

Deze spade is qua uitzicht prefect vergelijkbaar met de gewone spade. Ze is wel in iets lichter materiaal uitgevoerd en kent daardoor haar beperking tot licht tuinwerk.

2 Plantspade

Bij deze spade zorgt de verhouding tussen lengte en breedte van het blad dat het graven van een betrekkelijk smal toelopend gat gemakkelijker verloopt dan met een klassieke tuinspade.

3 Ballastschop

De ballastschop is, zoals de naam al doet vermoeden, ideaal voor het verrichten van zwaar schepwerk. De oerdegelijke constructie van de ballastschop maakt dat deze grote hoeveelheden grond, grind en ander los materiaal kan opscheppen. De tapse variant is bedoeld voor licht graafwerk.

Tapse ballastschop

4 Schepbats

Dit type schop heeft een essenhouten steel. Is geschikt voor het verplaatsen van veel zand en aarde. Door de maat van de bats is het mogelijk om meer volume tegelijk te dragen. Het is de voorloper van de zandschop. Soldaten hebben (hadden vooral vroeger) een kleine variant van dit type om zich in oorlogsgebied snel en doeltreffend te kunnen ingraven ter camouflage. De punt zorgt ervoor dat je ook in bosrijke omgeving vlot tussen onkruid, lichte begroeiing en door kleine wortels de grond kan vrijmaken.

5 Zandschop

In Hombeek spreken ze wel eens over een 'Troefel'.

Een zandschop heeft een licht gebogen steel om het opscheppen te vergemakkelijken. De buiging zorgt ervoor dat de schop goed in evenwicht ligt en dat je minder kracht nodig hebt bij het scheppen. De steel van een zandschop is 130 cm lang zodat je zo weinig mogelijk moet bukken. De meest gebruikte houtsoort voor schopstelen is es. Dit hout is heel sterk en toch flexibel genoeg. In mindere mate komt ook beuk voor.

De kleinere variant van dit type schop is de 'kabelschop' of door de arbeiders/techniekers van dienst omschreven als de 'Geitennek'.

Dit gereedschap laat toe om in een gegraven geul voor buizen en kabels in de diepte nog de restanten van de brede schop te nivelleren en zodoende alles simpel en zonder afkalvende geulwand op juiste diepte te brengen.

Toponymie / Etymologie – 2

Onze woorden/namen hebben een lange geschiedenis achter zich. Voortdurende aanpassingen en veranderende omstandigheden hebben voor velen onder ons ervoor gezorgd dat we helemaal niet meer weten waar ze vandaan komen.

Hultendries - Dries

In het Hombeek kennen we uiteraard de huidige Hultendries en Driesstraat.

De algemene betekenis voor '*HULTENDRIES*' (oudere schrijfwijze was '*HULTENDRIESCH*'/'*DRIESCH*') werd al opgetekend anno 1359):

Pleintje en aanpalende landerijen.

Ook wel te omschrijven als gehuchtplein of driehoekig graspleintje op een driesprong van wegen.

De vorm '*hult*' is een verouderde taalvorm voor '*hout*'.

Aan de basis zou het woord '*THRIUSCA*' liggen dat als betekenis staat voor '*tijdelijk rustende akker/op krachten komende akker*'. Voor een gelijklopende betekenisevolutie vergelijk je best met het Griekse '*τρύω*' 'ik mat af, put uit', '*τρυσι-βιος*' 'het leven uitputtend', Oudslavisch *traviti* 'opteren', *trava* 'tuin', Russisch *trava* 'gras'. De betekenis van '*dries*' zou dan oorspronkelijk geweest zijn '*opgeteerde, uitgeputte akker*' en dit conform met de betekenisevolutie in het Germaans is te vergelijken met die in het Slavisch.

Daar het vooral schrale, weinig vruchtbare gronden waren die lang *dries* bleven liggen, heeft het woord secundair de betekenis '*schrale weide*' (die permanent dries ligt) aangenomen.

Dergelijke '*driesen*' waren, evenals de straten, heerlijk, later gemeentelijk bezit. De met gras begroeide dorpsdriesen waren, zoals men op oude kaarten (de Ferraris-kaart bijvoorbeeld) kan zien, met bomen beplant en er was vaak een waterpoel, die ongetwijfeld dienst deed als drinkplaats voor het vee.

Personen die drager zijn van de familienaam Vandendriessche (ongeacht de schrijfwijze) kunnen er zeker van zijn dat hun verre voorouders, toen familienamen in zwang kwam, in de buurt van een 'dries' woonden en bij anderen als die van 'den dries' bekend waren.

Door de eeuwen heen ...

1359 → te Zemze bi den hoeltenendriesche

1369 → holtenendriesch

1400, 1460, 1461 → holtenendriesch

1533, 1538 → den hultendriesch

1544 → aen den heultendryes

1608, 1625 → aen den hultenendriesch

1627 → aen den huelten driesch

1625, 1673, 1674 → aen den houten driesch

1687-1694 → aen den auten driesch

1704 → den halten driesch

1712-41 → den heulten drisch

1725 → aen den hulteren dries

17e -18e → passim bij den Hulten driesch, — aen den Hultenen driesch

HULTENDRIESCHSTRAAT

1458 → op den hultendneschstrate

1528 → aen die holtendrieschstrate

BRONMATERIAAL: Toponymica XI/2 / POPP-kaart / Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren / Etymologisch woordenboek / Wikipedia

Ons Hombeeks dialect - Echt "Oembeiks"

Eddy Solie is al even bezig oude Hombeekse woorden te verzamelen en deze op zijn "Oembeiks" in te spreken.

Op de website van Hoembeka, rubriek dialect, zijn deze woorden, nu al bijna 1000, te bekijken en te beluisteren.

Hoembeka is, volgens de Universiteit Gent, blijkbaar de enige in België die de oude dialectwoorden niet enkel uitgeschreven bewaard, maar deze ook in gesproken versie weergeeft.

Bekijk en beluister het op onze website

www.hoembeka.be

SCAN ME

Lidgeld Hoembeka

Een aantal leden hebben hun lidgeld nog niet betaald.

Deze leden ontvangen een herinneringsbrief samen met deze nieuwflash.

Onze kampioen is terug

De nu 87-jarige wielerlegende is na vele jaren terug in Hombeek, waar zij verblijft in Longaevitas in de Bankstraat.

Victoire Van Nuffel is geboren op 7 oktober 1937 aan de Mechelseweg. Haar vader had in Mechelen een fietsenwinkel.

Nadat de Belgen de Zennebrug hadden opgeblazen en tevens het dak van de woning zo erg beschadigd was dat het huis onbewoonbaar was, kreeg het gezin in de wijk galgenberg in Mechelen een sociale woning. Haar vader was gedeporteerd naar Duitsland om daar in de fabrieken te werken. Vader leerde er iemand kennen waarmee hij ook een kind kreeg zodat het huwelijk met Josefina Van Crombruggen gebroken was.

Victoire liep eerst nog school in Mechelen maar bij haar terugkeer in Hombeek kreeg ze van de nonnen het verwijt dat ze 'in 't stad' niet veel had geleerd. Eigenlijk wou ze kokkin worden maar begon reeds op haar veertiende te werken in de dekenfabriek Thierry, naast de Kruidtuin.

Het is in die fabriek dat Victoire geconfronteerd werd met de ongelijkheid tussen man en vrouw. Zij moest er zware arbeid verrichten voor 3,75 frank per uur terwijl de jongemannen 12,50 frank kregen. Het is die oneerlijkheid dat van haar een echte feministe maakte. Daarna begon Victoire te werken bij baron Empain in Battel. Van mevrouw Empain kreeg zij een kaartje waarmee ze levenslang de metro gratis mocht gebruiken. Victoire vertelde ons

ook hoe zij daar in Battel Vlaamsgezind geworden is, vooral omdat de zus van de baron, Louise Empain, gehuwd met generaal Denis, neerkeek op de Vlamingen en hen zelfs strafte als ze volgens haar onvoldoende respect toonden voor hun aristocratische houding.

Haar eerste fiets was een sterk gehavende, achtergelaten door de vluchtelingen. Omdat haar grote passie het wielrennen was reed ze reeds mee op de piste van Walem, waar ze nog dikwijls trainde met drievoudig wereldkampioen Rik Van Steenbergen. Victoire wou zich aansluiten bij de vermaarde veloclub bij Carlo Philips, door iedereen gekend als 'Charel van den Haas', maar dat werd haar geweigerd. Dan maar contact opnemen met de Belgische Wielerbond maar ook dat lukte niet. Erg teleurgesteld maar vastberaden door te gaan kreeg ze van het UCI een vergunning waarmee ze in het buitenland kon deelnemen aan koersen. De wedstrijden voor vrouwen die in België werden georganiseerd waren niet officieel erkend. Victoire won het Belgisch kampioenschap op de weg op haar negentiende in 1956. Ook de drie volgende jaren werd ze kampioen van België. Pas in 1959 werd het kampioenschap officieel. Het vond plaats in Antwerpen. Victoire Van Nuffel was dus de eerste Belgische kampioene op de weg! Bij de ploeg Flandria werd ze geleid door Briek Schotte.

"De fietsen van Flandria waren heel sterk en duurzaam, wat eigenlijk niet nodig was maar de Belgen maakten ze nu eenmaal zo. Alhoewel ik een goede verstandhouding had met Briek Schotte ging ik er toch weg en trok naar Parijs, waar ik mij aansloot bij de Franse ploeg Helyette-Leroux-A.C.C.B., ook de ploeg van o.a. Jacques Anquetil. In Frankrijk stond het vrouwenwielrennen al veel verder dan in België. Voor het baanwielrennen werd

ik getraind door oud-wereldkampioen Louis Gerardin (1912-1982), ooit nog de vriend van Edith Piaf. In Parijs bleef ik slapen bij mensen wiens dochter ook koerste, nl. Lily Ertz. Alle grote filmsterren van toen hadden een fiets van Ertz maar de coureurs zelf niet omdat ze te duur waren.

In 1958 had het eerste wereldkampioenschap plaats in Reims. Het werd gewonnen door de Luxemburgse Elsy Jacobs. Ik vertrok als eerste voor de spurt voor de tweede plaats maar twee Russinnen versloegen mij nog net op de eindmeet. Datzelfde jaar nam ik revanche en werd als eerste Belgische vrouw Europees kampioen. De volgende jaren won ik meer dan honderd wedstrijden in Frankrijk en Italië."

Halverwege de jaren 60 kreeg Victoire af te rekenen met blessures, wat natuurlijk een weerslag had op haar prestaties. In 1966 besloot zij om ermee te stoppen, hoewel ze nog een mooi contract in Italië aangeboden kreeg als koersdirecteur, waar ze niet op inging.

Victoire verhuisde naar de kust, naar Blankenberge, waar ze een jaartje in een café werkte. Daarna begon ze haar eigen zaak, café Central, in Zeebrugge, aan de oude vismijn.

"Het was een groot café met kamers waar toeristen,

vooral Engelsen en zeelui maar ook plaatselijke bewoners logeerden, een soort B&B avant la lettre. Het was een zeer goede, florerende zaak, waar tal van bekende figuren over de vloer kwamen vanwege mijn wielerverleden en de ligging, vlakbij de vismijn. De bekende filosoof Etienne Vermeersch, Jaak Rogge, tal van bekende voetballers, zoals Lei Clijsters met de toen nog kleine Kim, wielervedstrijders zoals Eddy Merckx, politici en vele andere bezochten de zaak hie."

Linda Van Van Crombruggen, haar achternicht, deed er in haar jeugd enkele jaren vakantiewerk en kwam er daarna nog heel veel op bezoek. Eenmaal met pensioen verhuisde Victoire naar haar huis in Zeebrugge.

"Zelf bewoonde ik dan het gelijkvloers en de twee appartementen boven werden verhuurd. Dat huis werd een waar museum met voorwerpen afkomstig van de scheepvaart maar ook van de vele herinneringen uit mijn wielervedstrijden. Het was Linda die de idee opperde om weer te keren naar haar geboortedorp, dichterbij haar familie. In het begin was het wel wennen en afscheid nemen van de vele souvenirs maar nu kan ik er mij beter in stellen. Het ouder worden brengt nu eenmaal veranderingen mee maar het is hier best aangenaam. Wel vind ik het spijtig dat er hier geen wielervedstrijden meer zijn. Ooit was het anders. Vorig jaar ben ik met Linda in Izegem nog naar de start van het Belgisch Kampioenschap voor vrouwen geweest. Het was een mooi moment als ik samen met Lotte Kopecki op het podium mocht staan. Nu volg ik het wielervedstrijden nog op televisie en verder heb ik mijn hometrainer hier nog."

Victoire VAN NUFFEL

kampioene en feministe

Geert Clerbout

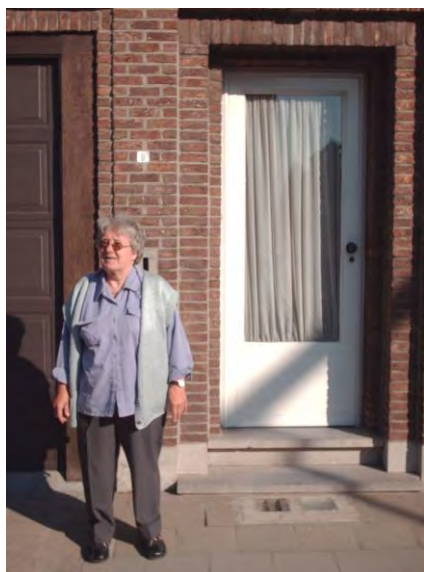
Met deze bijdrage schets ik het portret van een Hombeekse dame met betekenis, ooit ook in de sportwereld.

Victoire Van Nuffel was iemand die onverschrokken uitkwam voor haar mening, opkwam voor haar rechten en leefde voor haar idealen. Het was een moeilijke tijd waar vrije meningsuiting nog niet door iedereen werd aanvaard. Als lesbienne kende ze geen schaamte en ze schaamt ze zich nog steeds allerminst voor haar geaardheid: een feministe avant-la-lettre. Dit is het portret van een onverzettelijke sterke vrouw, en daarenboven een grote wielerkampioene.

Een jong meisje in een klein dorp

Victoire Van Nuffel werd in Hombeek geboren op **7 oktober 1937**. Samen met haar broer **Paul** woonde ze in Hombeek dorp bij de ouders **Rik Van Nuffel** en **Josephine Van Crombruggen**. Vader Van Nuffel hield in Hombeek een fietsenwinkel open. Het is dus niet verwonderlijk dat Victoire al snel op de pedalen stampde. Van kindsbeen af werd ze gegrepen door de koersmicrobe.

Haar grootouders in Hombeek werden 'Den Do' (**Van Crombruggen**) en Victoire (**Fierens**), alias 'Toeër van den Do,' haar meter. Ze woonden op de Mechelse weg in de lage witgekalkte huizen, op de plaats waar laatst het postkantoor is geweest.

Victoire Van Nuffel voor de gevel waar ooit haar geboortehuis stond, in Hombeek dorp

Als klein meisje trok ze vooral met de jongens op om haar krachten te meten. Zo trok ze regelmatig mee op perenjacht. De kinderen sprongen dan over de Leibeek om fruit te stelen bij **Tsjekke Trien**. Hoewel ze daar steevast werden opgewacht door een grote scheper, haalde het lef het doorgaans van de angst en was geen perenboom veilig.

Toen het Belgische leger in mei 1940 de Zennebrug opblies om de Duitse opmars te stuiten, moest niet enkel de brug, maar ook het dak van het huis van de familie Van Nuffel eraan geloven. In Hombeek blijven was nu onmogelijk geworden en het gezin verhuisde naar Mechelen. De Galgenberg werd hun nieuwe thuis. Victoire keerde toch nog vaak terug naar haar geboortedorp. Om naar haar grootouders te gaan, moest ze passeren langs het 'boske'. Dit was een stuk bos tussen de Zennedijk en het gebied waar zich nu het industrieterrein Mechelen-Zuid bevindt. Het is op die plaats dat ze voor het eerst heeft geleerd hard op de trappers te lopen. Het was er altijd zo donker en zo stil, dat iedereen er schrik had. Om dat stukje van de route zo snel mogelijk te passeren, reed Victoire er altijd zo snel ze kon op haar fiets. Omdat ze nog steeds te jong en te klein was om op eigen houtje van de Galgenberg naar Hombeek te trekken, werd de toekomstige kampioene steeds vergezeld van een ouder iemand. Op een dag vertelde haar wandelgezel haar dat als ze drie zwarte katten zouden opmerken, ze dadelijk een vieze man met slechte intenties tegen het lijf zouden lopen. Tegen de tijd dat ze goed en wel door het 'boske' stapten, werd de derde zwarte kat opgemerkt. Niet veel later kwam er inderdaad een man op hen afgewandeld. Nooit van haar leven heeft ze zo snel gelopen. Als later bleek dat de man in kwestie een vriend aan huis was bij de grootouders van Victoire en ze besepte dat hij helemaal geen onguur persoon

was, heeft ze naar eigen zeggen haar geloof in het kwade en de duivel opgegeven.

De familie Van Nuffel had het niet te breed en haar vader was tijdens de oorlog in Duitsland te werk gesteld. De jonge Victoire was dan wel verplicht zeer jong de handen uit de mouwen steken. Op haar veertiende werkte ze reeds in de Mechelse dekenfabriek Thierry. Ze verdiende er toen 3,75 frank per uur. Haar compagnon was een oudere, sterke vrouw waarmee ze de nieuwe dekens moest uittrekken. Het is daar dat ze haar schouders heeft kapotgewerkt. Het is ook in die fabriek dat haar ogen zijn opengestaan voor de harde realiteit. Ze heeft er kennisgemaakt met de ongelijkheid tussen man en vrouw. Op een gegeven ogenblik ontving ze een nieuwe collega. Een jonge man die ze bij manier van spreken makkelijk onder één arm kon dragen. Werken kon hij niet. Toch verdiende die kerel 12,5 frank per uur, terwijl zij het met amper één vierde van dat bedrag moest stellen. Die ongelijkheid heeft ze nooit kunnen aanvaarden. Later is ze altijd blijven opkomen voor de rechten van de vrouw. Dat engagement ging zo ver dat ze begin jaren '90 in Brussel mee op de barricades klom om de abortuswet gestemd te krijgen. Die optocht was één van de meest legendarische betogingen die ons land heeft gekend, wat uiteindelijk leidde tot de minikoningskwestie en het tijdelijke aftreden van koning Boudewijn. De Hombeekse was een feministe avant-la-lettre. Elk jaar staat ze op 11 november, ook dit jaar weer, achter de toog op de nationale vrouwendag. En ook op de jaarlijkse lesbiennedag neemt Victoire ieder jaar actief deel aan het feestgebeuren.

Pionier van het dameswielrennen

Van jongs af aan had Victoire Van Nuffel één grote droom: wielrennen. Ze moest en zou 'coureur' worden. Hoewel vrouwen in die periode nog niet werden toegelaten in het Belgische wielermilieu, dreef ze haar wil toch door. Eerst probeerde ze in Hombeek toe te treden tot de grote 'véloclub' van "Den Haas" van Carlo Philips. Die wou haar echter niet inlijven, aangezien koersen niets voor vrouwen was. Ook bij de Belgische Wielrijders Bond (BWB) ving ze bot. De bond weigerde haar een vergunning te verlenen, maar toch ging ze van start in talloze koersen. Dat kon omdat ze in Parijs bij de UCI een internationale wielervergunning had verkregen. Ze kon met die licentie dan wel enkel in het buitenland aan de slag. In België werden in die periode voor vrouwen toch nog geen deftige wedstrijden georganiseerd. In sneltreinvaart werkte ze zich op in het wielermilieu. Haar carrière kwam peilsnel van de grond toen ze in 1956 op 19-jarige leeftijd het onofficiële Belgische kampioenschap op de weg won.

Als jongeling behoorde ze bovendien tot de absolute pioniers van het internationale vrouwenwielrennen. Met de Luxemburgse **Elsy Jacobs**, die in 1958 als allereerste wereldkampioene werd, de Françaises **Renée Ganeaux**, **Andrée Vaudel** en **Madeleine Genta**, **Beryl Burton**, Groot-Brittannië, en ook de Belgische viervoudige wereldkampioene **Yvonne Reynders**, heeft **Victoire Van Nuffel** het dameswielrennen van het eerste uur mee kleur gegeven. Dameswielrennen was echter een tak die maar moeilijk tot ontwikkeling kwam. Ondanks de grote successen van Yvonne Reynders, kreeg de sport niet de aandacht die ze verdiende. Omkadering was er amper, laat staan volgwagens. Wanneer een renster in de begintagen met materiaalpech kreeg te kampen, betekende dat onvermijdelijk opgave. Reservefietsen, mecaniciens of verzorgers, dat was voorbehouden aan de mannen.

Succeskanon Van Nuffel

Als er op Victoire Van Nuffel een type moet worden geplakt, was ze een spurtbom. Maar ééntje met ballen aan haar lijf. Ze bezat het typische Flandrien-karakter: afzien, doorbijten en sterven stond voor haar gelijk aan genieten. Ze zei zelf dat **Briek Schotte**, in het wielermilieu aanschouwd als 'de laatste echte Flandrien', haar graag zag omdat ze "op haar chique kon bijten".

De allereerste officiële kampioene van België

In 1958 koerste ze zichzelf de geschiedenisboeken in door het eerste echte Europese Kampioenschap te winnen. En ook in België was ze de kampioene van de pioniers. Omdat het officiële Belgische Kampioenschap pas in 1959 werd georganiseerd voor vrouwen, hielden de dames voordien een onofficieel BK. Dat won ze drie keer op rij, in 1956, '57 en '58.

In Antwerpen voegde ze op 28 juni 1959 bovendien ook het eerste erkende Belgische kampioenschap aan haar palmares toe. Na haar overwinning werd ze ontvangen op de Belgische bond, waar ook **Carlo Philips**, de man die haar destijds niet wou inlijven in de Hombeekse wielclub, aanwezig was. Het gaf haar een plezierig gevoel.

In 1957 startte ze bovendien in de eerste Ronde van Frankrijk voor dames, hoewel die koers nog niet officieel werd erkend. Ze bedwong er onder meer de Col de la Madelaine en de Tourmalet. Klimmen was echter niet haar specialiteit. Ze reed de Ronde uit, maar behaalde geen ereplaats. Het zou overigens tot 1986 duren vooraleer er een officiële Tour voor vrouwen werd georganiseerd.

Als spurtster is het niet verwonderlijk dat Van Nuffel haar geluk waagde op de piste en ook daar presteerde ze meer dan behoorlijk, met onder meer een nationale titel in 1959. Baanwielrennen is een specialiteit, een discipline die niet enkel met de benen wordt gereden. Zij heeft de stiel geleerd op de wielersbaan van Walem, waar ze vaak trainde met drievoudig wereldkampioen op de weg **Rik Van Steenbergen**. Baanwielrennen stond toen ook veel hoger aangeschreven dan vandaag. In 1959 won Victoire het Belgisch kampioenschap op de piste in de legendarische **Stade Vélodrome de Rocourt**, nabij Luik.

Victoire Van Nuffel schittert in haar Europese kampioenentruï op de Vélodrome de Rocourt.

Er konden destijds meer dan 40.000 toeschouwers in de wielertempel. Bovendien werd het

wereldkampioenschap baanwielrennen er georganiseerd in 1950, '53, '67 en '75.

Het wereldkampioenschap

Onze Hombeekse kampioene heeft verscheidene malen deelgenomen aan het wereldkampioenschap op de weg, maar nooit heeft ze de titel behaald. Tweemaal is ze er dichtbij geweest, maar telkens moest ze op de streep genoeg nemen met een plaats net buiten de topdrie. In Reims, op het allereerste wereldkampioenschap dat voor vrouwen werd georganiseerd, had ze op een haar na de zilveren plak mee naar huis gebracht. Ze had eerder dat jaar de Europese titel al op haar naam geschreven en hoewel ze nog een “bleuke” was, startte ze toch als één van de té kloppen favorieten. Helaas moest ze in de spurt voor de tweede plaats het onderspit delven voor de Russische meisjes **Novikova** en **Loukchina**. Elsy Jacobs ging er eerder al op haar eentje vandoor en behaalde het goud, Victoire moest genoeg nemen met een vierde plaats. Een jaar later had ze maar één doel: wereldkampioene worden. En misschien was ze er nog dichterbij dan het jaar voordien. In de gietende regen ontsnapte ze met een select groepje. Als sprintster wist ze dat ze een goede kans maakte om met de eindzege aan de haal te gaan. Het natte wegdek zorgde echter voor een onverwachte wending. Een valpartij deed de koplopers de das om en de eerder geloste Yvonne Reynders ging met de overwinning aan de haal.

De Belgische WK-selectie van 1960 in Leipzig.
Uiterst links staat Victoire Van Nuffel.

Later heeft ze eigenlijk nooit meer kunnen schitteren op een WK, zeker niet nadat ze in 1960 op de **Saksenring** in **Leipzig** een miserabel kampioenschap reed. Veel Belgen juichten na de legendarische zege van **Rik Van Looy** bij de mannen, maar Victoire Van Nuffel zat in zak en as nadat ze in de koers voor het eerst in haar carrière werd gevelld door artrose. Het wereldkampioenschap leek haar dus niet te liggen. Het is dan ook de enige belangrijke titel die ze niet achter haar naam wist te schrijven. Voor het overige fietste ze een indrukwekkend palmares bij elkaar.

In Franse loondienst

Wielrennen in die dagen was niet hetzelfde als nu. Dames werden niet als volwaardige atleten beschouwd. Zij dienden enkel om geld in het bakje te brengen. Van de Ronde van Vlaanderen, Parijs-Roubaix of Milaan-San Remo voor dames was nog geen sprake. Wat van dames aanvankelijk werd verlangd was het volgende: voor de profrenners van start gingen, mochten de dames op verschrikkelijke wegen een criterium afhaspelen, zodat de menigte kon juichen en lachen, en uiteraard... toegangsgeld kon betalen. Toen dit pleziertje voorbij was, was het tijd voor het echte werk, de mannenkoers. Bovendien moesten alle dames instaan voor eigen vervoer, materiaal, verzorging,... In dat opzicht was er een hemelsbreed verschil tussen het dameswielrennen in België en dat in Frankrijk of Italië. Daar werden professionele ploegen voor dames in het leven geroepen en kon de sport zich ten volle ontwikkelen. Het is ook om die reden dat Victoire na enkele jaren België en de **Flandria**-ploeg van Briek Schotte vaarwel zei en haar heil ging zoeken bij het Franse **ACBB-Leroux-Helyett** van **Jaques Anquetil** en **André Darrigade**.

Victoire na haar overwinning in het (onofficiële) kampioenschap van België in 1957

In die periode onderhield ze ook een relatie met een Parisienne, eveneens een renster. Het is ook toen dat Victoire kennismakte met de legendarische **Louis "Toto" Gerardin**. Hij was niet alleen de ex-vriend van **Edith Piaf**, maar maakte ook furore door éénmaal wereldkampioen en acht keer Frans kampioen op de baan te worden. Het is met hem dat Van Nuffel haar kwaliteiten als 'pistier' in de Parijse vélodrome ten volle tot ontwikkeling bracht. Verhuizen naar Frankrijk heeft onze kampioene deugd gedaan, zowel op persoonlijk als op professioneel vlak. Het materiaal was er veel beter en de organisatie tot in de puntjes uitgekiend. Ze behaalde de éne overwinning na de andere bij onze zuiderburen en ook in de Italiaanse wedstrijden behoorde ze tot de absolute toprensters. Bovendien werden er in Frankrijk en Italië niet enkel de

mooiste ritten, maar ook de bestbetaalde koersen gereden, terwijl België achterop hinkte. Om aan te tonen hoe de Belgische mentaliteit ten opzichte van vrouwenwielrennen was, volgende anekdote: toen Victoire vanuit Brussel met de trein wou vertrekken om te koersen in Italië, werd ze tegengehouden door de douane. Die wilde maar niet geloven dat een vrouw wielrenster kon zijn. De douaniers verdachten haar van drugsmokkel en wilden haar fiets demonteren, om de buizen te controleren. Wanneer ze haar wielerslicentie bovenhaalde, werd Vic bovendien verdacht van valsheid in geschrifte, omdat die vergunning nooit echt kon zijn, volgens hen. Pas na veel gehakketaak kon Victoire de mannen overtuigen, en kon Van Nuffel alsnog op de trein springen.

Terug naar Briek?

Hoewel ze er niet alleen op professioneel gebied, maar ook op persoonlijk vlak het geluk heeft gevonden, stond het Parijse (koers)leven niet altijd gelijk aan rozengeur en maneschijn. Victoire had er ook af te reken met problemen. Zo was ze bij haar aankomst in Frankrijk de taal niet machtig. Dat leverde echter niet alleen ongemakkelijke of gênante, maar ook grappige situaties op. Zo zag ze langs de weg reclameborden van "Martini" en "Saint-Rafaël", twee aperitiefdrankjes. Maar ook werd er reclame gemaakt voor "Rasurelle". Op café bestelde Victoire Van Nuffel bijgevolg een *rasurelle*, waarna de ober haar vriendelijk duidelijk maakte dat ondergoed niet drinkbaar was...

Ook op professioneel vlak liep niet alles op wieltjes. In het peloton had ze moeite om haar plaats te vinden. De andere dames konden haar namelijk makkelijk in de tang nemen, andermaal omdat ze aanvankelijk geen Frans sprak. Bovendien reed ze dan wel met beter materiaal, in de Vlaamse koersen had ze dikwijls af te rekenen met pech. De Franse fietsen konden niet optornen tegen het geweld van de Vlaamse kasseien. Nooit heeft ze meer materiaalpech gehad dan in haar Franse periode. Op een goede dag nam ze de telefoon en belde ze Briek Schotte op. Of ze niet mocht terugkeren naar Flandria? Schotte antwoordde ludiek: "Vic, je bent hier uit vrije wil weggegaan. Blijf hier uit vrije wil weg." Terugkeren was dus geen optie. Toch is Schotte haar altijd blijven volgen en helpen. Hij heeft haar via allerlei achterpoortjes gedurende haar hele Franse loopbaan voorzien van deftig materiaal voor de Vlaamse wegen. In zijn café op de markt van Kortrijk heeft ze bovendien nooit één cent moeten betalen. Na haar succesrijke periode bij ACBB-Leroux-Helyett verkaste Victoire Van Nuffel naar een andere Franse ploeg, **Saint-Rafaël**. Nadien reed ze nog voor de Franse superploeg **Peugeot**.

Geld

Rijk worden kon een vrouw niet van het fietsen. Belgische rensters konden zich, ondanks de vele successen van onze landgenotes op het internationale toneel, niet professioneel toeleggen op hun sport. De dames kregen startgeld en premies, maar geen vastgelegd basisloon. Het startgeld kon soms hoog oplopen, zeker in Frankrijk en Italië. Maar ook hier, in België. Zo kreeg Van Nuffel 1.500 Belgische frank om te starten in het nationaal kampioenschap van 1959, dat ze ook won. Om premies op te strijken moest een renster sowieso in de topdrie eindigen. Veel poen viel er dus niet te rapen met het wielrennen. Vandaar dat Victoire tijdens haar koerscarrière in de wintermaanden steeds heeft gewerkt.

overwinning in het BK 1959

Jarenlang heeft ze in Battel arbeid verricht op het buitenverblijf van de familie **Empain**. Die familie verwierf aanzien aan het eind van de 19e en het begin van de 20e eeuw door de aanleg van spoorwegen, metro's en tramlijnen in het buitenland. Bovendien werd de 'Banque Empain' opgericht en stichtte de baron in Egypte de visionaire stad Heliopolis.

Aangezien **baron Edouard Empain** door al deze projecten meer in het buitenland resideerde dan thuis, woonden voornamelijk zijn moeder en twee zussen op het kasteel. Zeker zijn jongste zus,

Louise Empain, die getrouwd was met **generaal Denis**, zwaaide er de plak. Twee keer is Louise Empain, in de volksmond beter bekend als '*madame Denis*' naar een wielervedstrijd komen kijken, om Victoire aan het werk te zien, maar toch was hun relatie allesbehalve goed te noemen. Louise Empain was een echte aristocrate die neerkeek op het gepeupel en ondanks het feit dat ze in Battel woonde, vasthield aan de Franse taal. Ze verwachtte respect van de Battelse burgers voor haar status en wanneer ze dat niet, of niet voldoende, kreeg, strafte ze de mensen. Arbeiders die weigerden om hun diensten te verlenen aan de Empains werden onmiddellijk uit hun huis gezet. Het is door toedoen van deze vrouw dat Victoire Van Nuffel Vlaamsgezind is geworden. Toen Victoire en Louise ooit een gesprek voerden over de taalproblemen tijdens de Eerste Wereldoorlog, waardoor vele Vlaamse boerenjongens de dood vonden in de Westhoek, stelde mevrouw Empain dat "die plattebokken wel Frans verstonden als ze maar genoeg werden gestraft". Op dat ogenblik is er iets in Van Nuffel geknakt. Het is ook in die periode dat ze haar geloof in de kerk verloor. Empain heeft op zijn eentje de bouw van de kerk van Battel gefinancierd, maar Victoire zag wat er achter de schermen gebeurde. De baron liet de Battelse huizen van zijn werkvolk in groen en wit schilderen, hij liet het kanaal verbreden om met zijn stoomboot tot aan zijn huis te kunnen varen. Iedereen kon zien hoe rijk de familie Empain was. Stelen van de armen en via de kerk een aalmoes teruggeven. Ze had genoeg van al die hypocrisie.

De stoomboot van baron Edouard Empain. Hij liet de Leuvense vaart ter hoogte van Battel verbreden om met zijn schip tot aan het kasteel te kunnen varen

Ooit was er een tijd dat ze met de fiets naar Scherpenheuvel reed. Van haar moeder kreeg ze 20 frank mee, om onderweg iets te drinken. Drinken deed ze echter niet. Ze verkoos dorst te lijden en al haar centen in Scherpenheuvel in het offerblok te

werpen, omdat ze geloofde in wat ze zag. Een geloof dat tijdens haar arbeidsperiode bij de familie Empain stilletjesaan is vervaagd en tenslotte is verdwenen. Toen Victoire Van Nuffel naar Parijs verhuisde, kreeg ze van Louise Empain een papier mee dat haar gratis en onbeperkte toegang verleende tot de Parijse metro. Het was Edouard Empain die de ondergrondse van de Franse hoofdstad nagenoeg helemaal op zijn eentje heeft bekostigd. Nooit heeft Van Nuffel gebruik gemaakt van het papier, uit principe. Ook op de uitnodiging van '*madame Denis*' om met haar naar Egypte op vakantie te gaan, is ze nooit ingegaan.

Vaarwel wielrennerij

In 1966 kapt Victoire met de wielrennerij. De laatste jaren van haar carrière stonden steeds meer in het teken van blessures en steeds minder in het teken van glansprestaties. Tegen het midden van de jaren 60 was ze het wereldje beu. Ze beëindigde haar carrière en verhuisde naar de Belgische kust. Hoewel ze in de nadagen van haar wielerslootbaan nog een lucratief contract uit Italië kreeg aangeboden, hield ze vast aan haar beslissing om te stoppen.

Een overwinning in Willebroek, in 1957

Later pas beseftte ze dat ze toen haar kans heeft verspeeld om het ooit tot sportdirecteur te schoppen. Spijt heeft ze echter niet. Ze begreep ook niet waarom de Italiaanse ploegen haar pas wilden toen haar beste jaren al lang tot het verleden

behoorden. Italië was ideaal om centen te verdienen en ook qua organisatie was alles tot in de puntjes geregeld, maar toch werd het vrouwenwielrennen ook daar nog niet volledig aanvaard. Bij de allereerste koers die Victoire reed in de Laars, waren beide wielen van haar fiets al voor de start kapot: sabotage. Pesterijen kwamen geregeld voor, maar toch konden die niet opwegen tegen de mooie momenten die ze door de wielersport heeft beleefd.

Vic zelf houdt vol dat ze meer uit haar carrière had kunnen halen door doping te slikken. Hoewel ze het vaak heeft overwogen, beweert ze het nooit te hebben gedaan, omdat ze er schrik van had. Die schrik deed ze op bij een kermiskoers in 1958. Een renner had zich zo gedopeerd, dat hij vlak voor haar neus is ingestort. Ze dacht dat hij dood was, maar dat was hij gelukkig niet. Veel had het niet gescheeld. De man had zoveel pillen geslikt dat hij er bijna aan was gestorven.

Na haar carrière heeft ze van de BWB niets meer gehoord, misschien in 2009, bij de vijftigste verjaardag van het BK voor vrouwen. In het buitenland werd ze wel nog geregeld uitgenodigd. Zo was ze gaste bij de opening van het **Sportcomplex Elsy Jacobs** in Luxemburg en heeft ze in Frankrijk een aantal keer gedineerd met verschillende ministers. Zoals zo vaak, worden Belgische kampioenen meer geapprecieerd in het buitenland dan in eigen land. Een palmares heeft ze nooit bijgehouden, maar er is een periode geweest dat ze de koersen telde die ze niet won.

Aan de kust werkte ze eerst in een café in Blankenberge. Na enkele jaren vond ze het echter tijd om zelf een zaak te openen en vestigde ze zich in Zeebrugge. Daar beleefde Van Nuffel geweldige dagen in haar kroeg, café Central. Ze onderhield er contacten met vele vissers en vaste klanten. Gezien haar verleden kreeg ze ook geregeld bekend bezoek over de vloer. Menig kampioen kwam er de dorst lessen. We denken hier bijvoorbeeld aan **Briek Schotte**, legendarisch wielrenner en sportbestuurder van onder meer Eddy Merckx, **Rik Van Steenbergen**, die zelf driemaal wereldkampioen werd op de weg en zowel als klassiek renner en pistier tot de absolute wereldtop behoorde en **Marcel Janssens**, gewezen Belgisch kampioen op de weg. Maar ook de voetbalploegen van Anderlecht en Club Brugge kwamen na een stage aan de kust gegarandeerd even binnen. Haar café is al jaren dicht, maar Vic woont nog steeds in Zeebrugge. Een dorp dat haar hart heeft veroverd.

De wielrennerij wil ze vergeten. Ondanks twee kapotte en inmiddels vervangen schouders en één versleten knie, waren het mooie jaren, maar leven van herinneringen wil de 69-jarige ex-kampioene niet.

Retouradres:

R. Schelkens
Bankstraat 158
2811 Hombeek

Driemaandelijks tijdschrift P209706

Afgiftekantoor 1980 ZEMST

Lezing door Brigitte Balfort Achter de schermen van het Belgisch koningshuis Dorpshuis Hombeek - Vrijdag 9 mei om 20 uur Inkom gratis (ook voor niet-leden)

Ons Belgische koningshuis lijkt misschien minder boeiend dan wat er in Groot-Brittannië bij de Queen en haar familie gebeurt.

Maar over de Belgische royals is er minstens evenveel te vertellen.

Als we de 185- jarige geschiedenis van onze dynastie bestuderen, ontdekken we tal van verhaallijnen die de basis van boeiende romans hadden kunnen vormen.

Het zijn verhalen over politiek, relaties, macht en natuurlijk ook over glamour.

Een Belgisch vervolgverhaal dat al aan zijn 185ste jaargang toe is.

Koninklijk paleis / foto Visit Brussel

Fietstocht naar Grimbergen op donderdag 28 augustus

De fietstocht van dit jaar gaat naar de rand van Brussel – door landelijke wegen wordt er gefietst richting Humbeek, Beigem, Grimbergen, Meise, Wolvertem, Londerzeel, Ramsdonk en Kappele o/d Bos.

Wij vertrekken op het plein voor het Dorpshuis van Hombeek om 9.30 uur. Via de spoorweg rijden wij langs de Egleghemvijver.

Op onze weg komen wij voorbij het **Kasteel Relegem** in Zemst.

Tussen de Hombeekse velden fietsen wij richting Zemst. Ter hoogte van **Wormelaar** komen wij langs het Dalemans Bos – dit is een mooi stukje natuurpark, met wilde begroeiing (vast de moeite om nadien eens te voet te bezoeken!).

Via Zemst rijden wij verder richting **Humbeek** en komen aan de **Willebroekse Vaart** (Zeekanaal).

Wij vervolgen onze weg richting **Beigem** – via een aantal kleine landwegeltjes komen wij langs de **abdijkerk van Grimbergen**. Vervolgens gaan wij verder richting **Nationale Plantententuin van Meise**. Daar dwarsen wij de A12 via een fietsbrug en rijden richting **Wolvertem** – na een

Het **Kasteel van Relegem** is gebouwd in de 15e eeuw. De oorsprong van het kasteel gaat vermoedelijk terug tot de Frankische tijd en had oorspronkelijk een militaire functie. Het was een belangrijke post tussen de landen van Mechelen, Grimbergen en Rumst. De toenmalige heren namen actief deel in het politieke en militaire leven van Brabant.

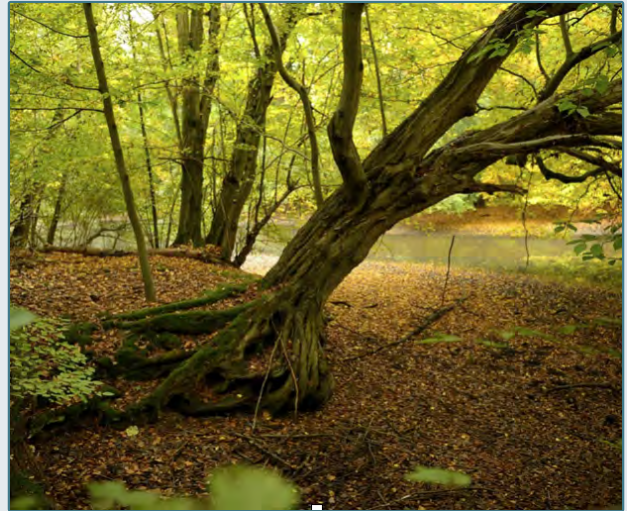
Schrijf nu in voor de fietstocht (blz. 3),
de uitstap naar Maastricht (blz. 5)
en het ledenfeest (blz. 7)

paar lichte klimpartijen, gevolgd door een paar afdalende hellingen komen wij iets na de middag aan in Wolvertem. Tijd om af te stappen en op krachten te komen met een goede lunch in **restaurant “Den Boomgaard”**.

Wormelaar – Dalemans bos

Een beetje geschiedenis:

Het bos zelf, Dalemansbos of bos van De Don, is zo’n 24 ha groot. De oppervlakte en zelfs de locatie waren aan veel wijzigingen onderhevig in de loop van de geschiedenis. In de 19e eeuw werd het aangekocht door Martial Deudon d’Heysbroeck uit Muizen (vandaar de naam ‘De Don’), die aan het geheel het huidige uitzicht gaf. Er werden bomen aangeplant, waaronder ook een aantal siersoorten en de vijver kreeg zijn definitieve vorm. Een eendenkooi is tot vandaag de aanwijzing van het doel van de inrichting, een jachtgebied voor de familie.

Ondertussen is het bos enkele eeuwen oud en de aanwezige bomen getuigen met waardigheid van hun leeftijd. De Molenbeek en de Kleempoelbeek hebben hun brongebied in het bos en het snel stromende water is er nog glashelder.

Zoals het Dalemansbos er nu uit ziet, bestaat het bijna honderdvijftig jaar. De aanleg als jachtdomein dateert van de tweede helft van de 19e eeuw; de oudste bomen zijn toen aangeplant. Mensen uit de regio kennen het aansluitende Wormelaar maar al te goed. Het gaat om één van de mooiste plekjes van het al bij al nog groene Zemst.

Na onze maaltijd vervolgen wij onze reisweg en rijden richting **kasteel Van Imde**.

Het **kasteel van Imde** in het Vlaamse dorp Imde (in de gemeente Meise) is een neoclassicistisch kasteel uit de 19de eeuw. De bijbehorende gesloten kasteelhoeve dateert uit de 17de en de 18de eeuw maar heeft recentere aanhorigheden. Het geheel is gelegen te midden van een uitgestrekt landgoed met parken, weiden en vijvers. De Molenbeek vloeit door het kasteelgoed.

Aanvankelijk was dit kasteel een eigendom der heren van Leefdael. Tijdens de 17de eeuw was het bezit van de familie Verreyken, tot het door de prinsen van Thurn en Taxis werd verkocht. Het oorspronkelijk slot werd in 1828 afgebroken en in 1855 vervangen door het huidige neoclassicistische kasteel.

Wij zetten onze tocht verder en komen langs het oorlogsmonument van Imde.

Het grote oorlogsmonument van Imde domineert, als een baken op de Kouter, het weidse landschap. Hier werd op 24 augustus 1914 een tragische strijd gestreden.

Mede door “friendly fire” verloren hier meer dan 90 Belgische soldaten het leven. Jonge soldaten van het Derde Regiment Jagers te Voet werden erop uit gestuurd om vijandelijke linies te verkennen en de Duitsers te vertragen in hun opmars naar Antwerpen.

Aangekomen in Imde werden ze langs de ene kant bestookt door Duits artillerievuur. Door een verkeerde inschatting

beschoten soldaten van een eigen Belgisch regiment hen langs de andere kant met obussen, gevuld met loden balletjes.

We stoppen nog even aan de mooie Sint-Medardus en Sint-Gildarduskerk in het kleine dorpje Rossem, deel van de gemeente Meise.

Na Rossem rijden door de velden richting Steenhuffel (Brouwerij Palm) – we maken nog een kleine tussenstop om de grootste dorst te lessen. Consumpties hier zijn voor eigen rekening. Na een korte pauze zetten wij de tocht verder richting Londerzeel en Kapelle op den Bos.

Een laatste stopplaats is voorzien voor een lekker ijsje in Den Boskant te Hombeek. Hoembeka trakteert ons met een potje of een horentje.

Afspraak om 9.30 uur aan het dorpshuis in Hombeek

Middaglunch rond 12.30 uur in Taverne Den Boomgaard Driesstraat 134 Wolvertem-Meise

MENU

Hoofdgerecht: keuze uit:

- Waterzooi met kip en gekookte aardappelen
- of
- Cassoulet van vis gegratineerd met puree

Dessert: keuze uit:

- Crème brûlée
- of
- Carpaccio van ananas met vanilleijs

Waters en koffie

Opgelet: wijn, bier en frisdrank kan besteld worden maar wordt individueel verrekend.

Inschrijven door betaling van 40€ uiterlijk 15 augustus
op de bankrekening van Hoembeka BE 73 7332 1720 5460
met vermelding: fietstocht en keuze van hoofdgerecht en dessert

DAGUITSTAP DONDERDAG 11 SEPTEMBER 2025

MAASTRICHT STAD VAN BRUISENDE CULTUUR EN LIMBURGSE GEZELLIGHEID

Maastricht is de tweede cultuurstad van de Nederlanden. De stad heeft 1.677 rijksmonumenten, het op één na hoogste aantal in Nederland na Amsterdam.

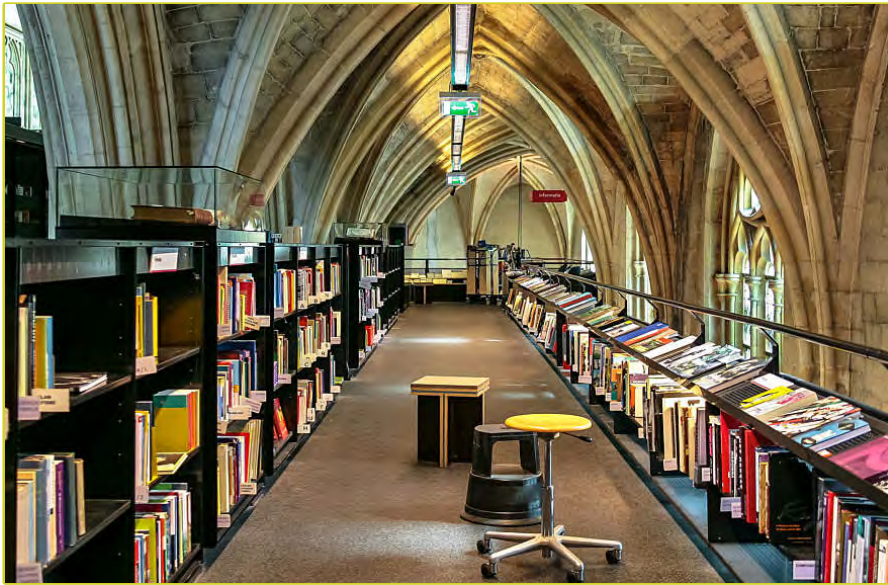
De stad werd bekend door het Verdrag van Maastricht ondertekend in 1992 dat de basis legde voor de moderne EU. Maastricht werd daarmee een cruciale locatie in de Europese geschiedenis als geboorteplaats van de Euro.

Maastricht heeft een goed bewaard gebleven middel-eeuwse kern met geplaveide straten, historische gebouwen en charmante pleinen, die we gaan ontdekken tijdens onze gegidste wandeling “Hartje Maastricht”. We starten onze dag met het Bonnefantenmuseum, één van de tien highlihts die Maastricht rijk is. Dit is dé hotspot op het gebied van kunst en cultuur. Het gebouw met zijn 28 meter hoge raketvormige toren is één van de belangrijkste blikvangers aan de skyline van Maastricht. Bij dit unieke gebouw maakt de Italiaanse architect Aldo Rossi op verrassende wijze gebruik van ruimte en licht. Niet alleen de buitenkant is opvallend ook de binnenkant is bijzonder indrukwekkend. Op deze bruisende plek zien we een gevarieerd aanbod van oude en hedendaagse kunst met o.a. Middeleeuwse sculpturen, Zuid-Nederlandse en Italiaanse schilderkunst uit de 16de en 17de eeuw, pronkstukken van de Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffenswert, de Schatkamer Neutelings 12de en 16de eeuw en Maastrichts zilver 17de en 19de eeuw. Tijdens de 1 ½ uur durende tour neemt de gids ons mee door het museum en vertelt ons alle weetjes aan de hand van boeiende verhalen.

Op het overbekende Vrijthofplein genieten we in het Grand Café “D’n Ingel” van een heerlijke middaglunch.

Na de lunch wacht de gids ons op bij het theater op het Vrijthof. Hij neemt ons mee voor de populaire stadswandeling "Hartje Maastricht". We bezichtigen de voornaamste stadsmonumenten, gezellige pleintjes en sfeervolle straatjes, het park en de exclusieve winkelstraat. Onderweg genieten we van de plezierige anekdotes die de gids ons daarbij weet te vertellen. Na de stadswandeling keren we terug naar het Vrijthof. Onderweg passeren we "Boekhandel Dominicanen", sinds 2006 ondergebracht in de eeuwenoude Dominicanerkerk.

De Maastrichtenaars noemen hem niet voor niets de mooiste boekhandel van de wereld. Gedurende een 30-tal minuutjes kunnen we er de sfeer opsnuiven, Je kan er terecht voor een cappuccino verzorgd door de Maastrichtse Stadsbrandierij.

Als afsluiter zoeken we een terrasje op voor een drankje of een kleine snack.

INSCHRIJVEN DAGUITSTAP MAASTRICHT

PRAKTISCH

Vertrek om 08.45 uur op de parking KWB Hombekerkouter

Kostprijs All-in € 99,00

Inkom en rondleiding met gids in het Bonnefantenmuseum

Middaglunch all-in : voorgerecht -hoofdgerecht

Dranken Wijn/bier of frisdrank

Stadswandeling met gids "Hartje Maastricht"

Vervoer autocar : maximum 50 personen

Terug in Hombeek rond 21.00 uur

Inschrijven door betaling van € 99,00 op rekening van Hoembeka

BE73 7332 1720 5460

Uiterlijk 25 augustus 2025

Na twee jaar culinair genieten in “Het Krekelhof” in Gooik, vonden wij het tijd voor verandering. Na wat speurwerk, qua locatie, gastronomie en verhouding prijs-kwaliteit is onze keuze gevallen op “Hof te Rhode” in Diest.

Het is een historisch, omwalde hoeve-site, gelegen in een mooi stukje natuur, waar het heerlijk toeven is op het prachtige terras omgeven met eeuwenoude bomen, mooie vijver getooid met bloemen en watervogeltjes die ons verwelkomen. In 1974 werd de oude hoeve omgevormd tot een nieuw restaurant met Chefkok Felix Alen aan het fornuis.

Vandaag telt het restaurant 350 couverts en twintig man vast personeel. Felix presenteerde reeds tal van kookprogramma's en schreef 33 boeken. Al 40 jaar vormt hij samen met zijn zoon Levi (derde generatie) een culinair team dat voortdurend werkt aan perfectionisme en virtuositeit in de keuken. “De klassieke keuken” met kraakverse ingrediënten is de culinaire drijfveer van de chef.

Garnalen moeten bijvoorbeeld hand-gepeld én van Zeebrugge komen.

Het belooft daar in het Hof te Rhode een culinaire beleving te worden om duimen en vingers van af te likken !

Graag nodigen wij jullie dan ook uit op ons HOEMBEKA JAARFEEST van zaterdag 25 oktober 2025 met als thema “BIJNAMEN IN HOMBEK”.

Om het feest voor iedereen aangenaam en op een ontspannen manier te laten verlopen is de klassieke "Hoembekabus" in de prijs voorzien.

MENU JAARFEEST

Bubbels - streekbiertje - mocktail

Fingerfood en creatieve amuses

ooo

Tataki van Sint-Jacobsvruchten, zwarte olijven,

Chutney van grondwitloof en citrusdressing

ooo

Filet van edelhert,

Pompoenflan, texturen van gele wortel en knolselder,
amandelpoffertjes en wildjus met geroosterde kastanjes

ooo

Hof te Rhodes nagerechtenbuffet met koffiebar

Gelegenheidsgebak

Ijsroomkarretje en flensjesbar met fruitsla, siroop en sausjes

Ruime variatie van chocoladefantasie tot petitfours

Kaasplank met ambachtelijk gebakken broodsoorten, nootjes en fruitgarnituren

Wijnen, water-frisdranken-pils

PRAKTISCH

Aanvang van het diner 12.00 uur

Vertrek in Hombeek 10.15 uur

Parking KWB Hombekerkouter

of

Rechtstreeks naar Hof te Rhode Rodestraat 7 3290 Diest

Er is rondom ruime parking voorzien.

Terug in Hombeek rond 18.30 uur

**Vermeld bij inschrijving of je mee wil met de bus (max 50 plaatsen).
Vermeld ook of er rekening moet gehouden worden met intoleranties of
allergieën**

INSCHRIJVEN

**Door overschrijving van € 125,00 per persoon voor 10 oktober 2025
op bankrekening van Hoembeka BE73 7332 1720 5460**

Terugblik op onze vorige activiteiten

Op 21 maart trok een enthousiaste groep van 34 HOEMBEKA kunst-liefhebbers op lente-uitstap naar het Ursulinenklooster in Onze-Lieve-Vrouw-Waver. Twee gedreven gidsen verzorgden er de rondleiding. Hun professionele uitleg was ronduit schitterend. Het pronkstuk "De adembenemende Wintertuin" in Art Deco stijl was een ware streling voor het oog. Vol bewondering en respect genoten onze leden van het indrukwekkende kloostercomplex. De Sint-Ursulazaal, het Oratorium, de Eretrap, de Feestreter, de kloosterkerk en het Schoolmuseum die velen voor het eerst konden bezichtigen, zijn uniek. Wat de zusters Ursulinen in die jaren hebben gerealiseerd is zonder meer wereldklasse !

In de namiddag bezochten we in Mechelen het Groot Begijnhof, de Katelijne-kerk, de kunstenaarsstraat Katelijnestraat en de Sint-Rombouts kathedraal. Twee stadsgidsen hebben ons daarbij moeiteloos weten te boeien. De geschiedenis rond Mayken Verhulst en Pieter Coucke van Aelst zijn nu voor ons zeker geen onbekenden meer. Een geslaagde dag met veel variatie.

Heel wat Hoembeka-leden mochten op 1 mei voor dag en dauw opstaan, want er was een flinke belangstelling voor deze jaarlijkse ochtendwandeling. Het weer liet zich van zijn beste kant zien en ook de ochtenddauw was volop aanwezig, zodat de benaming van de wandeling zeker tot zijn recht kwam.

Stipt om 7 uur werd de wandeling aangevat onder leiding van Theo Slachmuylders die op bepaalde punten langsheen de route ook zorgde voor zijn gekende deskundige uitleg.

Aan de Tilburghoeve werd halt gehouden voor de eveneens traditionele jeneverstop. Het einde van de wandeling was terug aan het beginpunt : de nieuwe B&B in de Houtestraat. Hier wachtte ons een lekker ontbijt met spek en eieren en pannenkoekjes.

Op vrijdag 9 mei kwam Brigitte Balfoort naar het dorps huis op uitnodiging van Hoembeka.

Voor een zeer aandachtig publiek vertelde zij ons de geschiedenis van het koningshuis.

Voor de pittige liefdesperikelen van de diverse koningen kwamen aan bod. Ook de weinig liefdevolle jeugd van de huidige koning werd met veel humor verteld evenals de buitenechtelijke verhouding van koning Albert en de pogingen van prinses Delphine om erkend te worden als dochter van de koning. Een zeer boeiende lezing.

Dit jaar een iets kleinere groep voor onze Hoembeka-reis naar de Duitse Hanzesteden van 22 tot 29 mei, maar wat een ontdekking voor al de mede-reizigers.

Een vroeg vertrek om 7 uur gaf ons de mogelijkheid om de eerste dag reeds een goed beeld te krijgen van de stad Hamburg en daarna de bus te nemen naar ons hotel in het centrum van Lubeck, onze volgende Hanzestad. Twee dagen waren te kort om alle belangrijke bezienswaardigheden te bezoeken onder leiding van de Nederlandse gids Jan Kruijswijk die ons met veel kennis en humor de mooie zaken van de stad toonde. Wij bezochten het Sint-Annen Museum met

het Memlingaltaar, maar ook de minder bekende kleine straatjes met de kleine huisjes in de binnentuintjes.

In de volgende stad Rostock, na de tweede wereldoorlog DDR gebied en op het einde van de oorlog zwaar gebombardeerd, had veel te bieden. Vanaf hier tot op het einde van de reis weer een bevlogen Nederlandstalige gids, Karin. Zij toonde ons de belangrijkste gebouwen, de meeste opgericht in de typische Noord-Duitse baksteengothiek, zoals ook in de andere Hanzesten die we bezochten.

Daarna naar ons volgende verblijfshotel in het centrum van Stralsund. Ook hier mooie, vooral bakstenen gebouwen. Van hieruit een bezoek aan het eiland Rugen, het grootste eiland van Duitsland met hoge krijtrotsen, kleine stadjes en een imposant overblijfsel van het Naziregime, een hotel aan het strand voor 20.000 mensen, nu grotendeels verlaten en verwaarloosd.

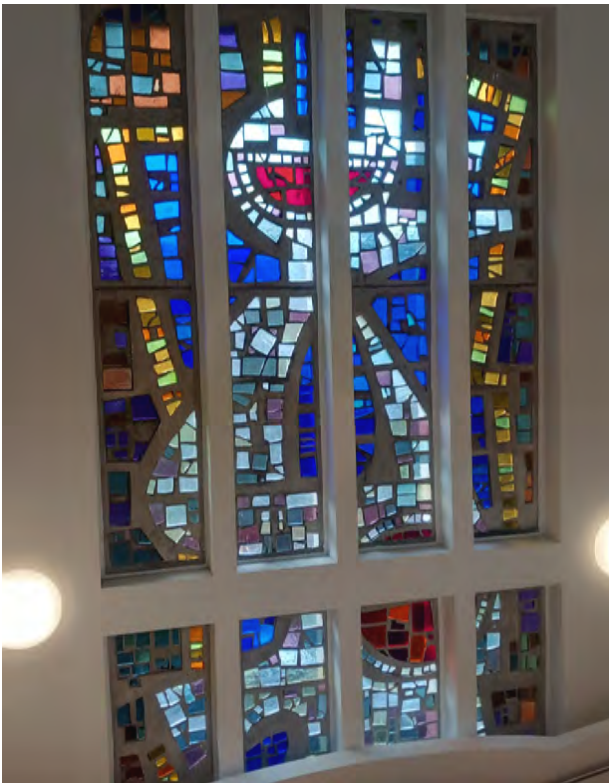
De voorlaatste dag een bezoek aan het kasteel van Schwerin en het stadje Wismar, en terug naar België. Een mooie reis!

Glaswerk in het dorpshuis Mooi kunstwerk van Jean-Pierre Tuerlinckx

Iedereen die het dorpshuis van Hombeek betreedt kan in de zeer ruime inkomhal niet naast het omvangrijk glaswerk kijken. Het kunstwerk is van de hand van Jean-Pierre Tuerlinckx en dateert van de bouw van het toenmalige gemeentehuis op de plaats van de oude pastorie.

Jean-Pierre Tuerlinckx, een telg uit de grote kunstenaarsfamilie, werd geboren te Mechelen op 3 januari 1932 en overleed in Suriname op 18 juli 2004. Hij was schilder, glazenier en creëerde lyrische abstracten.

“In zijn schilderijen evolueert hij van dynamische futuristisch-kubistische taferelen naar lyrisch-abstracte werken. Zijn latere schilderijen tonen een mysterieuze kleurenwereld vol grillige vormen die het dreigende beeld oproepen van een dorre of rottende plantenwereld. Andere schilderijen overweldigen door een stralende oranje-gele kern die opdoemt uit een schimmige blauwe achtergrond. In zijn aquarellen is Tuerlinckx minder zwaar. Met vloeiende lijnen schildert hij een woekerende plantenwereld.”

Werken bevinden zich o.m. in museum Sterckhof Deurne, museum da Vinci Tongerlo, stadhuis Antwerpen, zwembad Asse, gemeentehuis Herne, kapel Muizen, stad Mechelen, Sint-Rombouts-kathedraal, Scheppersinstituut, Hof van Busleyden, privéwoningen ...

In 1985 maakte Tuerlinckx een werk in lood t.g.v. het zilveren huwelijksjubileum van Firmain Verlinden en Annie Kerremans. Het werk is 40 cm x 60 cm met houten kader en kan verlicht worden. Het stelt Sint-Maarten voor die zijn mantel deelt met een bedelaar, het Sinte-Mettevuur, de Sint-Martinuskerk en het wapenschild van Hombeek. Het was een eigen ontwerp waarvoor Firmain enkel een foto van de kerk diende te bezorgen omwille van de spitse toren als een omgekeerde lelie.

Recent werd een brouwerij in Willebroek afgebroken. Het mooie glaswerk kon van de sloop worden gered.

Kunstenaar Hugo Beullens uit Eppegem vertelt over Tuerlinckx:

“De laatste vier academiejaren volgde ik bij hem olieverf en dan nog een jaar vrij atelier. Hij was toen ook leraar monumentale kunsten en glas. Ooit verkocht ik een aquarel in Hombeek aan mensen die van hem ook een werk hadden in hun woning. Tuerlinckx had een heel mooi atelier in het Begijnhof in Mechelen, dicht bij de Katelijnekerk. Ik heb veel van hem opgestoken.”

Eén van de voorvaders van Jean-Pierre Tuerlinckx is Jozef-Jan Tuerlinckx (Mechelen 1809-1873). Hij volgde les aan de Mechelse Academie bij Pieter Jan Tambuyser en bij Jan Frans van Geel. Na zijn verhuis naar Den Haag ging hij in de leer bij Louis Royer. Hij verbleef twee jaar in Parijs en enige tijd in Rome waar hij de buste van paus Gregorius XVI maakte. Bij zijn terugkeer naar Mechelen ging hij aan de slag als leerkracht aan de academie. In 1896 werd hij opgenomen in de Amsterdamse Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten. Er hangen werken van hem o.m. in Rome.

Het metershoge standbeeld van Margaretha van Oostenrijk in Mechelen, ons allen bekend, is eveneens van zijn hand.

Een tak van de grote familie Tuerlinckx was tientallen jaren een begrip in de drukkerswereld in het Aarschotse. Eén van hen, Steven Tuerlinckx (Aarschot 1929-2022), is bekend omwille van zeer kleurrijk, zwierig en sterk symbolisch werk.

Veel recenter is ook beeldend kunstenaar Joëlle Tuerlinckx (Brussel 1958) actief. In 2018 ontving zij een eredoctoraat van de faculteit. Zij maakt vooral eenvoudige, haast immateriële tekeningen, video's en installaties met simpele materialen zoals papier, touw en plastic.

Theo.

Studies, loopbaan en prijzen:

1941-1942: Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten te Mechelen.

1946-1949: tekenles en schilderkunst stillevens bij Blaes en Reusens te Mechelen.

1954-1964: teken- en schilderkunst bij Reusens en Ernest Albert, studies aan het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen.

1959: laureaat van de nationale wedstrijd van het kunstglasraam.

1962: prijs 'Philip Oppenheimer', schilderkunst van de provincie Antwerpen, Monumentale Kunsten.

1964: prijs 'Burgemeester C. Huysmans', schilderkunst.

1964: prijs 'Provincie Antwerpen, Monumentale Kunsten'.

1965: prijs van 'De Prins', schilderkunst.

1966: prijs van 'Louis Schmidt', schilderkunst.

1970: prijs 'Provincie Antwerpen, Toegepaste Kunst' (40000 frank).

1959- 1987: leraar teken-en schilderkunst in Mechelen, leraar atelier Monumentale Kunst in Antwerpen (glas in lood, e.a.) en Leuven.

1987-1996: directeur Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten te Mechelen.

Na zijn pensionering ontving hij de titel van ere-directeur voor de steun die hij is geweest in de ontwikkeling van jong talent.

Tuerlinckx was ook lid van de Commissie voor Kunstambachten van de provincie Antwerpen en lid van de Belgische Nationale Raad der Plastische Kunsten.

(Gegevens van Frank Huygens en Anne Van De Voorde)

Meer info
www.hoembeka.be
hoembeka@gmail.com

SCAN ME

Lucky Looks & co

Hombeeksesteenweg 125
2800 Mechelen

☎ 0486/95.01.95

🌐 www.luckylooks-co.be

📱 @luckylooksenco

www.grenshoeve.be

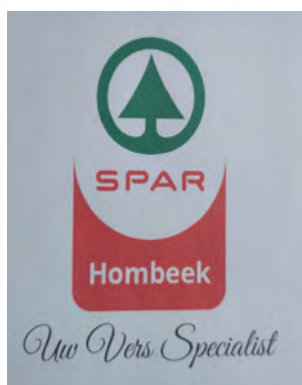
Den Boskant

denboskanthombeek@gmail.com
Bosstraat 18a
2811 Hombeek
0469/64.89.91

**Open van april tot september
van woensdag tot zondag
13.00 tot 20.00 uur**

VISHANDEL TRAITEUR LUC
LEOPOLDSTRAAT 6
1980 ZEMST
TEL. & FAX 015 614 144

V.A.C. & Partners Real Estate Advisors

Nadia Jelassi

Erkend vastgoedmakelaar Biv 503329
Zaakvoerder

Houtestraat 62 B-2811 Mechelen
+32 (0)475 478 477 info@vac-online.be
www.vac-online.be

bereikbaar van maandag t.e.m. zaterdag van 8u tot 22u

**Waar u ook voor gaat,
wij gaan met u mee.**

KBC Bank & Verzekering
Grote Markt 27
2800 Mechelen
015/298200
mechelen.centrum@kbc.be

Bank &
Verzekering

Wij gaan met u mee

Jan Verbergt
uit sympathie

ARGENTA
Hombeek / Leest / Kapelle-op-den-Bos
De Jongh - Gits BV

Hombeek@argenta.be • 015/41.09.90

COIFFURE NICOLE

**Gemeentestraat 29
Hombeek**

Apotheek Asselman

**Hombekerkouter 39
2811 Hombeek
Ma-Vr 8.45-19u
Za 8.45-13u**

Proxy Leest

**Ook open op
zondagvoormiddag**

KANTOOR WILLIAM CORNETTE BVBA
VERZEKERINGEN - BANKZAKEN
BANKSTRAAT 7
2811 MECHELEN-HOMBEEK
TEL: 015/414819 - FAX: 015/424092
william.cornette@porpma.be

Mark Deckers
pâtisserie

**Fr. Reynierstraat 44
2811 Hombeek
tel.: 015/41.25.76**

Geloof of bijgeloof

Een merkwaardig verhaal over de devotie aan Onze Lieve Vrouw van Hanswijk:

Genezing van mevrouw GOOVAERTS, geboren te Hombeek, woonachtig in de Nieuwe Capucienenstraat 67 - te Mechelen.

Een tijdje geleden kocht ik een boekje "Beknopte geschiedenis van het Mirakuleus Beeld van Onze Lieve Vrouw van Hanswijk te Mechelen" geschreven door J. Naulaerts en gedrukt te Mechelen, 25 oktober 1949.

Het boekje verhaalt de geschiedenis van de legende van Onze Lieve Vrouw van Hanswijk en tevens ook een stuk geschiedenis van ontstaan van de Hanswijkparochie te Mechelen. Wij weten allen dat er een sterke traditie is inzake de jaarlijkse Hanswijkprocessie en de Calvacade om de 25 jaar. Tijdens de

tentoonstelling van 22 juni en 29 juni 2025 in het lokaal Hoembeka (Cultuurhuis van Hombeek) werden een aantal prenten, affiches en tekeningen (A. Ost en Leon De Paepe) getoond over deze processie en Calvacade (periode 1888, 1913 en 1938). Waarom is er in Mechelen zo'n sterke traditie om dit alles in ere te houden? Dit heeft ontegensprekelijk te maken met een aantal wonderbaarlijke genezingen en andere gunsten, die door voorspraak van Onze Lieve Vrouw van Hanswijk verkregen zijn... of ten minste mee in verband worden gebracht.

Affiche: O.L.V. van Hanswijk Ontwerp: A. OST Drukkerij Vermeulen Mechelen

De legende van Onze Lieve Vrouw van Hanswijk verhaalt dat er een schip op de Dijle richting Mechelen, ter hoogte van het gehucht Hanswijk (toen nog buiten de stadsmuren) vast loopt op een zandbank. Er was totaal geen beweging in te krijgen, alle lasten werden van boord gehaald maar er kwam geen beweging in het schip. Pas toen men het Mariabeeld van boord haalde, kwam het schip in beweging en kon het verder varen... Een teken dat het beeld een nieuwe thuis zou vinden hier in Mechelen. Een wonderlijk verhaal, en wonderen worden voort verteld. Het volk kwam van alle kanten om hulp en genade af te smeken.

Bisschop Thomas Cantiprانتanus (bisschop van Kamerrijk) verhaalt al in 1269, hoe Maria in de kapel van Hanswijk zeer vele mirakelen heeft getoond. In de archieven van het klooster heeft men opgetekend in 1272 hoe Mechelen werd verlost van de binnenlandse oorlog en een schrikkelijke ziekte, nadat het beeld in een processie werd rondgedragen. Verschillende andere schrijvers noteren gedurende de 15de en 16de eeuw dat er mirakelen worden toegeschreven aan dit beeld van Onze Lieve Vrouw van Hanswijk.

Telkens wanneer de nood hoog was, zoals de pestgolven die Mechelen eveneens teisterden in 1636, 1666, 1668 en 1669 werd het beeld rond gedragen en naar de Metropolitane kerk (St-Rombouts) gebracht. Telkens hield kort nadien de pest op met slachtoffers te maken. Toeval of geloof in een mirakel?

Niet alleen grootschalige tegenslagen, maar ook kleine mirakels haalden de geschiedenis. Zo is er het verhaal van een doodgeboren kind.

Te Mechelen had een vrouw een doodgeboren kind op de wereld gebracht. De dienstmeid had zoveel medelijden met haar meesteres en het lot van het doodgeboren kind. Een doodgeboren kind zou nooit het aanschijn van de Schepper kunnen aanschouwen zonder gedoopt te zijn. De dienstmeid wil de ziel van het arme schaapje redden en ontgraft het lijkje en brengt het gewikkeld in haar voorschoot 's morgens vroeg naar het heiligdom Hanswijk. Zij hoopt op de voorspraak van Onze Lieve Vrouw om het kind tot leven te brengen en het Heilig Doopsel te mogen ontvangen. Zij bidden 4 uur lang. Rond 8.00 uur begint het kindje de krijten en voelt men beweging. Na toedienen van het sacrament van de doop sterft toch het kindje. Maar ditmaal kon het zieltje, gezuiverd ten Hemel gaan. Dit wonder werd genoteerd in het boek "Het Paradijs der Kinderen" door Pater Franciscus Costerius (begin 16de eeuw).

Doorheen de 15de, 16de en 17de eeuw zijn er tallozen verhalen van mensen die ziek of gebrekkig waren en die teneinde raad beroepen op de volksdevotie en de voorspraak van Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk. Vele van deze verhalen worden bewaard in het archief van Hanswijk. Vele genezingen worden gestaafd met getuigenissen van priesters en geneesheren.

Tussen al deze verhalen vinden wij een verhaal van een dorpsgenoot uit Hombeek, DAEMS Maria Theresia, gehuwd met GOOVAERTS Jacobus. Dit verhaal neergeschreven in een getuigenis gaat over mensen, welke wij zijn

Prent: geschiedenis der jubelfeesten O.L.Vrouw van Hanswijk Vereering van het miraculeus beeld (988-1913), tekenaar A. OST Steendrukkerij: Ed. Van den Bossche Mechelen

gaan opzoeken in aktes van geboorten, huwelijk en overlijden.

Laten wij eerst het verhaal vertellen: (citaat uit het boekje: "Beknopte geschiedenis van het Mirakuleus Beeld van Onze-Lieve -Vrouw van Hanswijk te Mechelen" – pagina 52, 53 en 54).

Ziehier het letterlijk verhaal dat zij van haar genezing, aan de Eerw. HH. Pastoor en Onderpastoors van Hanswijk gedaan heeft

"Den 7 september 1879, heb ik een tweeling gehad; twee maanden daarna, heb ik een fleuris gekregen; die ziekte is in mijn benen gezonken en zodanig dat ik maar met moeite mijn Pasen heb kunnen houden; ik ben nochtans dezelfde dag naar de elf uren Mis geweest.

Doch sedert dan, heb ik niet meer kunnen gaan; ik had de allergrootste pijnen in mijn linkervoet, ik kon er niet meer opstaan; en om mij te verplaatsen en mijn huiswerk te doen, moest ik met mijn linker knie op een stoel knielen, en zo geknield voort sukkelen. Dit heeft 4 jaar geduurd.

Mijnheer L. heeft mij verzorgd, doch zonder de minste baat; hij heeft gezegd dat ik een beenziekte of beenbederving had en dat zij lang zou duren.

Mijnheer de dokter van B., heeft hetzelfde verklaard en heeft mij aangeraden naar het gasthuis te gaan. Hij heeft 4 à 5 maanden lang mijn voet dagelijks met bruine verf doen schilderen, en telkenmale die verf met bruine zeep doen afwassen; daardoor heb ik de grootste pijnen uitgestaan; het vel was door de verf en de bruine zeep afgepikt. Dit is 3 jaren geleden.

Mijnheer (een dokter van Gent, ik ken zijn naam niet) en zijn vrouw, die alle 14 dagen in de Drapstraat komen voor hun zieken, als zij mijn voet zagen, hebben gezegd dat geen dokter dien voet kon genezen, maar dat zij hem zouden genezen hebben; zij zijn 8 maanden lang, alle 14 dagen, bij mij gekomen; zij hebben op alle manieren beproefd; zij hebben mijn voet gespalkt, en er veel echelen doen aanzetten, maar zonder baat; dat heeft ons veel geld gekost en bijna gans geruineerd. Eens keef Madame op haar man, en zegde hem dat hij de voet te sterk getrokken had, en dat hij nooit meer kon genezen, en, als hij de lids of pees bezijden den voet niet meer kon vastkrijgen, dat ik nooit meer zou kunnen gaan. De voet hing gans scheef.

Daarna heb ik ook een groen-dokter gehad, maar zonder baat; na het 4de viziet, zegde hij dat mijn voet ongeneesbaar was.

Uiteindelijk M de dokter G. heeft mij een geheel jaar verzorgd; hij verklaarde aanstonds dat ik de beenziekte had, en na zijn 2de visiet, vroeg hij aan mijn man om de voet te mogen afzetten. Dit werd niet toegestaan; hij spalkte dan mijn voet in een

karton met stijfsel; ik leed daardoor zo verschrikkelijk dat hij het karton heeft moeten afdoen; mijn voet was er vreselijk door gewond; hij heeft nochtans het karton er opnieuw aangedaan, en zo is mijn voet 10 maande lang gespalkt gebleven; ik heb al dien tijd moeten zitten, tot nieuwjaar 1884; alsdan heeft men het karton er op nieuw afgedaan; mijn voet was als dood; doch in plaats van hem afzetten gelijk Mr G. vroeg, heb ik gezegd dat ik mijn toevlucht ging nemen tot Onze Lieve Vrouw van Hanswijk, gelijk het meisje uit Bonheiden; ik heb dan voor mij genomen van, als het Mei was naar Hanswijk op krukken te springen. Den 16 of 17 Mei, ben ik van huis gegaan ten 3 's morgens; met de grootste moeite en de schrikkelijkste pijnen ben ik in Hanswijk geraakt na 4 uur, ik ben driemaal op mijn knieën en met de hevigste pijn rond Onze Lieve Vrouw gekropen; ik hield mijn zieken voet vast in mijn rechterhand om te kunnen rond kruipen. Ik ben blijven bidden. De stoeltjesvrouw had medelijden met mij en zegde mij, omtrent 8.00 uur, dat ik een tas koffie moest gaan drinken; ik heb het gedaan in een herberg over de kerk; ik heb daar voor 5 centen pistolets geëten en een ei; ik ben daarna nog enige tijd in de kerk geweest en 't huis gekomen tegen 10.30 uur.

Vijf dagen daarna ben ik op mijn krukken naar Hanswijk gesprongen; en daar wederom 3 maal op mijn knieën rond Onze Lieve Vrouw gekropen; en eer de maand Mei uit was, kon ik stiltegens in huis op mijn voet gaan, zonder stoeltje, doch met hier en daar vast te houden. Op Paaszondag, ben voor de eerste maal zonder kruk of stik naar Hanswijk gegaan: ik heb daar Onze Lieve Vrouw een zilveren voet geofferd voor mij, en een zilveren oog voor mijn kind, dat kwade ogen had. De krukken van mij op dewelke ik eertijds naar Hanswijk was gesprongen, waren niet van mij niet, maar van een andere vrouw, en deze, vernomen hebbende dat ik genezen was, heeft mij toegelaten dezelve aan Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk op te dragen. Ik had voor mij genomen geheel de maand Mei alle dagen naar Hanswijk te komen; ik heb dit gedaan zonder stok of krukken van 's morgens 4 uur. Op den tweede Sinxendag heb ik den gehelen Processieweg gevolgd; en nu dit jaar kom ik alle dagen te 4 uur naar Hanswijk; ik ben gans genezen en wordt niets meer gewaar." – aldus Mevr. GOOVAERTS (Maria Theresia DAEMS) –

Juni 1885.

Rum. Van Hammée, pastoor, J.Sterkens en H. Segers, onderpastors, voegen nog volgende verklaring toe:

Zie hier de verklaring van M.G., den geneesheer die vrouw GOEVAERTS het laatst verzorgd heeft en haar voet wilde doen afzetten:

Ik verklaar:

- ***1ste verzorgde te hebben, over omtrent 2 jaren, gedurende verscheidene maanden, vrouw GOEVAERTS wonende nieuw Capuncienstraat, 67, welke reeds van te voren voor dezelfde kwaal was verzorgd geweest: bederf van de benen van den voet (arhrite fougueuse des articulations torso-mélatarseinnes du pied);***
- ***2de dat die kwaal, op de graad dat die ziekte ze vertoonde, zeer zelden geneest; en dat, inderdaad, de geneesmiddelen met zorg aan die vrouw toegepast, zonder uitwerksel waren gebleven;***
- ***3de dat sedert een jaar, die vrouw volkomen is genezen, en regelmatig de zeer vermoeiende werken van haar huishouden, zonder nadelig gevolg verricht***

Mechelen, 16 juni 1885

Affiche stad Mechelen - Jubileumfeesten O-L-Vrouw van Hanswijk
21-31 juli & 7,14 en 15 augustus 1938
Uitgeverij; Lithodrukkerij Van den Bossche Mechelen
Verantwoordelijke uitgebers: College van Burgemeester en
schepenen (Burgemeester Ch. Dessain)
Ontwerp J. DERK

Tot zover het relaas van de genezing. Dit verhaal geeft ons een stukje inkijk in het dagelijkse leven, de kommer en kwel van een persoon, die teneinde raad steun zoekt bij Onze Lieve Vrouw van Hanswijk.

Is de vrouw genezen door een mirakel? Niemand kan hierop een antwoord geven.

Vaak worden in verhalen namen van personen vernoemd en uit pure interesse en nieuwsgierigheid zijn wij gaan opzoeken wie deze vrouw was, uit Hombeek afkomstig.

Zo is aan de hand van enig opzoekingswerk een identiteit gegeven aan de naam "Vrouw GOEVARTS (Theresia DEAMS). Wij komen via een verhaal meer te weten, waarom iemand na een hoop miserie, ziekte en tegenslagen toenadering zoekt tot Onze Lieve Vrouw van Hanswijk. Een verhaal van een gewoon gezin, wonende in Mechelen, afkomstig uit Hombeek.

Patrick DALEMANS

Bronnen: boekje "Beknopte Geschiedenis van het Mirakuleus Beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk te Mechelen" – J. Naulaerts – Mechelen 25/10/1949

Opzoekingen: Patrick Dalemans, Ed Solie en Libert Loosen

Wie was Maria Theresia DAEMS?

Maria Theresia DAEMS (° Hombeek, 03 september 1843), was gehuwd met Jacobus Henricus GOOVAERTS (° Hombeek, 16 mei 1835). Datum huwelijk 27 februari 1867 – huwelijk te Hombeek.

Haar ouders waren: Jan Frans DAEMS (° Zemst, 16 maart 1817, + Hombeek, 16 december 1891), gehuwd met Josephina VAN BEVEREN (° Hombeek, 13 december 1816, + Hombeek, 07 april 1882).

Volgens bevolkingsregister periode 1860 verbleef het gezin GOOVAERTS - DAEMS op den Dries te Hombeek, inwonend bij haar schoonouders de familie GOOVAERTS – GOOVAERTS (ouders van Jacobus Henricus. Zij waren ingeschreven als landbouwers.

Nadien verhuist de familie GOOVAERTS – DAEMS naar Mechelen. Volgens de bevolkingsregisters periode 1880-1890 staan zij ingeschreven op het adres Neuves Capucines 47 (Nieuwe Capucijnenstraat 69).

Jacobus Henricus (Jacob Hendrik) GOOVAERTS overlijdt te Mechelen, op 13 maart 1893. Hij werd slechts 57 jaar. Maria Theresia DAEMS overlijdt te Mechelen (Keizerstraat – Stedelijk Gasthuis) op 20 januari 1917. Zij heeft de leeftijd van 74 jaar. Na haar genezing heeft zij nog 32 jaar geleefd.

De kinderen uit het huwelijk van Jacobus Henricus GOOVAERTS X Maria Theresia DAEMS waren:

Maria Jeseephina (°16/01/1867, + 04/07/1873 – 6 jaar oud), Maria Francisca (° 16/02/1869, + ?), Louis (° 08/05/1871, + 10/03/1876 – 5 jaar oud), Joannes Antonius (° 21/01/1873, + 01/01/1882 – 9 jaar oud), Franciscus (°26/11/1874, + 25/12/1875 – 1 jaar oud), Jan-Louis (° 15/07/1876, + 2 /05/1878 – 2 jaar), Maria Josephina Catharina (°08/06/1878, + 22/11/1885 – 7 jaar oud), Maria Octavia (° 03/12/1879, + 11/05/1943 – 64 jaar), Virginia (° 03/12/1879, + 07/03/1880 – 1 jaar) en Hortensia Maria (° 05/09/1881, + 25/02/1918 – 34 jaar).

Het gezin had vele kinderen: in totaal 10 – slechts Hortensia Marie (37 jaar) en Maria Octavia (64 jaar) ontgroeien de kinderjaren. De rest van de kinderen komen te overlijden tussen de periode van 1 tot 12 jaar oud. Het gezin zal wel de nodige miserie hebben gekend met het overlijden van 8 kinderen.

De tweeling waarover Maria Theresia DAEMS vertelt in het verhaal is Maria Octavia en Virginia, beiden geboren op 3 december 1879 – volgens de verklaring van Maria Theresia spreekt zij over de datum 07 september 1879? Volgens de akte van geboorte (akte 1483 en 1486, jaar 1879) is de datum 03 december 1879.

Kerk van O.L.Vrouw van Hanswijk

De Processie

De Praalstoet

**Postkaarten: Hanswijkprocessie Mechelen A.Ost (periode augustus 1913)
Geschiedenis der Jubelfeesten Hanswijk 988-1913**

DE HONDENTREDMOLEN

De zuivelbereiding gebeurde aanvankelijk nog zeer ambachtelijk. Na het afromen van de melk in teilen werd de room afgeschept. Nadien werd de aangezuurde room gekarnd en tot boter gekneed. Alles gebeurde nog met de hand.

Op het einde van de 19de eeuw deden de wanmolen en hondentredmolen hun intrede. Het waren één van de eerste verschijnselen van mechanisatie op de boerderij.

Huisdieren werden eertijds op de hoeve vooral gehouden omdat ze om tal van redenen nuttig waren. Zo waren op elke boerderij steevast katten om muizen en ratten te vangen. Honden waren er om het erf te bewaken, dieven af te schrikken, het vee te beschermen tegen marters en vossen en honden werden ook ingezet als trekdier.

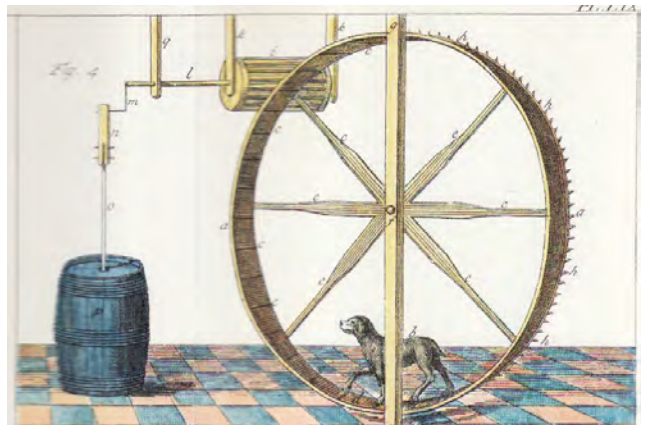
Op sommige hoeven deed de hond dienst bij het karnen van de melk tot boter. Aan de buitenzijde van de keuken of stal was een groot smal rad bevestigd. Via een deurtje kon de hond erin of uitgelaten worden. De as van het rad was verbonden met een stang die door de muur overgebracht werd. Als de hond zijn werk deed kwam de krukas in beweging die binnen verbonden was met boterstampers in het vat. Afhankelijk van de hoeveelheid melk moest de hond zo'n drie kwartier tot een uur lopen.

Op 'den Dries' is aan 'Het Laatste Huis' tot op vandaag nog steeds de groef zichtbaar, die het groot rad met een diameter van 2,60 m uitschuurde in de muur van het vroegere woonhuis. (In 1935 werd vooraan een nieuw huis opgetrokken en het oude woonhuis werd omgevormd tot stal.)

In het heermuseum te Keerbergen, aan de Haachtsebaan, is er een volledige hondentredmolen heropgebouwd die afkomstig is van Ramsel. Deze heeft een diameter van 2,40 m.

Tijdens Wereldoorlog I verboden de Duitsers het karnen. Hier en daar bleef de hondentredmolen tot aan de Tweede Wereldoorlog nog in gebruik. Begin de jaren zestig kwam er wetgeving rond en in 1975 werd het volledig verboden om nog honden als last- of trekdier in te zetten.

Theo

(Vergeten) Gereedschap - 3

De 'schroevendraaier'

In het Hombeeks dialect hebben we het dan over een 'tournevis'.

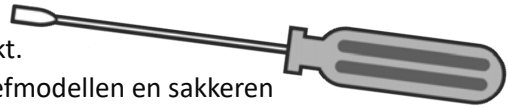
Dit gereedschap hebben we allemaal zeker al eens gebruikt.

We kennen intussen ook wel verschil tussen enkele schroefmodellen en sakkeren wel eens als iets opengemaakt moet worden en je plots geconfronteerd wordt met wel een heel speciaal model van schroef. Sommigen proberen dan wel met een klassieke schroevendraaier toch enige grip te krijgen op de schroefkop en zo eigenlijk alleen maar een beschadigde schroef als resultaat over te houden.

Enigszins merkwaardig is dat bij de Nederlandse en Franse benaming de nadruk ligt op het 'draaien'.

In het Engels daarentegen – screwdriver – is het qua nadruk 'vastdraaien' dat centraal staat.

En in het Duits – schraubenzieher – is het eerder als 'losdraaien' te verstaan.

Vouwvormen

uitlopende vouw

ruitvormige vouw

ruitvormige vouw op vierkante schacht

parallelvouw

phillips

pozidriv

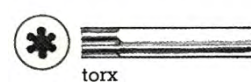
reed and prince

clutch head

robertson

torx

Rechte vouw

Het blad kan op diverse manieren geslepen worden en is afhankelijk van de dikte van de schacht.

Parallelvouw

Het blad steekt bij dit type niet buiten de diameter van de schacht. Met dit type kan je dan in diepe gaten van geringe diameter schroeven bereiken en hanteren.

Philips

Bij iedereen bekend als de kruiskop. Deze schroevendraaier zorgde voor een omwenteling, binnen bevestigingstechnieken, omwille van zijn veel steverige, vaste grip in de schroefkop.

Pozidriv

De geoptimaliseerde Philipsversie die nog een tweede kruisje heeft en zo de gripvastheid extra weet te verhogen.

Reed and Prince

Zien we tegenwoordig minder maar bij iets oudere apparaten komen we dit type schroef nog wel eens tegen. Dit was eigenlijk de oervorm van de Philipsversie.

Clutch head

Veiligheidsschroeven zijn een soort eenrichtingsveiligheidsbevestiging die worden geïnstalleerd met een standaard platte schroevendraaier, maar die eenmaal geïnstalleerd, niet meer kunnen worden verwijderd, waardoor ze een permanente bevestiging zijn. Met deze zeldzamere schroevendraaiersoort krijg je ze ook wel weer los (niet meer met de platte schroevendraaier wat die zorgt meteen voor schroefkopbeschadiging).

Robertson

Een schroefmodel dan we vooral in Canada dienen te situeren. Het duikt hier in Europa zeer beperkt op. Maar je moet ze maar tegenkomen en dan heb je niet echt opties om iets los of vast te krijgen. Heeft hoofdzakelijk toepassingen binnen houten constructies. Het Amerikaans patent 161390, werd aan Allan Cummings in 1875 toegekend.

Nieuwe schroefkopvarianten en bijbehorende bits verschijnen bij regelmaat.

Hier is meestal een vergelijking te maken met een van voornoemde modellen waar een kleine technische aanpassing is doorgevoerd (achterliggende filosofie is nog steeds dat niet technisch gevormden, apparaten gaan openmaken en wat knoeiwerk verrichten). De filosofie is compleet achterhaald. Je kan in zo wat elke gereonmeerde doe-het-zelf-zaak bitsets kopen waar alle mogelijke

Torx

Een schroeftype dat we tegenwoordig meer en meer tegenkomen omwille van zijn grote gripvastheid in vergelijking met alle andere schroefkoptypes.

De ontwikkeling van de Torx-schroef begon in 1967, werd gepatenteerd in 1971 en werd uitgevonden door Bernard F. Reiland voor het toenmalige bedrijf Camcar Textron.

Je kan dit schroeftype eigenlijk beschouwen als de ultieme verbetering die ontstaan is uit alle andere modellen. Het oorspronkelijke idee was om de doorsnee-apparaatgebruiker niet de mogelijkheid te geven om te gaan knoeien zonder veel vakkennis. Dit idee is al jaren achterhaald omdat de schroef niet echt nadelen kent, ook niet onder barre omstandigheden van koude, vocht en eventuele roestvorming en daarom zowat overal zijn toepassing(en) kent.

Kleine variantversies worden wel eens aangegeven met de naam 'Star' of 'Tamper Star'.

Ze zijn duidelijk herkenbaar aan een kleine ingeboorde opening in de bitkop.

varianten zijn gebundeld in een kleine handset. Wel een waarschuwing ... koop nooit minderwaardige gereedschappen, zoals bits, die tegen spotprijzen aangeboden worden ... de nauwkeurigheid laat daar wel eens te wensen over. Een goede bitset kost al snel enkele honderden euro's (bithouder en handvat uiteraard inbegrepen).

Tri-Wing

Dit kan je dit een variant noemen van de Pozidriv maar dan met slechts 3 raakvlakken op 120° over de hele cirkel verdeeld.

Torq

Hier kan je vergelijken met de Philipsversie maar er is een verschuiving bij de raakvlakken naar het middelpunt toe.

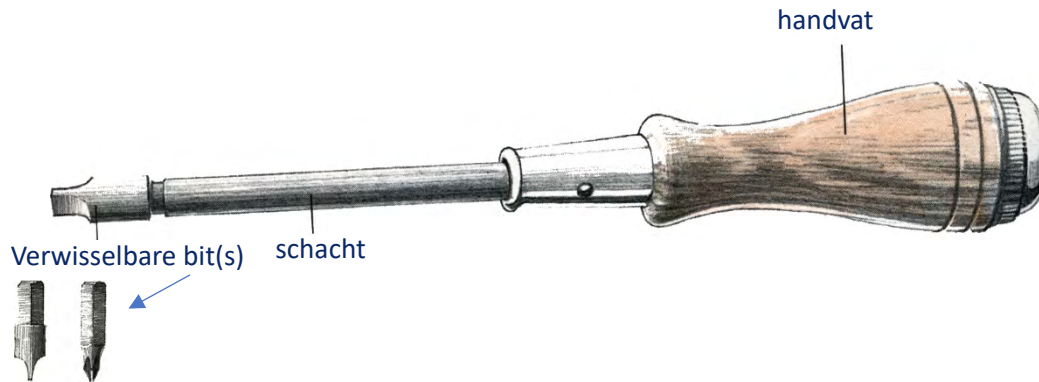
De Square en Hex

Het vierkantje en de zeshoek (denk hier zeker aan het overbekende IKEA-gereedschap) zijn geen zuivere schroevendraaiers maar een afgeleide van de sleutelsets die bouten en moeren betreft.

De inbussleutel werd in 1936 gepatenteerd door het Duitse bedrijf Bauer & Schaurte Karcher. De naam bestaat uit de beginletters van Innensechskantschraube Bauer und Schaurte.

De schroevendraaier met losse bits.

Hier gebruik je 1 roteerbaar (instelbaar voor los- of vastdraaien) handvat met schacht.

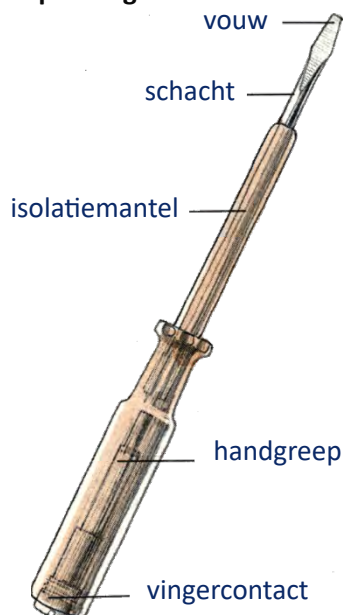
Magnetische bithouder

Vermits we tegenwoordig alles elektrisch doen zijn er natuurlijk ook (afgeleid van de handboormachine) schroevendraaiers die van ons het manuele werk overnemen. Dan zijn met een simpel hulpstukje de verwisselbare bits snel en doeltreffend te plaatsen en loop je zelfs niet echt het risico dat de bits vallen omdat ze magnetisch op hun plaats gehouden worden.

Een bitvorm die we meer en meer tegenkomen, anno 2025, is de 'spanner'.

De spanningzoeker

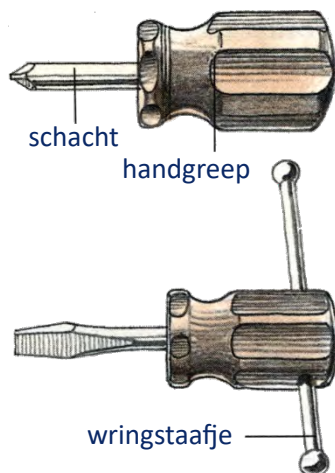
Dit is niet alleen zo maar een schroevendraaier maar ook een 'opzoeker' van elektrische spanning in stopcontacten bijvoorbeeld.

Wanneer het ongeïsoleerde einde van de schacht een stroom voerend deel raakt, gaat, wanneer je een vinger plaatst op de achterkant van de handgreep een lampje binnen de handgreep oplichten.

Dit type schroevendraaier zien we naast de elektronische meetapparatuur van de elektriciens nog geregeld opduiken.

Hij wordt uiteraard nooit gebruikt door zij die geen technische opleiding en vakkennis hebben genoten.

Stubby schroevendraaier

Afmetingen: 25 en 38 mm.

Materiaal:

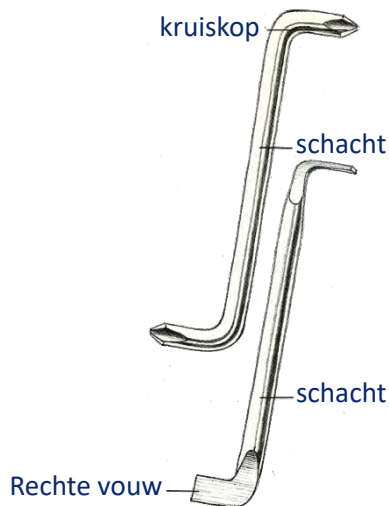
- ♦ schacht → staal
- ♦ handgreep → kunststof.

Stubby betekent 'peuk'. Hij is het kleintje onder al die groten en vandaar zijn naam.

Is bijzonder nuttig om toch met schroeven overweg te kunnen op moeilijk bereikbare plaatsen in krappe ruimtelijke omgevingen.

Om toch voldoende kracht te kunnen zetten hebben sommigen een gat in de handgreep waar een 'wringstaafje' kan geplaatst worden.

Haakse schroevendraaier

Afmetingen: 75 tot 150 mm

Materiaal: staal.

Hoofdzakelijk voor op bijna onbereikbare plaatsen toch schroeven vast of los te draaien.

Het voordeel is door de haakse vormgeving dat je meer kracht kan uitoefenen door het lange stuk als hefboom te gebruiken.

Niet te verwarren met wat ook iedereen al is tegengekomen in de plastic zakje waar IKEA zijn schroeven en een zeshoekig sleuteltje mee aflevert. De zeshoekige vorm geeft aan dat een het inbussleutel is en die hoort niet bij de schroevendraaiersafdeling als zou je denken van wel (zie eerder binnen dit overzicht).

Horlogemakersschroevendraaier

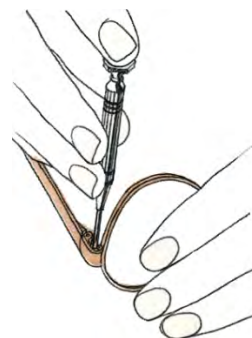

Afmetingen: 100 mm

Vouwbreedte: 0.6 tot 2.5 mm

Materiaal: staal.

Dit type schroevendraaier hoort thuis in de precisieafdeling der techniek. De gebruikers zijn niet alleen de horlogemakers, maar ook opticiens en andere makers.

Hiernaast zie je hoe dit type schroevendraaier best gebruikt.

Toponymie / Etymologie – 3

Onze woorden hebben een lange geschiedenis achter zich. Voortdurende aanpassingen en veranderende omstandigheden hebben voor velen onder ons ervoor gezorgd dat we helemaal niet meer weten waar ze vandaan komen.

Tantelaarstraat

Straat is voor iedereen al duidelijk als omschrijving van de weg naar of langs een benoemd deel van het dorp.

Tantelaar is niets minder, in de eenvoudigste duiding, dan het omschrijven van een landerij. De primitieve vorm zou *'antlaer'* geweest zijn en de toegevoegde 't' vooraan zou van het voorstaande lidwoord een overblijfsel zijn uit het oud-Nederlands en geënt op de uitspraak van *'opt antelaar'*. *'ant'* is eigenlijk een voorvoegsel (verdwenen uit onze taal) dat aangaf dat een huis of perceel nabij een straat gelegen was. *'Laar'* is wel duidelijk te omschrijven ... *'hlæri'* (oorspronkelijke notatie), wat 'bosachtig moerassig terrein' betekent.

Wat de straat te Hombeek betreft is er wel een verband te leggen met de omgeving ... denken we aan Zemst-Laar maar vooral aan de Torfpoelstraat (de huidige Driesstraat) waar een turf-steek-zone was en de Tantelaarstraat komt immers als zijstraat van de Driesstraat recht uit op dit voormalig moerassige deel (1346 is de eerste vermelding die dit aangeeft). Uit oude geschriften en kaarten is er veelvuldig een vermelding van deze Hombeekse zone terug te vinden ...

Misschien moeten wij het beschouwen in verband met de andere *'laren'* in de buurt.

- ♦ *'het Laar'* → vlak over de grens op Zemst.
- ♦ *'het Vellaar'* → het *'laar bij het ven'*, niet ver van *'het Laar'*.

Retouradres:

R. Schelkens
Bankstraat 158
2811 Hombeek

Driemaandelijks tijdschrift P209706

Afgiftekantoor 1980 ZEMST

- ♦ 'het *Regelaar*' → op-Hombeek, in de noordzijde van de gemeente.
- ♦ 'het *Wormelaar*' → Zemst.

Het meest waarschijnlijk staat **Antlaar** tegenover het voornaamste Laar en moeten we het woord aldus opvatten.

1360 → op dantelaer.

1400 → half bund lants op ancelier gelegen

1479, 1536, 1594, 1627, 1704 → op Tantelaer.

1632 en 1690 → op't tantelaerenvelt

1712, 1741 → den Tantelaer

1712 → den Tantelaer

1780 → Elsenbosch bij gehucht den dendelaer (hier wordt vermoedelijk verwezen naar de Vekestraat vlak bij Zemst-Laar)

1820 → de Tantelaer.

Vorige eeuw woonde in de Tantelaarstraat, op zo'n 50 meter veldinwaarts vanaf de Driesstraat gezien, Jaak Govaerts (1915 -1988) weduwnaar van Melanie Ceuppens (1910 – 1960). Hij werd algemeen aangesproken als *Beire va Tantleirs*. Hij kreeg zodoende een vervangende naam die een link had met de plaats waar hij woonde.

In 1989 werd de daar gelegen woning verkocht en vervolgens gerenoveerd. In 1995 volgde nogmaals een verkoop met later nog extra verbouwingen en de aanplanting van een boomgaard.

De naamgeving 'Tantleirs' is intussen volledig verdwenen.

BRONMATERIAAL: Toponymica XI/2 / POPP-kaart / Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren / Etymologisch woordenboek / Wikipedia

Onze volgende activiteiten

- **Donderdag 28 augustus: fietstocht naar Grimbergen**
- **Donderdag 11 september: daguitstap naar Maastricht**
- **Zaterdag 25 oktober: jaarfeest in Hof te Rhode in Diest**
- **Zondag 9 november: Sinte-Mette dierenzegening en paardenommegang**
- **Donderdag 27 november: lezing door Geert Clarbout: Mechelen in de 2e wereldoorlog**

Sinte-metteviering Dierenzegening en paardenommegang zondag 9 november

Wij herdenken in de gebedsviering om 11 uur de Hoembeka-leden die in 2025 overleden zijn.

Wij nodigen alle leden uit op deze viering in de kerk en verwelkomen alle aanwezigen daarna met een opwarmertje.

Na de gebedsviering volgt om 12 uur de dierenzegening aan de kerk en de paardenommegang door het dorpscentrum.

Een mooi mens verliezen maakt verdrietig en doet pijn. Met veel eerbied herinnert Hoembeka zich de fijne momenten uit het leven van:

- Van San Jean
°14-11-1933	+19-10-2024
- De Greef Alfons
°18-12-1943	+06-11-2024
- Keuleers Frida
°09-02-1933	+05-02-2025
- De Vries Léon
°04-11-1939	+18-05-2025
- Jacobs Constancia
°06-12-1925	+30-06-2025
- Schmit Joesph
°29-06-1944	+09-09-2025
- Van Utterbeeck Richard
°13-03-1938	+14-09-2025

Meer info
www.hoembeka.be
hoembeka@gmail.com

SCAN ME

Lucky Looks & co

Hombeeksesteenweg 125
2800 Mechelen

☎ 0486/95.01.95

🌐 www.luckylooks-co.be

📱 @luckylooksenco

www.grenshoeve.be

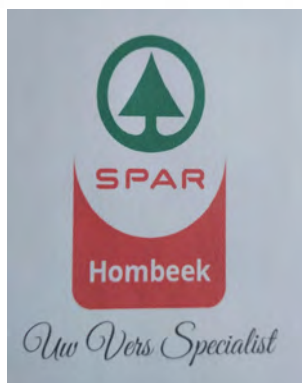
Den Boskant

denboskanthombeek@gmail.com
Bosstraat 18a
2811 Hombeek
0469/64.89.91

**Open van april tot september
van woensdag tot zondag
13.00 tot 20.00 uur**

VISHANDEL TRAITEUR LUC
LEOPOLDSTRAAT 6
1980 ZEMST
TEL. & FAX 015 614 144

V.A.C. & Partners Real Estate Advisors

Nadia Jelassi

Erkend vastgoedmakelaar Biv 503329
Zaakvoerder

Houtestraat 62 B-2811 Mechelen
+32 (0)475 478 477 info@vac-online.be
www.vac-online.be

bereikbaar van maandag t.e.m. zaterdag van 8u tot 22u

**Waar u ook voor gaat,
wij gaan met u mee.**

KBC Bank & Verzekering
Grote Markt 27
2800 Mechelen
015/298200
mechelen.centrum@kbc.be

Bank &
Verzekering

Wij gaan met u mee

Jan Verbergt
uit sympathie

ARGENTA
Hombeek / Leest / Kapelle-op-den-Bos
De Jongh - Gits BV

Hombeek@argenta.be • 015/41.09.90

COIFFURE NICOLE

**Gemeentestraat 29
Hombeek**

Apotheek Asselman

**Hombekerkouter 39
2811 Hombeek
Ma-Vr 8.45-19u
Za 8.45-13u**

Proxy Leest

**Ook open op
zondagvoormiddag**

KANTOOR WILLIAM CORNETTE BVBA
VERZEKERINGEN - BANKZAKEN
BANKSTRAAT 7
2811 MECHELEN-HOMBEEK
TEL: 015/414819 - FAX: 015/424092
william.corneMe@porPma.be

Mark Deckers
pâtisserie

**Fr. Reynierstraat 44
2811 Hombeek
tel.: 015/41.25.76**

Het slachten van een varken

Wegens de grote veranderingen in onze maatschappij, op velerlei vlakken, kunnen we de jaren 60 als een zeer belangrijke mijlpaal bestempelen die een enorme impact had op het leven van elke dag. Vele gebruiken en gewoontes, ook hier op het platteland, in ons eigen dorp, veranderden grondig of verdwenen helemaal. Eén ervan belichten we in dit artikelje.

Vooraf enkele korte beschouwingen.

In het Laat-Eoceen tot Midden-Eoceen (56-44 miljoen jaar geleden) leefden er in Oost-Azië en Noord-Amerika al evenhoevigen die sterk op onze huidige varkens leken. Sedert de pre-historie staan varkens dicht bij de mens.

Filmmaker Jan Vromman uit Wingene, het dorp met meer varkens dan mensen, maakte een documentaire over de geschiedenis van het varken.

Omstreeks 6000 voor Chr. zou men in Iran en Irak en nadien ook in Europa de eerste varkens gedomesticeerd hebben.

Varkensvlees bevat veel calorieën. Daarom was het voor de vele hard werkende arbeiders in vroegere tijden levensnoodzakelijk. In 1900 moesten de varkens bij voorkeur vet zijn.

O.l.v. baron Peers, zelf een groot zwijnen-kweker, werd in 1898 een commissie opgericht om het varkensras te verbeteren. De Yorkshire werd gekruist met het inlandse Vlaamse ras.

In het begin van de 20ste eeuw telde België het grootst aantal varkens per km² in Europa. De dieren zaten toen nog vooral verspreid over vele kleine boerderijen. Bijvoederen gebeurde met overschotten van graan, aardappelen en melk. (Bron: Centrum Agrarische Geschiedenis)

In Hombeek

Zowat op elke boerderij, hoe klein ook, werd er tot de jaren 60, tenminste één varken gehouden. (In het boek 'Landelijk Hombeek' vind je al die hoevetjes terug.) Enkel de grotere boeren kweekten er meerdere op. Ze hielden ook een beer die bij de zeug werd gezet als die 'berig' was.

Na drie maanden, drie weken en drie dagen (115 dagen), werden de biggen geboren. Een paar ervan werden apart opgekweekt voor eigen gebruik. Dat had heel wat voordelen: geen tussenpersoon die er ook aan verdienen moest, weten wát er gegeten werd, altijd een voorraad vlees bij de hand en bovendien kon men heel wat afval kwijt, zoals aardappelschillen en alles wat eetbaar was.

Rottiers, de 'varkensteusser', verkocht biggen aan menig boer.

In een eindwerk van 1948 van Eugene De Smet (*1925) voor de Tuinbouwschool citeren we: "De meeste boeren houden slechts twee varkens, waarvan ze één voor zich vetmesten en één verkopen. Hoofdzakelijk wordt dit gedaan om het afval van de boerderij op te voederen. Er worden dan ook weinig kracht-voeders aangekocht. In de meeste gevallen krijgen de varkens een bras die bestaat uit gekookte aardappelen, zemelen, roggemeel en afgeroomde melk. Zulke voedermethode moet natuurlijk oorzaak zijn dat de varkens te veel vet aanzetten, vooral als men deze methode ook de eerste maanden aanwendt."

"... die belangstelling naar het verleden, die wondere bekoring welke uitgaat van alles wat vroeger bestaan heeft en voorbij is – en misschien wel omdat het voorbij is.

Zij hebben mij dat verleden geopenbaard als een wondertuin vol vreemde gewassen met sierlijke vorm en bloemen in hevige kleurenpracht; zij hebben mij de atmosfeer laten raden van een wereld waarin de vorige geslachten geleefd, gedacht en gehandeld hebben." (Stijn Streuvels, 1871-1969)

Met de kermis werd er steevast een varken geslacht en verder ook nog voor bijzondere gelegenheden zoals communie- en trouwfeesten die toen nog steeds thuis plaatsvonden. Indien mogelijk slachtte men best van oktober tot in februari. Al te veel warmte werd best vermeden vanwege de vliegen en ander ongedierte. Het vlees zou immers in de zomer al te snel bederven. November wordt niet voor niets de slachtmaand genoemd.

Net zoals in ieder dorp waren er ook in Hombeek verschillende mensen die, op vraag van de boeren, het varken gingen slachten. Bij elk van hen waren er slechts kleine verschillen in de manier van aanpakken.

Zo trok, tenminste eenmaal per week, o.m. 'Lowieke den beenhouwer', Louis Slachmuylders, de boer op. Ook Louis Huybrechts, Jan Mertens, Dore Vos uit Zemst en zowat alle beenhouwers uit de buurt klaarden de klus op de vele hoevetjes uit die tijd. Op vele plaatsen werden de haren afgebrand met behulp van 'klissen' stro (zoals de 'poepen' die tussen de Boomse dakpannen staken om poedersneeuw buiten te houden). Later werd er hier en daar reeds gewerkt met een gasbrander maar Louis Slachmuylders bleef het op de manier doen zoals hij het leerde van zijn voorganger van wie hij de beenhouwerij overnam.

Over het dier dat de dag voordien geen eten meer had gekregen, werd een mand over de kop geschoven en dan werd het achterwaarts naar buiten gedreven. De slager trof het zwijn met slechts één enkele goed gerichte doffe slag van de houten hamer, dolhamer, op de kop, waarop het neerzeeg.

Dolhamer

Het gekrijs was in de hele buurt te horen. Onmiddellijk erna werd de halsslagader doorgesneden. Het bloed gutste in de pan of grote platte teil die eronder werd geschoven. Het bloed was het hoofdbestanddeel voor de zwarte pensen. Met de voorste poot werd nog wat heen en weer bewogen om zoveel mogelijk bloed af te laten en te kunnen opvangen. Op voorhand werd er in een grote ketel zo'n 100 liter water verwarmd. Met een

moor met water van tenminste 60° werd het varken overgoten. Het water moest warm genoeg zijn maar zeker ook niet kokend om brandwonden te vermijden. Met een speciaal trechtervormig voorwerp werd het haar, samen met de opperhuid, afgeschraapt. Op de moeilijk bereikbare plaatsen gebeurde dat met een vlijmscherp mes. Vervolgens werd het dier met koud water overgoten om het zo proper mogelijk op de ladder te leggen, die vooraf zorgvuldig werd schoongemaakt, net als de keuken, de tafel en al het gereedschap. De ladder met het varken werd, met behulp van een paar mensen rechtop tegen een muur gehesen. De buik werd langs de middellijn opengesneden en de ingewanden verwijderd (evisceratie): maagdarkanaal, baarmoeder, urineblaas en teelballen in geval dat het een beer betrof. Na het doorsnijden van het borstbeen werden hart, longen, lever, slokdarm en tong verwijderd. Het karkas werd vakkundig in twee helften gekliefd met een lang kapbijl en grondig opgekuist: nieren, middenrif en (lies)vet. Na al dat werk liet men het een nachtje 'versterven'. Een laken moest ervoor zorgen dat katten, vliegen en ongedierte geen toegang hadden.

Ter voorbereiding van het maken van pensen en worsten werden de darmen schoongemaakt met lout water nadat de inhoud ervan uitgeknepen was. De dikke darmen werden gekeerd en met grof zout geschuurd om al het slijm te verwijderen. De darmen werden daarna in koud water en azijn bewaard tot ze gevuld werden voor het maken van de worsten. Naargelang de voorkeur van de familie werd er meer of minder tot worst verwerkt.

's Anderendaags werd er druk verder gewerkt door de beenhouwer. Mijn moeder schikte de grote stukken spek, die ik als kind moest aanbrengen, in de gemetselde bak in een hoek van de kelder. Tussen elke laag strooide ze kwistig het zout dat het bewaren moest waarborgen. Als maanden later de onderste laag werd gebruikt was dat spek zo zout dat moeder het een tijdje met water afspoelde.

Het was een voorrecht om van de eerste verse gebakken 'kotteletten' te kunnen genieten. Ook de goed gebakken hersenen, met peper en zout erop, waren een delicatessen.

Voor de pensen werden speciale grote broden van ongeveer 3 kg, ter plaatse gebakken, gebruikt. De korsten ervan, de longen, 'lichters' genoemd, en bepaald afval ging in een grote kom of ketel voor de zwarte pensen. Ook het zelf gemaakte rozijnenbrood was onvergelijkbaar.

Voor de witte pensen nam men het binnenste van het brood, snijling, de schouders, te goed voor de pensen maar in de winkel wel verkocht. De kinderen moesten dikwijls meehelpen met het vermorzelen van het brood.

De pensen werden over een lange stok of gaffel in de kelder gehangen en dewelke het langst bewaard

zouden worden legde men in een 'zaanpot' met vet overgoten. Het 'liezevet' werd uitgesmolten en door een doek gegoten. Het diende als smeersel op de boterham. Wat overbleef, de 'koëkes', het afval eigenlijk, at men bij de gebakken nieuwe aardappelen.

Er ging werkelijk niets verloren. De bal van de schouder diende voor gebrad of hespenspek, gezouten. Sommigen gebruikten mager spek. Oren, poten en staart gingen in de soep ofwel maakte men er op sommige plaatsen preskop mee, bij ons 'kipkap' genoemd. Ook goed gekruide lever met ajuin viel erg in de smaak en de nieren werden eveneens gegeten. Op het kermismenu stond o.m. bouilliesoep, varkens-gebrad met worteltjes en erwten en rijstpap als dessert. Zelfs de urineblaas werd niet weggegooid maar opgeblazen, dichtgeknoopt en te drogen gehangen om nadien mee te voetballen.

Al deze gebruiken en gewoonten zoals ze zich afspeelden op de vele boerderijtjes die Hombeek toen telde, behoren voorgoed tot het verleden.

Theo.

Het gebeurde wel eens meer dat er een varken werd gestolen en dan vooral tijdens de oorlogsjaren.

Dat was ook het geval in de nacht van 25 oktober 1942 bij de familie De Greef in de Boterstraat waar het zelfs ter plekke geslacht werd. Enkel de ingewanden hadden de dieven achtergelaten.

Mijn moeder, 'Marieke van Gillammes', waagde zich al eens aan het bedenken van een tekst en meermaals hoorde ik haar het volgende zingen, op de melodie van 'Daar bij die molen':

*"Er is hier weer nen toer gebeurd daar in de Boterstraat;
een varken werd er neergeveld tot spijt van wijf en vent.
Leon, ons varken, ons dik vet varken,
het is verdwenen, waar gaan w' het zoeken nu?
Langs bos en dreven, langs eenzaam wegen
wordt het versmokkeld, aan enen hoge prijs..."*

HET HOMBEEKS (OEMBEIKS) DIALECT

INZENDER

Ed Solie
Heemkundekring Hoembeka

Het Hombeeks dialect (Oembeiks) werd door de Vlaamse overheid erkend als immaterieel erfgoed.

Hierna de tekst die op de website van het Immaterieel erfgoed opgenomen werd:

"Vruger, wir ie gewerkt, gevrut ... va smerreges vruug tot saves laat, in weer en wind, soems ieël ét in de vol ieëtte of in de ka. Deunnat gereigend, zonder ete of drinke ... twerk ging veu en toch vuldemons goe, oemda we ni beiter wiste. 't Wood geniete beston nog ni!" (Beluister het hier in het Hombeeks)

(Vroeger, werd hier zeer hard gewerkt. Van 's ochtends tot 's avonds in alle weersomstandigheden. Soms in de zomerse hitte of winterse koude, ook al eens doornat geregend en dit zonbder eten of drinken. Het werk kwam op de eerste plaats. En wij voelden ons prima. We wisten eigenlijk niet beter. Het woord 'genieten' bestond toen nog niet.)

Hierboven een mooie levensbeschouwing in het Oembeiks van lang geleden, die ons ter ore kwam en we zeker niemand willen onthouden ...

Het Hombeeks (Oembeiks) wordt nog behoorlijk beheerst door echte Hombekenaren (maar zij zijn een steeds kleiner wordend aantal) in de leeftijdscategorie 60+. Jammer genoeg wordt het nog amper in standaardgesprekken gehanteerd. Iedereen gebruikt zo zijn eigen gekuiste versie. Die versie is dan aanleunend bij het Algemeen Nederlands, maar dan met niet zuivere klinkerklanken, maar wel met de moderne taalwoordschat.

Dat we bij de Brabantse dialecten horen is wel een zekerheid. Lang geleden was Hombeek trouwens opgedeeld in twee delen. Wat nu de huidige dorpskern is, was voor 1789 de heerlijkheid Neer-Hombeek en vanaf 1308 onder gezag van Mechelen. Het westelijke deel, Op-Hombeek, modo Smal-Brabant, was het woestere deel. Tijdens de Franse revolutie werden de twee delen samengevoegd tot wat we nu als Hombeek kennen.

De hoofdkenmerken van ons dialect in een notendop

De 'H' wordt zo goed als altijd achterwege gelaten. Voorbeeld → onze gemeentenaam wordt 'OEMBEIK'.

Bij een meervoudsvorm valt de 'N' achteraan gewoon weg. Voorbeeld → GEVEN wordt 'GEVE' / Lopen wordt 'LOËPE'.

De 'O' wordt in de veel gevallen een OE-achtige klank, maar durft ook wel eens 'EU' meekrijgen. Voorbeeld 1 → POMP wordt 'POEMP' Voorbeeld 2 → MOGEN wordt 'MEUGE'

Een aantal woorden kunnen hun Franse oorsprong niet verloochenen. Voorbeeld → UITLAAT bij auto wordt 'CHAPMENT'.

Uiteraard zijn ook heel wat woorden compleet anders dan in het A.N.. Voorbeeld → NATUURLIJK wordt 'VANEIGES'.

Vaak wordt er een doffe ë-klank toegevoegd. Voorbeeld: VLEES → VLIEËS

Ondank de nabijheid en ook eeuwlang gezag van Mechelen heeft de waterloop, de Zenne, gefungeerd als een soort barrière om compleet andere klanken en ook woorden als dialect te laten evolueren. Een typisch voorbeeld: de IJ-klank van Mechelen wordt iets dat sterk aanleunt bij 'AU'. In Hombeek blijft die 'IJ' redelijk herkenbaar maar wel met de toevoeging van de doffe 'Ë' achteraan en enigszins ook de 'A' vooraan, zodoende 'AIJË'. 'GIJ' wordt in Hombeek GAIJË en GAU in Mechelen.

Persoonsnamen: Hoe werden onze voorouders genoemd? Jozef werd ZJEF / Jan werd ZJANG / Albert werd BEIRE... of iets minder voor de hand liggend Désirée werd DIZZER / Gommarus werd GOEMMER / ... Beluister hier 101 eigennamen uitgesproken in het Hombeeks!

Bijnamen: Ook bijnamen zijn eigen aan dialecten. Een zeer specifiek voorbeeld is dat van mijn eigen overgrootvader (°01-07-1860 - 05-01-1934) Hij werd 'Kaboinke' genoemd. De toevoeging 'ke' had alles te maken met zijn klein gestalte. Hij werkte in Mechelen in de centrale werkplaats der spoorwegen en had daar een functie die je kan omschrijven als seingever. Hij zat in een soortement van cabine. Blijkbaar werd naar hem geroepen als er iets diende te gebeuren met wissels en 'cabine' werd verbasterd naar 'Kabinke' en ergens is dat opgepikt binnen ons dorp en daar nog licht klankmatig gewijzigd naar 'Kaboinke'. Een van zijn zoons, mijn grootvader, is ook bij de spoorwegen gaan werken en erfde blijkbaar die roepnaam. Hij had niet dezelfde functie als zijn vader. Hij werkte in de smidse als metaalbewerker.

Met dank aan Eddy Solie voor het fantastische maar ook immense werk dat hij hiervoor gepresteerd heeft. Ook dank aan de andere bestuursleden voor hun hulp.

Op de webite van Hoembeka, www.hoembeka.be, rubriek "Dialect" kan je een impressie beluisteren van het Hombeeks dialect (ECHT OEMBEIKS) met meer dan 1350 ingesproken geluidsfragmenten (woorden, begrippen, namen en korte tekstjes).

Klik ook eens op "BIJNAMEN" of "TIJDSDOCUMENTEN"

Rechtstreeks naar de dialectzone op de Hoembekawebsite kan via deze QR code →→→→

Onze volgende activiteiten:

- Zondag 9 november: Sinte-Metteviering met dierenzegening en paardenommegang**
- Donderdag 27 november: lezing door Geert Clerbout. Mechelen in de tweede wereldoorlog**
- Vrijdag 23 januari 2026: nieuwjaarsreceptie en Algemene Vergadering**
- Eind mei 2026: busreis Oise-streek Franrijk**
- Zondag 21 juni: Hombeek kermis
Tentoonstelling in het Hoembeka-lokaal**

Terug in de tijd....

In 2025 hebben wij nu makkelijk praten – eens op de rustleeftijd kan men genieten van zijn pensioen. Dit is niet altijd zo geweest. Een dikke honderd jaar geleden was dit wel even anders... .

Na een heel leven hard labeur kan men vaak niet anders dan zijn eigen middelen verzilveren om zijn oude dag te kunnen betalen. Bij het doorzoeken van de beeldbank van Mechelen vonden wij dit merkwaardig bericht:

Bij verkleining van pachterij.

OPENBARE VERKOOPING
VAN EEN BESTE

WERKPAARD

1 MELKKOEI en 1 VEERS, beide met de baat
Kar, Speelkar, Beirbak
Ploeg, Egge, Paardsgetuig, Harnais
LANDBOUWERSGERIEVEN, enz.
in den Boschkant, te HOMBEECK.

De Deurwaarder **Ch. JANSSENS,**
te Mechelen verblijvende, Consciencestraat, 46, zal op **MAANDAG
14 JUNI 1920,** ten 2 ure stipt namiddag, openbaar verkoopen, te
Hombreeck, in den Boschkant, van wege en ten huize der Weduwe
MEES, landbouwster aldaar :

Landbouwersgerieven, zooals : zwingelberden,
knap, ploeg, egge en andere landbouwersgerieven.
Paardsgetuig en goed harnais.
Stootkar, beirbak inhoud 6 1/2 hectoliters, speel-
kar op ressort.
1 Beste Melkkoei.
1 Beste Veers, beide
met de baat.
Zeer goed Werk-
paard, dienstig voor 2 handen.

De verkoopinggeschiedt met gereed geld en verhooging van 10 %.

MECHELEN. — Firma A. OLBRECHTS-DE MAEYER.

Eerst even toelichten over wie het gaat:

Weduwe Mees, is Maria Clementina DAVUS, geboren 31 juli 1841 (Hombeek). Zij is de dochter van: Sulpice DAVUS, geboren te Mechelen, in 1801 en overleden te Hombeek op 67 jaar oud (05/10/1868) X Jeanne VAN WINGHE, geboren te Hombeek, 15 april 1805 en overleden op 66 jaar (Hombeek 18/09/1871).

Clementien DAVUS komt uit een gezin met 6 kinderen, zij was de 2de oudste en had nog 4 broers en 1 zus.

Clementien DAVUS was gehuwd met Remigius Joannes Baptista MEES, geboren op 27 april 1837. Datum van hun huwelijk 4 november 1863 (Kapelle o/d Bos). Remi MEES overleed op 11 mei 1883. Remigius Joannes Baptista was de zoon van Petrus MEES en Joanne KINNET. Remigius stond ingeschreven als baard-scheerder.

In de periode 1890-1900 woonde het gezin MEES-DAVUS op volgende adres: Boschkant 88 – HOMBEECK. Vader en echtgenoot Remigius MEES was toen al overleden.

Maria Clementina woonde toen met haar 8 kinderen op dit adres en runde het landbouwbedrijf.

In de bevolkingsregisters van 1880-1890 had het gezin volgende samenstelling: MEES Remigius Joannes Baptista, °Cappelen o/d Bosch 27 april 1837 – overleden Hombeek 11 mei 1883 tegen gevolge pneumonie, DAVUS Maria Clementina, ° Hombeek 31 juni 1841 (weduwe), MEES Joanna, °Cappelen o/d

Bosch 25 maart 1864 (dochter), MEES Anna Maria, ° Cappelen o/d Bosch 11 oktober 1865 (dochter), MEES Petrus, ° Cappelen o/d Bosch 19 maart 1867 (zoon), MEES Joannes Augustinus ° Cappelen o/d Bosch 25 februari 1869 (zoon), MEES Eduardus Egidius ° Cappelen o/d Bos 23 november 1870 (zoon), MEES Melania ° Hombeek 23 januari 1873 (dochter), MEES Elisabeth ° Hombeek 11 augustus 1876 (dochter), MEES Joannes Franciscus ° Hombeek 4 augustus 1879 (zoon) en MEES Josephus Sulpice ° Hombeek 20 september 1880 (zoon).

Weduwe Clementia DAVUS heeft vermoedelijk het landbedrijf na het overlijden van haar man zelf gerund met haar 9 kinderen. Eind 1892 zijn er vermoedelijk nog 4 inwonende kinderen. Over begin 1900 zijn er geen verdere gegevens teruggevonden. Wellicht is 1920 iedereen uit het huis en Maria Clementina is dan ook op de leeftijd van 79 jaar. De werkelijk reden van de openbare verkoop is mogelijk het “verzilveren” van de nog aanwezig inboedel en bezittingen als garantie voor de oude dag of mogelijk gezondheidsredenen?

Feit is, Maria Clementina DAVUS overlijdt te Hombeek op 30 september 1929 – dus nog 9 jaar later na deze openbare verkoop. Volgens tekst op het doodsprentje “was zij eenvoudig en rechtzinnig van herte, daarom was zij bemind van God en de mensen”.

Weer een stukje geschiedenis bij een affiche

....

Hombeek, oktober 2025
Patrick Dalemans

O GOEDE EN ALLERBARMHARTIGSTE JEZUS aanzie mij hier voor uwze, voeten nedergeloopt Ik bid en smoeke U uit het vuurste mijner ziel van u mijn hart levendige gevoelens van Geloof, Hoop en Liefde te prieten ook een waar leedvezen over mijne zonden en het vast voornemen van mij te beteren, ter zelfde tijde aanschouw ik in mijn eigen met diepe aandoening en groote droefheid Uwe vijf wonden terwijl ik voor mijne oogen houde o goede Jezus het goet U reeds de profete David van U zelve deed zeggen: **ZIJ HEBBEN MIJNE HANDEN EN VOETEN DOORBOORD EN ALMINE BENDEREN GETELD** (Ps. 22 v. 16-18)

Volle oeffening met de gewone voorbeden voor degenen die dit gebed voor een beeld van den gekruisigten Jezus zullen bidden met gepoetste vingers en liefdevol.

R. V. Ned. 3508 eigendom

O MIJN JEZUS, BARMHARTIGHEID!
(100 dagen gijft)

ZOETHERT VAN JEZUS, WEES MIJNE LIEFDE!
(100 dagen gijft)

Een zachtmoedige handelwijze verwekt ons vrienden en eene goede inborst de algemeene achting.

† 457

TER ZALIGER GEDACHTENIS VAN
Maria - Clementina DAVUS

Weduwe van Remigius-Joannes-Baptista MEES,
Lid van 't Broederschap van St. Franciscus-Salesius,
geboren te Hombeek, den 31 Juli 1841 en aldaar godvruchtig overleden den 30 September 1929, voorzien van de H.H. Sacramenten der Stervenden

Zij was eenvoudig en rechtzinnig van herte; daarom was zij bemind van God en van de mensen. Ecel. 45, 1
Hoe gelukkig en voorzichtig handelt de mensch, die zoo tracht te zijn in het leven, gelijk hij wenscht bevonden te worden bij zijnen dood.

NAV. CHR.
Ik heb nooit eenigen omgang gehad met degenen die de vermaken beminnen, en nooit ben ik in gemeenschap geweest met lichtzinnigen.

H. BERN.

Dierbare Kinderen, Broeder en Bloedverwanten, vergeet mij niet in uwe gebeden, ik heb u allen zoo teederlijk bemind. Blijft onder elkander vereenigd en leeft zoo dat gij nooit de dood hoeft te vreezen, wanneer zij u ook overkome. — Vaartwel, welhaast zien wij elkander weder.

H. ANT.

Zoet Hart van Maria, wees mijn heil. 300 d. a.
Zoet Hart van Jezus, wees mijn liefde. 300 d. a.

De plechtige lijkdienst en begrafenis op Donderdag 3 October 1929 om 9 ure, in de parochiale kerk van Hombeek. Vig. om 8 1/2 u.

Firma PLASQUI. Hombeek.

Doodsprentje
Maria-
Clementina
DAVUS,
Weduwe van
Remigius
Joannes
Baptista
MEES.

(Vergeten) Gereedschap - 4

De 'hark' / 'tuinhark'

In het Hombeeks dialect hebben we het dan over een 'gritsel'.

Steellengte: 1.3 tot 1.6 meter.

Aantal tanden: 10 tot 16.

Materiaal: - blad → staal

- steel → hout, aluminium of kunststof.

De hark heeft korte tanden die zo gevormd zijn zodat er een voorbereid grondoppervlak vlot mee kan geëffend worden. Tijdens de bewerking worden meteen de laatste oneffenheden gelijkgetrokken en ook storende

materiaal zoals takjes, blaadjes ... weg geharkt.

De tanden kunnen ook zaaisporen trekken binnen een zaaibed.

De tuinhark is ook geschikt om bijvoorbeeld grind of gravel te egaliseren of om kunstmest in de bovenste laag van de grond te verwerken.

TIP

Als je een hark koopt zet hem dan eerst recht voor je. De bovenkant van de steel moet ongeveer tot ooghoogte reiken. Zo voorkom je rugklachten.

Een roestvrijstalen versie geniet steeds de voorkeur ondanks de hogere investering.

De **bladhark**

In het Hombeeks dialect hebben we het dan over een 'rijf'.

Steellengte: 1.4 tot 1.5 meter.

Bladbreedte: 575 mm tot 1 meter

Materiaal: - blad → staal, bamboe

- steel → hout, bamboe, aluminium.

Dit gereedschap heeft tot doel het bijeenharken van losse bladeren.

Het blad heeft een waaivorm en de tanden veren, zodat ze zich naar het oppervlak van de grond kunnen voegen, zonder erin te dringen. Vaak is de spreider verstelbaar om de tandafstand aan te passen. Ook verzamelen van niet al te lang, gemaaid, gras kan met deze hark.

De grashark

Een andere benaming is de 'gazonhark'.

Steellengte: 1.4 tot 1.6 meter.

Bladbreedte: 575 mm tot 1 meter

Materiaal: - blad → staal, bamboe

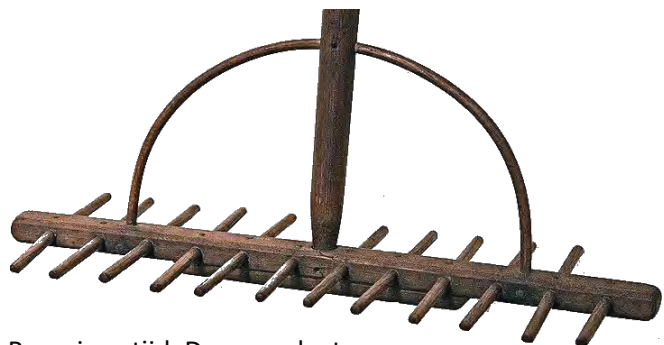
- steel → hout, aluminium.

Deze hark heeft korte tanden waarmee het ophopen van gemaaid gras vlot verloopt.

De kluithark

Deze hark is uitermate geschikt om bij lastig te bewerken grond de grotere aardkluiten via een hakkende en trekkende beweging te breken en zelfs te verkrumelen of in zuiver vakjargon 'kluiten fijnprakken'.

De hooihark

Deze hark is eigenlijk het oermodel van alle voorgaanden en werd al ontwikkeld tijdens de Romeinse tijd. De naam laat geen twijfel bestaan omtrent het doel van dit landbouwgereedschap ... het gemaaid en gedroogde gras (hooi) op een vlotte manier op rijen trekken. De oorspronkelijke benaming van de hark kunnen we hier best koppelen aan dit model en men heeft het dan ook een 'raak' of ' rakel'. Ze werd veelal door de handigere landbouwer zelf gemaakt. Ze is volledig uitgevoerd in hout, de tanden inbegrepen.

Bonmateriaal: Handboek gereedschap / Wikipedia / Technische Encyclopedie / Etymologisch woordenboek / Studiecursussen Gereedschapsleer

Terugblik op onze vorige activiteiten

Op donderdag 28 augustus genoten 24 deelnemers van een zeer mooie fietstocht naar Grimbergen en omgeving.

Kort na ons vertrek ontdekten we de rustige wegen in onze buurgemeente Zemst met het Wormelaar en het Dalemans Bos.

We reden verder via Humbeek en Beigem. In Meise even de A12 oversteken en we zaten opnieuw op de rustige maar hellende wegen van de groene gordel rond Brussel.

Er was regen voorspeld, gelukkig voor ons kwamen de buien terwijl wij genoten van een lekkere lunch in "Den Boomgaard" in Meise.

Via het kasteel van Meise en langs het oorlogsmunument van Imde ging de tocht verder naar Londerzeel. Nog een tussenstop in de buurt van de brouwerij Palm en dan via "Leireke", en langs de spoorweg naar Hombeek om in Den Boskant nog te genieten van een lekkere ijskreeam.

Bedankt Patrick voor de goede voorbereiding en de nuttige informatie onderweg.

Op 11 september stapten 40 enthousiaste Hoembeka-leden gezwind de bus op met bestemming Maastricht, de tweede Cultuurstad van de Nederlanden en de hoofdstad van de provincie Limburg

De stad staat bekend als stad van de goede smaak, van bourgondisch leven, gezelligheid en muziek met de alom gekende André Rieu met zijn salonorkest.

We startten ons bezoek in het indrukwekkende Bonnefantenmuseum met zijn raketvormige toren, waar oude en nieuwe kunst prachtig

samengaan. Na dit boeiend bezoek bracht de bus ons naar het restaurant Le Grand Café D'n Ingel op het Vrijthof waar we genoten van een heerlijke middaglunch.

Hierna gingen we op pad met twee geanimeerde gidsen voor de plezierige wandeling door hartje Maastricht. We kuierden door de pittoreske straatjes, langs gekende gebouwen en pleintjes opgevrolijkt met de nodige anekdotes en verhalen. In de Dominicanen-boekhandel, volgens de Nederlanders de mooiste van de wereld, sloten we de wandeling af.

Een terrasje met een lekkere Limburgse vlaai mocht hier zeker niet ontbreken, een perfecte afsluiter van deze mooie dag. Het was een dag om van te genieten, zelfs van de "sjoen meziek" in de bus.

Een welverdiende dankaan de familie Jaspers die voor de vrolijke muziek zorgden tijdens onze busreis.

Ook dank aan Hilde voor de perfecte organisatie.

Toponymie / Etymologie – 4

Onze woorden/namen hebben een lange geschiedenis achter zich. Voortdurende aanpassingen en veranderende omstandigheden hebben voor velen onder ons ervoor gezorgd dat we helemaal niet meer weten waar ze vandaan komen.

EXPOEL

Aanvankelijk – EKSPOEL – en de naam van een poel, daarna van een hof naast de poel opgericht als een heerlijk goed waarvan dit hof het middelpunt was. De heerlijkheid strekte zich uit over Smal-Brabant vanaf de Gaesbeek naar de Leemputstraat in de richting van het Hof ter Heyde en Zemst-Laar.

Rondom de poel waren een groep eikenbos gelegen.

Het woorddeel 'poel' komt van moerasland of nog verder in de tijd gezien een omschrijving '*püdel*' die een modderplas/modderpoel omschreef.

Het oude *Hof te Axpoele* gaf zijn naam aan een geslacht van *Axpoele*. De naam '*Akspoel*', '*Ekspoel*', '*Nekspoel*' komt behoorlijk vaak voor in Vlaanderen zoals bijvoorbeeld in Ruislede, te Opwijk, aldaar in 1430 beschreven als '*nacxpoel*' en vanaf 1604 als '*neckspoel*'.

Het eerste lid '*aks-*' of '*eks*' is een samentrekking van '*(h)adekse*' en komt oorspronkelijk van '*hagetisse*', '*eghedisse*' en naar het huidige Nederlands te vertalen als hagedis en heks. De eerste betekenis is dan te linken aan een omschrijving als '*watermonster*' en te koppelen aan '*nixe*' en '*nikker*' wat zoveel betekent als waternimf, watergeest, toverheks of minder extreem klinkend waterdier, watersalamander.

In deze plaatsaanduidingen leven zodoende bestanddelen verder van oude Germaanse natuurmythologie. Sagen van gevaarlijke waterdemonen die in folkloristische verhalen werden opgetekend.

'*Oyckspoel*' komt ook voor maar zou enkel wijzen op een andere uitspraak van '*Akspoel*'.

Van 1272 is een zekere Jacob de Axpoele in geschriften terug te vinden.

1373: 'Akspoel' wordt 'Expoele'. Het volle leen van de parochie Hombeek aangaande huizen, hoven, bossen en landbouwgronden.

1594: komen we ook de naam 'Heckpoel' tegen en in 1625 'Eycpoel'. Uitspraak binnen de taal zorgt voor kleine verbasteringen.

Na 1692 wordt het definitief 'Expoele'.

In 1550 werd 'de eerste weg richting Expoel gaande' aangeduid als 'Expoelstraet' ... intussen is de 'e' in 'straat' een 'a' geworden conform de spellings-en taalwijzigingen.

BRONMATERIAAL: Toponymica XI/2 / POPP-kaart / Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren / Etymologisch woordenboek / Wikipedia

IN MEMORIAM Richard VAN UTTERBEECK (1938-2025)

Op 14 september overleed Richard van Utterbeeck, echtgenoot van José Van Doren, op 87 jarige leeftijd.

Hoewel al langer geweten was dat de gezondheid van Richard enige zorgen baarde, toch kwam het bericht van zijn overlijden vrij plots en onverwacht. Het be-droeft ons zeer.

Zijn jovialiteit en gemakkelijke omgang met alle men-sen kenmerkte hem maar bovendien was er een aparte belangstelling voor Hombeek en zijn bewo-ners. Dat kwam door zijn vrouw José, een op-en-top bekende figuur in ons dorp met vermaarde voorou-ders.

Niet te verwonderen dus dat Richard en José zich van kort na de oprichting aansloten bij de heemkunde-kring Hoembeka. In januari 2001 trad Richard toe tot het bestuur van de kring. Bijna 25 jaar was hij zeer actief tot het moeilijker werd omwille van tanende krachten en problemen met de gezondheid.

Richard was een echte vriend, een man uit één stuk, een luisterend oor, iemand die steeds bedacht was om goed te doen en een hand toe te steken waar het kon. Bij alle organisaties van feesten en opbouwen van tentoonstellingen was hij present. Hij was een zeer praktisch man, bedachtzaam en met originele ideeën. Alles gebeurde met een glimlach, alsof het hem geen moeite kostte.

Ook bij vele reizen en uitstappen was hij present samen met zijn lieve echtgenote. Hij was zeer cultuur-minnend en uitermate nieuwsgierig naar alle bijzonderheden die te zien of te beleven vielen, tot in de kleinste details. Hij leerde graag bij en daar genoot hij van. Dat geeft ons toch ook een tevredenstellend genoegen dat zijn vriendenkring die hij zo goed diende, voor hem toch ook een betekenis had en vreugde schonk.

Nu blijven nog de zovele herinneringen. Die koesteren we en hopen dat voor José en de familie de gedachtenis aan deze lieve en hartelijke man sterkte mag geven bij deze droevige beproeving.

Retouradres:

R. Schelkens
Bankstraat 158
2811 Hombeek

Driemaandelijks tijdschrift P209706

Afgiftekantoor 1980 ZEMST

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Lezing door Geert Clerbout Mechelen in de tweede wereldoorlog Donderdag 27 november 20 uur in het dorpshuis Inkom gratis (ook voor niet-leden)

Op 27 november brengt historicus en oud-bestuurslid van onze kring Geert Clerbout een lezing over Mechelen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Samen met zijn collega An Rydant schreef hij een lijvig boek over de Dijlestad in de woelige jaren tussen 1940 en 1945. In zijn lezing zal Clerbout ingaan op de Duitse inval, de vele vluchtelingen, de moeilijke voedselbevoorrading en de strijd tussen het verzet en de collaboratie, die allebei zeer sterk vertegenwoordigd waren in Mechelen.

Tot slot besteedt de auteur ook aandacht aan de zware geallieerde bombardementen die in het voorjaar van 1944 honderden mensenlevens kostten. Kort blikst hij terug op de bevrijding en de V-bommen en op de erfenis van de Tweede Wereldoorlog voor onze streek.

Foto's:

- Een Duitser voor het stadhuis
- De bevrijding

Archief van Geert Clerbout

Na de lezing is er mogelijkheid tot het aankopen van het boek.

